



**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLER ARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**BİRDEN FAZLA EVLİLİK YAPAN BİREYLERİN EVLİLİKTE
DOYUMLARININ İNCELENMESİ: KONYA İLİ ÖRNEĞİ**

Sıdıka ŞİRİN

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Mart 2021**

BİRDEN FAZLA EVLİLİK YAPAN BİREYLERİN EVLİLİKTE DOYUMLARININ
İNCELENMESİ: KONYA İLİ ÖRNEĞİ

Sıdıka ŞİRİN

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Disiplinler Arası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı
Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM

Konya
Mart 2021

KABUL VE ONAY

Sıdıka ŞİRİN tarafından hazırlanan “Birden Fazla Evlilik Yapan Bireylerin Evlilikte Doyumlarının İncelenmesi: Konya İli Örneği” başlıklı bu çalışma, 16 Mart 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı: **Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU** _____
Selçuk Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Hatice BUDAK** _____
Kto Karatay Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

16 Mart 2021

Sıdıka ŞİRİN

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

16 Mart 2021

Sdıka ŞİRİN

Sabır, Sevgi ve Şefkati Öğrendiğim Canım Annem ve Babama...

TEŞEKKÜR

Evlilik ve aile konusuna olan ilgim üniversite yıllarıma ve Sosyal Hizmet Bölümünde aldığım derslere dayanmaktadır. Okul döneminde, staj yaptığım kurumlarda karşılaştığım aileler, çalışma hayatımda karşılaştığım vakalar ve çevremde bulunan çiftler bu konuya olan ilgimi artırmıştır. Konu ile ilgili ilgimin devam ediyor olması Aile Danışmanlığı bölümünde yüksek lisans yapma kararı vermeme sebep olmuştur.

Tez çalışmamın planlanmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez dönemimin başlangıcında çalışmamı değerlendirerek tavsiyelerini esirgemeyen, fikir ve görüşlerini aldığım Doç. Dr. Doğa BAŞER ve Dr. Öğretim Üyesi Mehmet KIRLIOĞLU'na teşekkür ediyorum.

Sevgi ve ilgilerini hayatımın her anında ve her zaman hissettiğim Dayım İsmail Metin BIYIKLI, Yengem Hilal BIYIKLI, Teyzem Perihan AKBABA, mesleğimin rol modeli olan Eniştem Osman AKBABA ve kalbimde her zaman sevgisinin yer alacağı Ananem Hatice BIYIKLI'ya birlikte geçirdiğimiz her an için teşekkür ediyorum. Ayrıca hayatıma renk katan kuzenlerim Gizem ve İrem AKBABA'ya sevgileri için teşekkür ediyorum.

Aileme, canım kardeşlerim Sema ŞİRİN ve Özel bir çocuk olarak dünyaya gelen kardeşim Necmi ŞİRİN ve bizi birbirimizden ayırmadan seven Adalet ŞİRİN'e varlıkları ve koşulsuz sevgileri için teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, beni her zaman güvende hissettiren, kalbimde yeri ve sevgisi bambaşka olan Canım Babam Metin ŞİRİN'e hayatımdaki varlığı ve desteği için minnettarım...

Son olarak geçirdiğimiz kısacık yıllara rağmen sevgisini, şefkatini sonsuz hissettiğim, Annem Nuriye ŞİRİN'e yanımda olduğu ve olamadığı her an için sonsuz teşekkür ederim.

16 Mart 2021

Sıdika ŞİRİN

ÖZET

Sıdıka ŞİRİN

Birden Fazla Evlilik Yapan Bireylerin Evlilikte Doyumlarının İncelenmesi:

Konya İli Örneği

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

Evlilik aile kurmanın resmi ön şartıdır. İnsanların her şeyi hızlı tüketmeye alıştığı kapitalist bir yaşam düzeninde evlilikler de bundan nasibini almaktadır. Günümüzde aile içi ilişkiler ve evlilikler tüketilir hale getirilmiştir. Evliliğinden kendi istediği hazzı alamayan ve mutluluğu bulamayanlar ayrılıp başka bir evliliğe devam edebilmektedir. Bu araştırmada birden fazla evlilik yapan bireylerin bu evliliklerinde tatmin düzeyleri ele alınmıştır. Çalışma kapsamında, Konya ilinde yaşayan birden fazla evlilik yapmış 73 bireye Kişisel Bilgi Formu ve Evlilik Doyum Ölçeği uygulanmıştır.

Yapılan araştırmanın sonucunda ise, Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumu ve alt boyutları cinsiyete, önceki evlilikten çocuk olma durumu, kişisel sorun için profesyonel yardım alma ve şuan ki evlilik yaşı ile sonra ki evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Birden fazla evlilik yapmış evlilik yapmış bireylerin evlilik doyumu ve alt boyutları ilk evlilikteki evlenme yaşı, çalışma durumu, eğitim, gelir düzeyi, evlenme şekli, yeni evlilikten çocuklarının olma durumu, çiftlerin tartışma sıklığı, devam eden evlilik birlikteliğinden ayrılmayı düşünme, evliliklerinde ki sorunlar için profesyonel yardım alma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Evlilik, Evlilik Doyumu, Birden Fazla Evlilik, Aile Danışmanlığı

ABSTRACT

Name SURNAME

Examination of The SamaritalS of Individuals Engaged in Marriage: Konya Province

Example

Master's Thesis

Konya, 2021

Marriage is the official prerequisite for starting a family. Marriages get their share of it in the capitalist life order, where people are used to consuming everything quickly. Today, relationships and marriages have been consumed. Those who do not get the pleasure and happiness they want from their marriage can leave and continue another marriage. In this study, the levels of satisfaction in these marriages of individuals who have engaged in multiple marriages are discussed. Within the scope of the study, personal information form and marriage satiation scale were applied with 73 individuals who had more than one marriage living in Konya province.

As a result of the research, the marital satisfaction and sub-dimensions of married individuals who have had more than one marriage status of being a child from previous marriage, seeking professional help for a personal problem and According to the current age of marriage and the age of marriage after It does not show a statistically significant difference. Marital satisfaction and sub-dimensions of individuals who have married more than one age at first marriage, employment status, education, income level, the mode of marriage, the status of having children from the newly married, frequency of couples' arguments, Thinking of leaving an ongoing marital partnership differs significantly according to their status of getting professional help for problems in their marriage

Keywords

Marriage, Marital Satisfaction, Multiple Marriages, Family Counselling

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Problem	3
1.4. Alt Problemler	4
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Araştırmanın Tanımları	6
2. EVLİLİK, EVLİLİKTE DOYUM VE DOYUMU ETKİLEYEN ETMENLER	7
2.1. Evlilik Kavramı	7
2.1.1. Evlilik Kurumunun İşlevleri	9
2.2. Evlilik Türleri	15
2.3. Evlilikte Doyum Kavramı	16
2.4. Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Kuramlar.....	18
2.4.1. Sosyal Mübadele Kuramı	18
2.4.2. Davranışçı Kuram.....	19
2.4.3. Yükleme Kuramı	19
2.4.4. Nesne İlişkileri Çift Terapisi Kuramı	20
2.4.5. Yansıtmacı Özdeşleşim Kuramı	20
2.4.6. Öğrenme Kuramı	20
2.4.7. Kriz Kuramı	21
2.4.8. Sevginin Evrimi Kuramı.....	21
2.4.9. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Kuram.....	21
2.5. Evlilikte Doyumu Etkileyen Etmenler	21

2.5.1. Evlilikte Doyum ve İletişim	22
2.5.2. Evlilikte Doyum ve Empati	23
2.5.3. Evlilikte Doyum ve Cinsellik	23
2.5.4. Evlilikte Doyum ve Yaş	24
2.5.5. Evlilikte Doyum ve Eğitim Seviyesi	25
2.5.6. Evlilikte Doyum ve Ekonomik Düzey.....	26
2.5.7. Evlilikte Doyum, Cinsiyet ve Roller	26
2.5.8. Evlilikte Doyum, Evlilik Şekli ve Süresi.....	28
2.5.9. Evlilikte Doyum ve Çocuk Sayısı	28
2.5.10. Evlilikte Doyum ve Kültürel Farklılıklar	29
2.5.11. Evlilikte Doyum ve Kök Aileyle İlişkiler.....	30
2.5.12. Evlilikte Doyum ve Kişilik Özellikleri.....	31
2.5.13. Evlilikte Doyum ve Bağlanma Stilleri.....	33
2.5.14. Evlilikte Doyum ve İlk Evliliğin Sonlanma Şekli	34
2.6. Yapılmış Çalışmalar	35
2.6.1. Evlilik Doyumu ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar	35
2.6.2. Evlilik doyumu ile ilgili yurt dışında yapılan bazı araştırmalar	39
3. YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Evren ve Örneklem.....	42
3.3. Veri Toplama Araçları.....	44
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF).....	44
3.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ).....	44
3.4. Veri Toplanması	46
3.5. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi	47
4. BULGULAR.....	48
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular.....	48
4.2. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	50
4.3. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması	51
4.4. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik Sonlama Durumuna Göre Karşılaştırılması	52
4.5. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Önceki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	54

4.6. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Şuan ki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	55
4.7. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Ayrılmayı Düşünme Durumuna Göre Karşılaştırılması	56
4.8. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması	57
4.9. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması	59
4.10. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	60
4.11. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tartışma Sıklıklarına Göre Karşılaştırılması	61
4.12. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması	63
4.13. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	65
4.14. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisinin İncelenmesi	67
5. YORUM VE ÖNERİLER.....	69
5.1. Yorumlar	69
5.1.1. Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	69
5.1.2. Bireylerin Evlilik Doyumunun Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	69
5.1.3. Bireylerin Evlilik Doyumunun İlk Evlilik Sonlanma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	70
5.1.4. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Önceki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	71
5.1.5. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Şuan ki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	71
5.1.6. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Ayrılmayı Düşünme Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	72
5.1.7. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	73
5.1.8. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	74
5.1.9. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	74
5.1.10. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Tartışma Sıklıklarına Göre karşılaştırılması.....	75

5.1.11. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	77
5.1.12. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	78
5.1.13. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisinin İncelenmesi	79
5.2. Öneriler.....	79
5.2.1. Araştırmamıza Yönelik Öneriler	79
5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	80
6. SONUÇ	82
KAYNAKLAR	85
ÖZGEÇMİŞ	92
EK 1. EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ.....	93
EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	95
ETİK KURUL İZİNİ.....	96

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik değişkenlere göre sayısal dağılımı	42
Tablo 2. Demografik özelliklere ilişkin bulgular	48
Tablo 3. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre dağılımı	50
Tablo 4. Evlilik doyumu envanterinin ve alt puanlarının çalışma durumuna göre karşılaştırılması	51
Tablo 5. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının evlilik sonlanma durumuna göre karşılaştırılması	52
Tablo 6. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının ilk evlilikten çocuğu olma durumuna göre karşılaştırılması	54
Tablo 7. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının şimdiki evlilikten çocuğu olma durumuna göre karşılaştırılması	55
Tablo 8. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının ayrılmayı düşünme durumuna göre karşılaştırılması	56
Tablo 9. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması	58
Tablo 10. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması	59
Tablo 11. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	60
Tablo 12. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tartışma Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	61
Tablo 13. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması	63
Tablo 14. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	65
Tablo 15. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisi	67

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
EDÖ	Evlilik Doyum Ölçeği
KBF	Kişisel Bilgi Formu

1. GİRİŞ

Giriş bölümünde araştırmaya konu olan problem durumu ortaya konduktan sonra araştırmanın amacı ve alt amaçları, araştırmanın önemi ve gerekçesi, araştırmanın sayıltıları, araştırmanın sınırlılıkları ve araştırmanın temel kavramlarının tanımları açıklanmıştır.

Ünlü Filozof Sokrates der ki, “*Mutlaka evlenin. Karınız iyi çıkarsa mutlu olursunuz, kötü çıkarsa filozof olursunuz*” (Sarı, 2017, s. 121). Sokrates’e göre evlilik her durumda kârlı bir sözleşmedir. Evlilik daima geçmişten günümüze kadar aile kurmanın ilk adımı olmuştur. Kutsal kitaplar, devlet politikaları ve kamuoyu sürekli evliliği teşvik edici bir söylem içindedir. Evlilik iki farklı kişiliğin uyumuna ve diğer faktörlere göre mutlu ya da mutsuz bir yöne evrilebilen hassas bir birlikteliktir. Bu nedenle, evlilik doyumu ya da doyumsuzluğu hep araştırmacıların dikkatini çeken bir olgudur.

“Bir yaşam biçimi olarak, evlilik olgusuna, birbirinden çok farklı kültürlerde evrensel düzeyde rastlanması evliliğin toplumda çeşitli işlevleri yerine getirmesinden kaynaklanmaktadır” (Özgüven, 2017, s. 19). Genellikle evlilikle bireylerin psikolojik, biyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşıladıkları söylenebilir. Özgüven’e göre, insanlar evlilikle cinsel yaşamın sağlıklı bir biçimde devamını sağlamakta, bireylerin cinsiyet ve sosyal rollerine yönelik düzenleme yapmaktadır (Özgüven, 2017, s. 19). Bununla beraber evliliğin, sosyo ekonomik yapılarla da ilişkili olduğu söylenebilir. Ekonomik yapılanma, evli bireylerin tükettikleri ürünleri ve çalışma hayatındaki üretimleri gibi etkinlikler ile ilişkili görülmektedir. Olumlu, sağlıklı ve mutlu evliliklerde bireylerin doyum sağlayabilmelerinde çeşitli değişkenler bulunmaktadır. Evlilik doyumundaki değişkenlerden; evlilik süresi, eşlerin birbirine desteği, yaş düzeyi, kültürel özellikleri, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, sorumluluk bilinci önemlidir (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 13).

Sosyal ve kültürel özellikler bireylerin evlilikten beklenti ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Bu ihtiyaçlar kişisel boyutta da değişkenlik gösterebilmektedir. Karşılıklı olarak evli bireylerin kararlarda, görev ve sorumluluklarda birbirlerini desteklemesi, kendilerini rahatlıkla sağlıklı bir şekilde ifade edebilmeleri, cinsel açıdan doyum alınabilmesi evli bireylerin kişisel ihtiyaçları şeklinde değerlendirilmektedir (Batık & Kalkan, 2017, s. 2631).

Türk toplumunda evlilik önemli bir değer olarak kabul edilir. Evlilik ile birbirlerini seven bireylerin hayat boyu mutluluklarını sürdürebilmeleri, sağlıklı bir aile hayatı yaşamaları temenni edilir. Eşlerin aile hayatı ile kültürel özellikleri, inançları, gelenek ve görenekleri sürdürmeleri istenir. Kanunlara uygun bir şekilde yapılan evlilik sözleşmesinde soyun devamlılığı, sağlıklı aile hayatında yaşayan ve yetişen bireylerin ruh sağlıklarının devamlılığı amaçlanır. Evlilik ile aile bütünlüğünün korunması ve sağlıklı sürdürülmesi amaçlanmakla birlikte, evli bireylerin evlilikten ve karşılıklı birbirlerinden doyum sağlayabilmeleri için karşılıklı iyi ruh hali ve olumlu etkileşim gerekmektedir (Kabasakal & Soylu, 2016, s. 209).

Türk Medeni Kanunu'na göre evlilik birliği toplumun temelini oluşturmaktadır. Evlilik ilişkisinde kadın ve erkeğin aile düzeni kurması ve eşit haklara sahip olması önemli görülmektedir. Karı ve kocanın evlilik birliğini beraber yönetmeleri, tam ve sürekli yaşam ortaklığı kurmak üzere hukukça geçerli bir şekilde birleşmesidir (Erkan, 2018, s. 431). Türk Medeni Kanununun 186. Maddesinde aile düzeninde eşlerin evlilik ilişkisini beraber yönetecekleri ve eşit haklara sahip oldukları belirtilmektedir (Türk Medeni Kanunu). Aile; kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birimdir.

Evlilik ile birlikte eşlerin doyum düzeyini etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Örneğin; yapılan birçok araştırmada evliliklerde eşlerin kişilik özelliklerinin benzerliğinin kişilikleri birbirinden farklı olanlara göre daha fazla evlilikte uyum yakalayabildikleri saptanmıştır (Yalçın, 2014, s. 251).

Evliliklerinde doyum yaşamayan ve kişilik olarak uyum göstermeyen bireylerde boşanma daha fazla olmaktadır. Boşanma sonucunda bireylerin duygusal anlamda bir takım zorluklar yaşadıkları ve toplumsal açıdan bazı sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Boşanmalardan sonra bireyler yalnızlık, dışlanma gibi olumsuz duygular nedeniyle yeniden evlilik kararı alabilmektedirler. Bu çalışmada birden fazla evlilik yapan bireylerin yaptıkları evliliklerdeki doyumlarının ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Evliliğin genel çerçevesinin çizildiği bu çalışmada öncelikle evlilikteki doyum düzeyleri ve değişkenler açısından değerlendirilmesi üzerine literatür taraması

yapılmıştır. Evlilikteki doyuma etki eden etmenlerden iletişim, empati, cinsellik, kültürel farklılıklar, kök aile ile ilişki, cinsiyet ve roller, evlilik şekli ve süresi, ilk evliliğin sonlanma şekli, çocuk sayısı, bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, eğitim seviyesi, ekonomik düzey, yaş ve ilk ve diğer evliliklerde evlenme yaşı ele alınmıştır. Çalışmanın evreni olan Türkiye'nin Konya İlinde yaşayan bireylerden birden fazla evlilik yapmış 73 kişi ile çalışılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, birden fazla evlilik yapan bireylerin evlilikte doyumlarını ölçmektir. Bu kapsamda çalışmada, birden fazla evlilik yapan bireylerin evlilikte doyumunu etkileyen etmenler (iletişim, empati, cinsellik, kültürel farklılıklar, kök aile ile ilişki, cinsiyet ve roller, evlilik şekli ve süresi, ilk evliliğin sonlanma şekli, çocuk sayı bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, eğitim seviyesi, ekonomik düzey, yaş ve ilk ve diğer evliliklerde evlenme yaşı vb.) ele alınarak bu etmenlerin evlilik doyumunu üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, Konya İlindeki birden fazla evlilik yapmış 73 kişinin evlilikten aldıkları doyumunu ele alarak literatüre yeni bir araştırma sonucu kazandırması açısından önemlidir. Bu çalışma konusuyla ilgili benzerlik taşıyan başka çalışmalarda bulunmaktadır. Ancak bu çalışma birden fazla evlilik yapan bireyler üzerine yapılan ayrı bir ilk çalışma olması bakımından önemlidir. Bu çalışma sayesinde Aile Danışmanlığı alanına aktarılacak verilerle birden fazla evlilik yapmış bireylerin evliliklerindeki doyum noktası ve problemlerine dair farkındalık oluşacaktır. Böylece ilgili sorunların bilimsel olarak araştırılması ve çözümlenmesine katkı sağlamış olacaktır.

1.3. Problem

Konya'da yaşayan birden fazla evlilik yapmış bireylerin cinsiyet, yaş, aylık gelir düzeyi, eğitim, bir işte çalışma durumu, ilk ve sonraki evlilikteki evlenme yaşları, evlilik süreleri, ilk evliliğin sonlanma şekli, çocuk sayısı, tartışma sıklığı, evliliklerini bitirmeyi düşünme, evlilik ilişkilerinde yaşadıkları sorunlar için profesyonel yardım

alma, kişisel sorunları için profesyonel yardım almaları açısından evlilik doyum düzeyleri manidar düzeyde farklı mıdır?

1.4. Alt Problemler

Bu çerçevede araştırmanın nicel alt problemleri şunlardır:

1. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

2. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile yaşlarına göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

3. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile aylık gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

4. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

5. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile bir işte çalışma durumlarına göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

6. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile ilk ve sonraki evlilikteki evlenme yaşlarına göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

7. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile tanışma evlenme şekillerine göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

8. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile evlilik sürelerine göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

9. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile ilk evliliğin sonlanma şekline göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

10. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile çocuk sayılarına göre anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

11. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile tartışma sıklıkları arasında bir ilişki var mıdır?

12. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile evliliklerini bitirmeyi düşünmeleri arasında bir ilişki var mıdır?

13. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile evlilik ilişkilerinde yaşadıkları sorunlar için profesyonel yardım almaları arasında bir ilişki var mıdır?

14. Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları ile kişisel sorunları için profesyonel yardım almaları arasında bir ilişki var mıdır?

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmaya katılan evli bireylerin verilen, “Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)” ni ve “Kişisel Bilgi Formu (KBF)” nu içtenlikle ve objektif olarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Konya ilinde birden fazla evlilik yapmış 73 bireyden elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırma veri toplanan grubun özelliklerine sahip gruplara genellenebilir. Bu araştırma çalışma grubundaki katılımcıların araştırma esnasında sorulara cevap verdikleri andaki psikolojik durumları ile de sınırlı olacaktır.

1.7. Araşırmanın Tanımları

Evlilik: Altun'a (1994) göre, evlilik bir kadın ile bir erkeğin duygusal birlikteliğini, cinsel hayatını, edinilen mallar üzerindeki statüsünü, bireysel ve sosyal pek çok hakkı yasalarla güvence altına alan bir anlaşmadır.

Birden fazla evlilik: Birden fazla evlilik, boşanma veya eşin vefatı neticesinde yeni bir evlilik olarak tanımlanabileceği gibi, aynı anda erkeğin birden fazla evliliği (poligami) ve kadının aynı anda birden fazla erkek ile evliliği (poliandri) olarak da tanımlanabilmektedir. Bizim burada araştırmaya konu yaptığımız sorun ise boşanma veya eşin birinin vefatı sonucunda yeniden yapılan evliliklerdir.

Evlilik doyumu: Buunk & Vanyperen (1991) ile Suitor'a (1991) göre evlilik doyumu, evlilikteki memnuniyeti ifade eder(Akt., (Buluş & Bağcı, 2016, s. 137))

Aile Danışmanlığı: Aile ile ilgili sorunları ozerken direk aile yeleri arasındaki etkileşimleri inceleyen ve bu etkileşimlerin soruna katkısını değerlendiren bir danışmanlık yaklaşımıdır (Turan, 1999)

2. EVLİLİK, EVLİLİKTE DOYUM VE DOYUMU ETKİLEYEN ETMENLER

Çalışmanın bu ikinci bölümünde evlilik ve evlilik doyumu kavramları açıklanarak evlilik duyumunu etkileyen faktörler ve evlilik doyumunu açıklayan kuramlar sırasıyla incelenmiştir. Sonrasında evlilik doyumu konusunda yurt içinde ve dışında yapılan araştırmalara bakılmıştır.

2.1. Evlilik Kavramı

Toplumun en küçük yapı taşı olan ve en çok önem verdiği aile kurumu, evlilik müessesesi ile kurulmaktadır. Evlilik kavramı, kültürel ve hukuksal normlar tarafından belirlenmiş olarak çeşitli şekillerde ortaya çıkmış bir ilişki biçimidir. Evlilik müessesesi genellikle önceden belirlenmiş resmi kurallar ile örf ve adetlere göre kurulmaktadır. Evlilik aileyi oluşturan resmi ve toplumsal bir sözleşmedir. Evlilik hem hukuksal normlara hem de sosyal normlara uygun olduğunda toplum tarafından tam olarak kabul görmektedir. Hukuksal ve toplumsal onay evlilikte doyum için de önemlidir. Evlilikleri şekillendiren ve evli bireylerin doyum düzeyini etkileyen farklı unsurlar bulunmaktadır.

Literatüre bakıldığında evliliğin birçok tanımının yapıldığı görülür. Örneğin Erdinç'e (2018) göre evlilik, toplumsal kuralları barındıran iki kişinin kanunlar çerçevesinde karşılıklı hakları barındıran soyların devamlığını sürdürebilme niyetiyle çocuk sahibi olabilme sisteminin kurumsallaşmış halidir (Erdinç, 2018, s. 1).

Evliliğin tanımı toplumdan topluma farklılık gösterse de, toplumbilim perspektifinden evlilik, "iki yetişkin insan arasında toplum tarafından onaylanan bir cinsel birlik" olarak tanımlanmaktadır (Giddens, Duneier, & Appelbaum, 1996). Ingoldsby (2006) ise evliliği beraberinde ekonomik ve psikolojik beklentileri de getiren kültürel olarak onaylanmış cinsel ilişki olarak tanımlayıp evliliğin kültürel, ekonomik ve psikolojik yönlerini vurgulamaktadır (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, s. 112).

Evliliğin iletişim ve etkileşim süreci olması eşlerin psikolojik, sosyal, cinsel ve toplumsal beklentilerden de etkilenmesi uyumu etkilemektedir. Eşler arasında iletişimin sağlıklı ve olumlu olması evlilikte uyum ve doyumu arttırmaktadır. Aksi durumda iletişimin olumsuz olması evlilik sürecini baltalamakta ve ruhsal anlamda bireyleri sıkıntıya düşürmektedir (Özgüven, 2017, s. 20-42).

Günümüz modern toplumlarında genellikle tek eşli (monogami) bir evlilik türü görülmektedir. Buna nazaran dünyada çok farklı evlilik türleri mevcuttur. Evlilik türlerinden en yaygın görülen iki türünden biri tek eşlilik (monogami) diğeri ise çok eşlilik (poligami). Resmi kuralların ve toplumsal kuralların teşvik ettiği tek eşli evliliklerdir. Hatta birçok ülkede çok eşlilik kanunen yasaklanmıştır. Farklı hukuki ve kültürel özelliklere sahip toplumlarda din temelli düşünülüp çok eşli evliliğe sıcak bakılabilmektedir. Bunlara ek olarak evlilikler; eş seçilen alana göre içten evlenme (endogami) ve dıştan evlenme (egzogami), eşlerin yerleşim yerlerine göre babanın yanında kurulan evlilik (patrilokal), ananın yanında kurulan evlilik (matrilokal) ve ayrı bir eve çıkılarak müstakil olarak kurulan evlilik (neolokal) olarak sınıflanmaktadır. İçten evlenmelerde bireyler eşlerini, akraba yani soy bağı olan bireylerden seçmekte, dıştan evlenmelerde ise eşini akraba dışından yani soy bağı olmayan bireylerden seçmektedir. Türk toplumunda sıkça görülen baba yerleşim yerinde kurulan evliliklerde kadın evlendiği erkeğin ailesi ile birlikte oturmaktadır. Bu ikamet baba evinin içinde, baba eviyle altlı üstlü ya da yakın mesafede olmaktadır. Ananın yerleşim yerine dayalı evliliklerde ise, erkek evlendiği kadının ailesiyle birlikte oturmaktadır. Modern ve ekonomik bağımsızlığı olan eşlerin oluşturduğu evliliklerde ise bağımsız yaşanan neolokal evlilik türü görülmektedir ((Evlilik Türleri, Evlilik Tipleri Nelerdir?, 2018) Erişim Adresi: http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/evlilik_turleri_nelerdir.asp).

Evlilik bireyleri yalnızlıktan kurtaran karşılıklı birbirlerini destekleyen sosyal bir kurumdur. Evlilik yaşantıda değişim getiren, yasal ve ahlaki olarak eşlerin birbirlerinden sorumlu olduğu ve eşler arasında karşılıklı anlaşmaya dayalı bir yaşam şeklidir (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 13-14). Türü nasıl olursa olsun evlilik, bir ailenin meydana gelmesini ve sonraki neslin yetişmesini sağlayan en önemli en mahrem ve en temel insan ilişkisini ihtiva etmektedir. Aile ve evlilik tüm topluluklarda ve kültürlerde kutsal ve değerli bir kurum olarak değerlendirilir.

Evlilik konusunu ele alırken AB ülkelerindeki evlenme oranlarına da bakmak gerekmektedir. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat), 2017’de AB ülkelerinde yaptığı evlenme oranları çalışmasına göre; Litvanya (binde 7.5), Romanya (binde 7.3), Türkiye (binde 7.1), Letonya (binde 6,8), Malta (binde 6.3), Almanya (binde 5), Yunanistan (binde 4.7), İngiltere (binde 4.4) ve İtalya (binde 3.2) şeklinde sıralanmaktadır. Aynı çalışmada Türkiye’deki evlilik oranlarının 2015 yılında binde 7.7

iken 2017 yılında 7.1'e düştüğü görülmektedir (Euronews, 14.02.2019). TÜİK verilerine göre ülkemizde 2018 yılında evlenme oranı binde 6.8'e gerilemiştir (TUİK, 2019) Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, erişim tarihi: 01.07.2019).

2.1.1. Evlilik Kurumunun İşlevleri

Evlilik ile aile kurumu toplumsal bir oluşumdur. Evlilik toplumsal ve bireysel birçok işleve sahiptir. Kır'a göre, ailenin ve evlilik kurumunun işlevleri biyolojik, eğitim, psikolojik, kültürel, toplumsal, ekonomik şeklinde sıralanmıştır (Kır, 2011, s. 381).

Evlilik ile bireylerin sosyal, kişisel ve psikolojik gibi birçok işlev yerine getirilmiş olur. Bu işlevler şöyle özetlenebilir:

- a) Cinsel hayatı meşrulaştırır ve sağlıklı bir cinsel yaşam sunar.
- b) Neslin devamlılığını sağlar.
- c) Cinsiyet rollerinin kavranması, sorumluluk ve iş dağılımlarının belirlenmesini sağlar.
- d) Ekonomik olarak hem üretim hem de tüketim faaliyetlerini düzenler.
- e) Bireylerin güven, sevgi, birlikte dayanışma içerisinde yaşamlarını sürdürmelerini sağlayarak ruhsal sağlığı olumlu etkide bulunur.
- f) Bireylerin sevmek, sevilmek, değer vermek ve değer görmek gibi duygusal ve sosyal anlamda duyguların yaşanmasına katkı sağlar.
- g) Miras, sosyal güvenlik gibi yasal hakların kazanılmasını sağlar.
- h) Toplumda sosyal bir statü elde edebilmeyi destekler.

Evlilikte eşlerin karşılıklı olarak maddi ve manevi doyum sağlamaları evlilikteki sorumluluklarını yerine getirmeleri ve toplumsal anlamda değerlerine uygun davranmalarına bağlıdır (Çelik, 2006, s. 1). İnsanlar geleceğini mutlu olarak hayal eder ve hayallerine uygun bir evlilik tasarlar. Bağlılıkların uzun sürebileceği bir birlikteliğin gereklilikleri de olmaktadır. Kişiliklerin uyumu, birbirlerine yaklaşım tarzları, çevrenin beklentileri, yaşam şartları evlilikteki doyumunu büyük ölçüde etkilemektedir.

Bazı araştırmacılar eşler arasındaki uyumu ölçerken eşlerin evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak eşlerin

evlilik doyumunu ya da mutluluğuna ilişkin bizzat kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır Örneğin, Locke ve Wallace (1959) eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil de, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişlerdir.

Evlilik ilişkisinin devam ettirilmesinde öneme sahip olan ve evli bireyler için yaşam doyumunun da bir parçası olarak kabul edilen evlilik doyumunu kavramının kaynaklarda pek çok tanımı bulunmaktadır. Evlilik Doyumu, eşlerin karar verirken eşitliği, kazanç, çalışma, sorunların çözümünde ortak sorumluluk alma, birbirlerine karşı gösterilen sevgi, tutum, cinsel açıdan doyum, iletişim tarzı, kendilerini ifade edebilme gibi durumlar açısından psikolojik ve sosyal anlamda tatmin olmaktır (Çelik, 2006, s. 20).

Evlilik doyumunu ile eşlerin birbirlerinden aldıkları sosyal destek arasında önemli bağlar bulunmaktadır. Kişilerarası ilişkilerde sosyal desteğin önemini ön plana çıkaran araştırmalar evlilik ilişkisinde de eş desteğinin önemini ifade eder. Eşlerin karşılıklı olarak birbirlerine desteği eşin kendine değer verildiğini görmesini, sevildiğini ve saygı duyulduğunu anlamasını sağlar. Bu bağlamda, eşinden gördüğü destek bireyin kıymetli olduğunun farkındalığını arttıracığından evliliğinden ve ilişkisinden doyumunu da arttıracaktır (Kabasakal & Soylu, 2016, s. 212). Evlilikte eşlerden beklenen sosyal destek düzeyi ilerleyen yaşlarda daha da ihtiyaç duyulan bir durum olduğu için evlilik doyumunu ve süresini önemli derecede etkilemektedir. Evlilik kurumunun temel işlevleri psikolojik, biyolojik, sosyal ve ekonomik işlevler olarak sıralanabilir.

2.1.1.1. Psikolojik İşlevler

Genellikle iradi olarak gerçekleşen evlilikler evlenen kişilerin ruhsal dünyalarına olumlu duygular katmaktadır. Başarılı bir evlilik eşlere; duygusal, sosyal ve fiziksel yakınlık sağlamaktadır. Eşlerin birbirlerini duygusal anlamda beslemeleri onların benliklerine olumlu yansımaktadır. Sevildiğini bilen, güven duyan ve değer gören eşlerin ruhsal yapıları rahat olmaktadır. Evliliğin psikolojik yapımıza kattığı olumlu etkiler birçok araştırma ile de ortaya konulmuştur. Örneğin Stack ve Eshleman (1998), evli insanların evli olmayanlara kıyasla daha yüksek yakın duygusal destek duygusunu yaşadıklarını ve depresyon gibi olumsuz psikolojik durumların daha az yaşandığını belirtmektedirler.

Evli bireyler birbirlerine duygusal destek, sosyal destek ile eve, ihtiyaçlarına gelir sağlayarak ekonomik destek sağlarlar. Bununla beraber evlilik bireylerde hastalık ve ölüm oranlarını da etkiler. Çünkü iyi evlilik, eşlerin yaşam kalitesini de etkilemektedir. Evlilik bireylere; ekonomik, sosyal, psikolojik yarar sağlar. Böylece daha kaliteli bir yaşam sunmalarına imkn verir. Kaliteli yaşam içerisinde aile bireyleri sağlıklı gelişim gösterir.

Evli çiftlerin duygusal yoğunluk ve yakınlık düzeyleri arttıca psikolojik olarak rahat olma düzeyleri, benliklerine olumlu değer katma ve kendilerini güvende hissetme düzeyleri de artmaktadır. Aile içerisinde özellikle duygusal etkiler büyük bir öneme sahiptir. İnsanlar sevgi, saygı, aidiyet duygusu gibi önemli ve özel duyguları aile ortamında yaşamaktadır. Bu işlevi ile bireylerin evlilik ilişkilerindeki sevgi ve saygı gibi duygularının nasıl karşılanacağı öğretilir. Aile içerisindeki acı ve tatlı yaşantılar paylaşır, sorunlarla birlikte baş edilir ve bireyler bu sorumluluğu paylaşmaktan tatmin olur (Mussatayeva, 2018, s. 11).

Evlilik sözleşmesinin daha en başındaki nikâh töreninde söylenilen “*hastalıkta ve sağlıkta bir olmak*” ve “*bir yastıkta birlikte kocamak*” şeklindeki sözler evliliğin eşlere kattığı olumlu ruhsal değeri anlatmaktadır.

2.1.1.2. Biyolojik İşlevler

Evlilik aynı zamanda biyolojik ihtiyaçların da karşılandığı bir kurumdur. Böylece kişi cinsel dürtülerini normal yollardan karşılamış ve suça bulaşmamış, toplum tarafından dışlanmamış olur. Cinsel ihtiyaçların yanı sıra başka biyolojik ihtiyaçları da gidermektedir. Bunların en başında neslin devamını sağlama ihtiyacı gelmektedir. ocuk sahibi olmak özellikle doğu toplumlarında önemli bir toplumsal onur sebebi sayılmaktadır. ocuğu olmayan kişilere yetersiz ve eksik gözüyle bakılmaktadır. Bu durum evlilikteki doyumunu azaltmakta ve hatta eşler boşanarak başka eşlerle ocuk yapabileceğine dair fikirler geliştirmektedirler.

Sağlıklı yaşam, cinsellik ve ocuk sahibi olabilme gibi durumlar eşlerin birlikteliğini olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Evlilik sürecinde yaşanılan her türlü sorun veya engel ilişkinin devamlılığını ve sağlığını belirleyen bir etken haline gelmektedir. Evlilik, karşılıklı cinsel doyumun sağlanması, birlikteliği, dayanışmayı ama bunlardan

da önemlisi, neslin devamını sağlayan bir ilişki biçimidir. Aynı zamanda evlilik; toplumlarda farklı yapılar gösterebilen, aile kurmayı ve türün devamını sağlayan iki insanın kalıcı bir beraberlik için bir araya gelerek oluşturdukları, birbirlerine ve çocuklarına karşı ortak sorumluluklarını yerine getirmeye söz verdikleri, birbirine bağlı sistemlerden oluşan evrensel bir kurumdur (Saxton, 1982, s. 216).

Biyolojik işlevlerde cinsellik güdüsünü doyurma, neslin devamlılığını sağlama işlevi ve koruyuculuk işlevi bulunmaktadır. Evliliğin temelinde kadın ile erkeğin meşru yoldan cinsel güdüyü doyurmasının sağlanması yatmakta, bireyler nikâh ile birlikte toplumsal ve yasal açıdan bunu meşrulaştırmaktadır. Nikâh bireylerin çocuk sahibi olmasını, neslini devam ettirmesini, bir yere ait hissetmesini sağlamaktadır (Mussatayeva, 2018, s. 10).

2.1.1.3. Toplumsal İşlevler

Evlilik sosyal hayatta avantajlı bir durum olarak görülmektedir. Çünkü evli bireylerin topluma kabulü daha kolay olmaktadır. Toplumumuzda bekâra ev bile verilmediği düşünüldüğünde en basit ihtiyaçların karşılanmasında bekârlara göre evlilerin sosyal prestijlerini daha fazla olduğu söylenebilir.

Türk toplumları tarih boyunca ailenin kurumsal bir unsur olarak yaşamasına özel önem vermişlerdir. Bu onların ulusal, kültürel ve dinsel değerler sisteminden kaynaklanmaktadır. Bundan olsa gerek Türk ülkelerini dolaşmış gezginler ve Türk toplumsal yaşamı, gelenekleri, tarihi, kültürü üzerine çalışan, akrabalık müessesesi, çocuk-ebeveyn ilişkilerini ve terbiye sistemini araştırma konusu edinen bilim adamları Türk ailesinin temel öğeleri üzerinde özellikle durmuşlardır. (Süleymanov, 2009, s. 7)

Kentler eril ve erkek merkezli şeklinde olduğundan, kentle ilgili karar vericiler genelde erkekler olmaktadır. Bu da kentsel yaşamın erkek merkezli olduğunu gösterir. Kentsel ulaşım erkeklere göre tasarlanarak onun en kestirme yoldan işe ve eve gidiş-gelişleri ön plandadır. Erkek odaklı düzenlemeler kadınlar için kısıtlayıcı bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Konutların ve iş yerlerinin banliyöleşmesi işten eve, evden işe gidiş gelişlerde yolda geçen sürenin uzamasına neden olduğundan bu durum en çok kadınları olumsuz yönde etkilemiştir (Kaypak, 2014, s. 352).

Toplumdaki her birey “gerçek kişiliğini ancak diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurarak oluşturmaktadır” (Kır, 2011, s. 388). Bu düşünceden yola çıkarak, toplumda önemli işlevleri ailenin üstlendiği görülmektedir. Ailenin güvenlik işlevi, aile üyelerinin güven içinde hissetmelerinin sağlanmasıdır. Ailenin toplumsallaştırma işlevi, aile üyelerine kazandırılan “sosyal beyin” ile aile üyelerinin toplumun beklentilerine uyumlu ve yararlı bir varlık haline gelmelerini sağlamakla ilişkilidir. Ailenin bağımlılık ihtiyacını doyurma işlevi, bir gruba “ait olma”, “mensup olma” duygusunu tatmin etmektedir. Sosyal statü sağlama işlevi, üyelerine statü ve saygınlık kazandırmaktadır. Aile bir sosyal kurum olarak, aile üyelerinin davranışlarını toplum normlarına uyularak aile içi kuralları ile denetim altında tutmaya çalışmaktadır ve böylece toplumsal denetim işlevini yerine getirmektedir.

Aile, eş seçme ve yuva kurma işlevi ile kendi çocuklarının eş seçmesinde ve yuva kurmasında yardımcı olmayı, sorumluluk ve görev olarak görmektedir. Aile üyeleri acı ve tatlı yaşantıları paylaşarak paylaşma işlevini gerçekleştirmektedir. Aile, kendi üyeleriyle birlikte eğlenerek ve dinlenerek boş zamanları değerlendirme işlevine sahiptir (Kır, 2011, s. 392). Ailenin siyasal işlevi, siyasal istikrara katkıda bulunan, dünyadaki siyasal gelişmelere duyarlı ve ayak uydurabilen, yenilikçi, değişime açık vatandaşlar yetiştirmek, siyasal kurumları etkilemek, demokrasinin gelişmesine katkıda bulunabilecek bireylerin yetişmesini sağlamaktır. Örneğin, cinsiyet eşitliği ya da cinsiyetçi söylemler çocuğun daha çok aile ortamında kazandığı düşüncelerdir. Çocuklar erkek ve kadın rollerindeki geleneksel rolleri ailedeki ebeveyn davranışlarından elde ederler. Bu nedenle günümüz aileleri siyasal anlamda eşitliği, açık toplumun ve küresel dünyanın gereklerini çocuklarına evlerinde sağladıkları imkânlarla verebilecek işlevlere sahiptirler.

2.1.1.4. Ekonomik İşlevler

Aile, toplumun en küçük üretim ve tüketim birimi olduğu için aynı zamanda ekonomik bir işleve sahiptir. Günümüzde aileyi oluşturan çiftlerin her ikisinin de çalışmaya başlamış olması aile yapısında değişimlere neden olmuştur. Kadının ekonomik özgürlüğünü kazanması, eşine destek olması ve ekonomik alana dahil daha çok olumlu bir değişimdir. Buna rağmen ekonomik özgürlüğün aileyi dağıtmada, boşanma cesaretini sağlamada itici bir etkisi olduğu da bilinmektedir. Kadının iş hayatına girmesi

evin dışında da sorumluluk alarak ailenin ihtiyaçlarını gidermeye çalışması kadının ev içindeki tutum ve davranışlarını etkilemiş ve erkek egemen toplumda bu duruma alışmak zaman almıştır. Bugün ise, erkek annelerinin gözde gelin adaylarını özellikle çalışan kadınlar oluşturmaktadır.

Evlilik doyumu ve ekonomi ilişkisi üzerine çalışma yapan Mussatayeva (2018), alt sosyo-ekonomik düzeydeki kadınların daha genç yaşta resmi nikâhla evlenmesinin ve müstakil bir daire tipi evde oturmasının bu kadınlardaki evlilik doyumunu arttırdığını saptamıştır (Mussatayeva, 2018, s. vi). Gelir düzeyi düşük kadınlar için resmi nikâh ve neolocal bir yerleşimi sağlayacak ekonomik düzen yeterli kabul edilmiştir.

Ev kadını olarak evliliklerini devam ettiren kadınların ekonomik olarak erkeklere bağımlı olmaları evdeki statülerinin de eşit olmamasına neden olmaktadır. Beşpınar (2010) “Toplumsal Cinsiyet ve Aile” konulu çalışmasında, kadının ev işi sorumluluklarının olması onun kamusal hayata geçiş ve işgücü piyasasına katılmasını engellediğini, bundan dolayı da kadının aile içindeki kararlara katılımını sınırladığını ifade etmiştir. Kadının eğitim seviyesi ve gelir düzeyi yükseldikçe daha fazla çalışma yaşamına katılabilmekte ve böylece ev işlerindeki sorumluluklarda daha adil paylaşımın olduğu hanelerde yaşayabilmekte ve karar alma sürecinde daha aktif bir role sahip olabilmektedir.

Kadınların iş hayatına atılması ile kadın ve erkeğin toplumsal statülerinde ve buna bağlı rollerinde değişimler olmuştur. Özellikle küreselleşme, kentleşme ve iletişim kanallarının zenginleşmesi bu rollerin değişiminde etkili olmuştur. Bu değişimler aile ve iş yaşamında yeni rol ve uyumları beraberinde getirmiştir (Kaya, 2017, s. 14). Eşler arasında ev işlerinden diğer alanlara kadar görev paylaşımı, ortak ekonomik bir birikimde eşit söz hakkı, evli kadınların sosyal hayata daha fazla dâhil olması ve hamilelik gibi durumlarda sosyal güvencelerinin devam etmesi gibi avantajlar evli kadınlar için pozitif ayrıcalıklar kategorisinde sayılmıştır. Evli çiftlerin eşitliği üzerine kurulan yeni sosyo-ekonomik sistem evlilik doyumunu da olumlu etkilemektedir. Bu konuda istikrarı ve dengeyi sağlayabilen çiftler mutlu, sağlayamayanlar ise mutsuz olmaktadır. Evlilikte yeterli doyumu hissetmeyen çiftler evliliklerini daha fazla sürdürme zahmetinde bulunmamayı da tercih etmektedirler.

2.2. Evlilik Türleri

Tarih boyunca toplumlarda birbirinden farklı evlilik türü meydana gelmiştir. İnsanlar için doğum, evlilik ve ölüm ortak doğal süreçlerdir. Bu süreçler toplumsal yapılarıdaki farklılıklardan ve değişimlerden etkilenmektedirler. Yukarıda doğal süreçler olarak saydığımız doğum, evlilik ve ölüm ile ilgili toplumlarda farklı ayrıntılar da bulunmaktadır. Ölüm tabii bir durumdur ama her toplumda ölümler için düzenlenen seremoniler ve defin şekilleri farklıdır. Örneğin, Müslümanlar ölümlerini toprağa kefenle gömerken, Hıristiyanlar takım elbise ile gömer. Hindular ise ölümlerini yakarak küllerini kutsal Ganj nehrine atarlar. Evlilikler de böyledir. Evlenmek doğaldır ama bazı toplumlarda erkek çok eşlidir, bazı toplumlarda kadın çok eşlidir. Toplumlarımıza göre evliliğin çok farklı türleri bulunmaktadır.

Araştırmacı Kapusuzoğlu'na göre, eski Türk boylarından oluşan Töleslerdeki evlilik geleneğinde erkeğin evlenerek karısının evine iç güveysi olarak gitmekteydi. Erkek ancak çocuğu olduğu zaman kendi evine gidebilmekteydi (Kapusuzoğlu, 2015, s. 515).

Günümüz modern toplumlarında evlilik, eşlerin kendi özgür iradeleri ile hukuksal olarak başlar ve sürer. Toplumsal gereksinim ve yapılardan dolayı her toplumda farklı evlilik türleri yaşanmaktadır. Evlilik türleri üç grupta özetlenebilir (Evlilik Türleri, Evlilik Tipleri Nelerdir?, 2018) Erişim Adresi: http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/evlilik_turleri_nelerdir.asp

- a) Eşin seçildiği gruba göre: Dıştan evlenme olarak bilinen “Egzogami” farklı toplumlardan evlenme girişimidir. Endogami ise bireyin içinde yaşadığı toplumdaki evlenmesi olarak tanımlanır.
- b) Eş sayısına göre: Monogami, birçok toplumda kabul gören tek eşli evlilik türüdür. Poligami ise erkek ya da kadının din veya sosyal öğretilerden kaynaklı olarak çok eşli evlilik türüdür. Poliandri, kadının birden fazla erkekle evlenmesidir. Polijini, erkeğin birden fazla kadınla evlilik yapmasıdır.
- c) Oturulan eve göre: Matrilokal, damadın eşinin ailesiyle birlikte yaşamasıdır. Patrilokal, gelinin damadın ailesinin yanında yaşamasıdır. Neolokal, evlenen çiftlerin ailelerinden bağımsız bir yerde oturması ve çekirdek aile kurmasıdır. Biolokal, göçebe toplumlarda görülen bu evlilik

türü hem kadının hem de erkeğin her iki ailenin yanında yaşaması şeklindedir.

Bu evlilik türlerine ek olarak levirat ve sororat gibi evlilik türleri de görülmektedir. Levirat, evliliğinde eşi ölmüş kadının ölmüş kocasının erkek kardeşi ile evlenmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Bu evlilikte amaç kadının ve çocuklarının aile büyüklerinin kararı ile dağılmalarını önlemek ve sahip çıkmaktır. Sororat ise eşlerden kadının ölmesi üzerine erkeğin ölen karısının kız kardeşi ile evlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Burada da amaç ölen kadının kız kardeşlerinin yeğenlerine daha sağlıklı ve iyi niyetle bakacağına inanılması şeklinde ifade edilmiştir.

Otorite ilişkilerine göre yapılan evliliklerden Patriarki (ataerkil), evlilikte kocanın üstünlüğünü; Matriarki (anaerkil) ise evlilikte kadının üstünlüğünü belirtmektedir (nedir.org, 2019) (Erişim Adresi: <http://evlilik-turleri.nedir.org/> Erişim Tarihi:26.06.2019) Ülkemizde 2002 yılına kadar Türk Medeni Kanunu ailenin ve evin reisi olarak kocayı yani erkeği görmekteydi. Bu tarihe kadar Türk aile yapısı hukuken ataerkil bir yapıya sahipti. Ayrıca bu tarihe kadar yasalarımızda “kadın” yerine “karı” kelimesi kullanılmaktaydı. Medeni Kanunda yapılan değişiklik ile 02 Ocak 2002 tarihinden itibaren eşler arasında eşitlik kabul edilmiştir (Başbakanlık Mevzuat Bilgi Sistemi, Medeni Kanun, 2019) Erişim adresi: <http://basbakanlik.mevzuat.gov.tr>, Erişim Tarihi: 05.03.2019).

2.3. Evlilikte Doyum Kavramı

Evlilik doyumunu ile ilgili çalışmalara bakıldığında birbirinden farklı birçok tanım olduğu görülmektedir. Aslında evlilik doyumunu evliliğin karnesidir. Evlilikte de dersler vardır ve her dersten alınan not evlilik doyumunu, kısaca evlilikte sınıfta kalmayı ya da geçmeyi izah etmektedir. Evlilikte de iletişim, ekonomi yönetimi, empati, biyolojik ihtiyaçları karşılama düzeyi ve sosyal beceriler gibi derslerden not alınmaktadır. Bu notlar doyumun ve dolayısıyla evliliğin belirleyicisi olmaktadır.

Evlilik doyumunu, evliliğin yalnızca belirli bir dönemini kapsar. Evlilik süreci içerisinde evlilik doyumunu ile ilgili algılar da şekillenir. Genellikle eşleri olumsuz etkileyen ve mutsuz eden özellikler doyumsuz bir evlilik; evliliğin mutlu, sevgi dolu olması ise doyum sağlanan bir evlilik olarak tanımlanır.

Bradbury ve Fincham, (1988) ile Kurdek'in (1991) çalışmalarından çıkan sonuçlara göre evlilik doyumu, "çiftlerin birbirlerinin davranışlarını çözümlmek için yapmış olduğu çözümlmeleri" içeren bir süreçtir (Uçar, 2018, s. 5).

Spanier ve Lewis (1980) evlilik doyumunu etkileyen faktörleri üç başlıkta toplamıştır. Bunlar: sosyal- ekonomik faktörler, evlilik öncesi faktörler ve kişiler arası ilişki faktörleridir. Bu faktörleri şu şekilde açıklayabiliriz; "Evlilik öncesi faktörler, eşlerin evlenmeden önce birbirlerine ırk, sosyo-ekonomik statü, dini inanç, zekâ ve yaş açısından ne kadar benzedikleriyle ilgilidir. Eşler bu konularda ne kadar çok benzerlik gösteriyorlarsa evliliklerinden o kadar doyum almaktadırlar. Bununla birlikte eşlerin anne- babalarının ne kadar iyi bir evliliklerinin olduğu (rol model olmaları bakımından) ve çocuklarının ilişkilerini ne düzeyde onayladıkları da evlilikte doyumu artıran başka bir faktördür. Eğitim durumu, sosyal konumu, evlenme yaşları, evlenmeden önce birlikte geçirilen zaman miktarı gibi konularda da eşlerin benzerlik gösteriyor olması eşler arasındaki uyumu artırmaktadır. Diğer bir faktör olan sosyo- ekonomik faktörler, ekonomik olarak iyi olmayı, kadınların iş statüsünü ve ev halkının sayısını ifade eder" (Demir E. , 2014, s. 14).

Evlilik doyumu eşler arasındaki ilişkinin uyumu, kalitesi, ilişkiden edindikleri mutluluk ve bu yaşantıların oluşturduğu dengedir. Evlilikte doyum bireyin mutluluğu, yaşam doyumu, çocukların yetiştirilmesi ve okul başarısı gibi birçok açıdan önemlidir. Angusamy ve arkadaşlarına (2017) göre, evlilik doyumu, evliliğin istikrarı ve eşlerin kişisel gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde devamı ve sağlıklı bir aile için önemlidir. Evlilik doyumu konusunda çok farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Özgüven'e aittir. Özgüven'e (2000) göre evlilik doyumu; cinsel ihtiyaçların doyumu, güvende olma doyumu ve yaşam ihtiyaçlarının sağlanması hususundaki doyum gibi doyum çeşitlerinden oluşmaktadır. Whitton ve arkadaşlarına (2008, s. 274-286) göre evlilik doyumu; "bağlılık, işbirliği ve bir ortaklık" ile sağlanabilmektedir.

Günümüz toplumumuzda boşanmaların artmasına, boşanmanın etkisi ile psikolojik ve sosyal yıpranmaların yaşanmasına ve çocukların gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine, doyum yaşanmayan evlilikler neden olmaktadır.

Evlilik doyumunu etkileyen etmenler konusunda yapılan araştırmalara bakıldığında evlilik doyumunu yordayan ve evlilik doyumu ile ilişkili olduğu ortaya konulan çok

sayıda değişken olduğu görülmüştür. Bu değişkenler genel olarak; iletişim, empati, cinsellik, kültürel farklılıklar, kök aile ile ilişki, cinsiyet ve roller, evlilik şekli ve süresi, ilk evliliğin sonlanma şekli, çocuk sayısı, bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, eğitim seviyesi, ekonomik düzey, yaş ve ilk ve diğer evliliklerde evlenme yaşı olarak sıralanabilmektedir.

Öte yandan Rosen-Grandon, Myers ve Hattie'ye (2004, s. 58-68) göre, evlilik doyumunu en çok etkileyen belirleyiciler; aşk, sadakat ve ortak değerlerdir. Araştırmalara göre aşk tek başına yeterli değildir. Aşkı besleyen sadakattir (Curun, 2006, s. 12). Aşk ve sadakat davranışlarına eşler arasında paylaşılan ortak değerlerin çokluğu da eklendiğinde evlilik doyumunu olumlu olarak etkilenmektedir.

Evlilikte doyum eşler arasındaki ilişkinin uyumu, kalitesi, ilişkiden edindikleri mutluluk ve bu yaşantıların oluşturduğu dengedir. Evlilikte doyum bireyin mutluluğu, yaşam doyumunu, çocukların yetiştirilmesi ve okul başarısı gibi birçok açıdan önemlidir. Günümüz toplumumuzda boşanmaların artmasına, boşanmanın etkisi ile psikolojik ve sosyal yıpranmaların yaşanmasına ve çocukların gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine, doyum yaşanmayan evlilikler neden olmaktadır.

2.4. Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Kuramlar

Evlilik doyumunu açıklayan birçok kuram bulunmaktadır. Gökmen'e (2001) göre bu kuramlar; öğrenme kuramı, sosyal mübadele kuramı, bağlanma kuramı, sevginin evrimi kuramı, kişiler arası iletişime dair sosyal biliş kuramı ve kültürel yaklaşımlara ilişkin kuramlardır. Kurdek (1991, s. 910-922) ise evlilikte doyumunu açıklayan kuramları; bağlamsal model, problem çözme modelleri ve yatırım modeli olarak açıklamaktadır. Karney ve Bradbury (1995, s. 3-34) evlilik ilişkileri ve evlilikte doyumunu, sosyal mübadele, davranışçı, bağlanma ve kriz kuramları ile açıklamaya çalışmışlardır.

2.4.1. Sosyal Mübadele Kuramı

Sosyal mübadele kuramı, insanlar arasındaki ilişkilerin devamlılığı ve tatmin düzeylerini ödül (doyum) - bedel, sonuç - mukayese ve seçenekler üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Kuram aynı zamanda etkileşim sonuçları kuramı (Thibaut &

Kelley, 1959) ve yatırım modeli (Rusbult, 1983) gibi birçok yaklaşımı da içine almaktadır (Curun, 2006, s. 16).

2.4.2. Davranışçı Kuram

Bu yaklaşım sosyal mübadele kuramına benzer özellikler barındırmakla beraber ödül - bedel ve seçenekleri değil daha çok eşler arasındaki mübadele süreçlerini ele almaktadır. Karney ve Bradbury'e (1995, s. 3-34) göre, evlilikte doyumu davranışçı kurama göre açıklayabilmek için eşlerin sorunlarını çözerken hangi davranışları takas ettikleri ve nasıl bir yükleme davranışı içerisine girdikleri incelenmelidir.

2.4.3. Yükleme Kuramı

Bilişsel bir temelden hareket eden yükleme kuramı evlilik ilişkilerini açıklamak için kullanılan yaygın yaklaşımlardan birisidir. Yükleme kuramı üzerine çalışan Heider (1944), Kelly (1976), Jones ve Davis (1965), Weiner ve arkadaşları (1972), bu kuramı açıklarken özetle; insanların davranışları üzerinde nedensel bir çıkarımda bulunma gayretinde olduğu konusunda birleşirler (Curun, 2006, s. 26-30). İnsanlar başlarına gelen şeylerin mantıksal izahını ararlar. Davranışlarına rasyonel anlamlar yüklemeyi daha mantıklı bulurlar.

Bradbury ve Fincham'e (1990, s. 3-33) göre yüklemeler, nedensel yükleme ve sorumluluk yüklemeleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Nedensel yüklemeler olayların nedeni ile ilgili iken sorumluluk yüklemeleri ise, niyetleri ve nedensel yüklemelerin hesap verme yanını teşkil etmektedir.

Yükleme kuramı ve evlilik ilişkilerini konu alan çalışmalarda (Fincham, Beach ve Nelson, 1987; Fincham ve Bradbury, 1987), nedensel yükleme ve sorumluluk yükleme kavramlarının farklı şeyleri ifade ettiğini belirtmektedirler. Örneğin, eşlerin bencillik ve sevgisizlik gibi kişisel (sorumluluk yükleme) özelliklerinin istikrarı (nedensel yükleme) olumsuz etkilediği ve evlilikteki stresin belirleyicisi olduğunu saptanmıştır (Baucom ve arkadaşları (1996, s. 209-222). Bu kurama göre, evlilik doyumunda yüklemelerin belirleyici olduğu ve evlilikteki mutluluğu ve istikrarı etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bradbury ve Fincham'ın (1990) çalışmalarında, evlilik stresi yasayan çiftlerin, mutlu çiftlere göre olumsuz olayların neden ve sorumluluğu konusunda birbirlerini daha çok

suçladıkları, mutluluklarını azaltmada mutsuzluklarını artırmada eşlerin birbirine atıfta bulunduğu ortaya çıkmıştır. Özetle yükleme kuramı evlilikte doyumunu eşler arasındaki ikili ilişkilere yüklenen anlamlarla izah etmektedir. Yapılan araştırmalar (Dowd, Means, Pope, & Humphries, 2005) düşük düzeydeki olumsuz yüklemelerin evlilik doyumunu artırdığını göstermektedir.

2.4.4. Nesne İlişkileri Çift Terapisi Kuramı

Bir diğer evlilik kuramı olan Nesne İlişkileri Çift Terapisi kuramını savunan Scharff ve Scharff (1997, s. 141-173) göre, bireyin erken dönem yaşam tecrübeleri ile şekillenen ilişkiler ileri ki dönemlerde yetişkin yaşamında çift ilişkilerinde tekrar etmekte ve evli çiftler arasında karşılıklı olarak sürekli yansıtmacı paylaşımlarda bulunma davranışına neden olmaktadır.

2.4.5. Yansıtmacı Özdeşleşim Kuramı

Evlilik ilişkilerini anlatan bir başka kuram da, yansıtmacı özdeşleşim kuramıdır. Bir savunma mekanizması olan yansıtmacı özdeşleşim, erken dönem yaşantılarında kazanılan ilişki ve duygu tecrübelerinin bireyin daha sonraki ilişkilerinde ve evliliklerinde etkili olduğunu savunmaktadır. Evlilik ilişkisinde yansıtmacı özdeşleşim kavramını inceleyen Dick (1967), farklı kişilik özelliklerine sahip iki kişinin evliliğinin uyum ve cinsel çekim gibi bilinçli bir seçimin ötesinde aynı zamanda bilinçdışı bir seçim olduğunu söylemekte ve eşler arasındaki bir tür “müşterek kişilik” formasyonuna yol açan “bilinçdışı tamamlayıcılık” kavramına dikkat çekmektedir (Epözdemir, 2014, s. 32).

2.4.6. Öğrenme Kuramı

Öğrenme kuramını savunan Barkers (1998)ve Azizoğlu-Binici'ye (2000) göre, evlilik doyumunu etkileyen nedenler arasında en önemlisi tecrübelerin ve öğrenmeler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenme kuramı, evlilerin doyumunu sağlayan pekiştireçleri bilmesi ve bunları yerinde ve zamanında kullanabilmesi sayesinde evlilikten alınan tatminin arttığını ve evliliğin istikrar kazandığını savunmaktadır.

2.4.7. Kriz Kuramı

Hill (1949) tarafından geliştirilen Kriz kuramı evlilik doyumunu, evlilikteki krizlerin yönetimi ve krizlere gösterilen tepkiler üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Evlilikte krizi oluşturan duygusal ve fikirsel çatışmalar, mali problemler vb. olumsuz durumlar aileyi etkilemektedir (akt.Güven (2010)). Kısaca bu kuramda, evliliklerde çıkan krizlere karşı geliştirilecek davranışlar ve bunların evliliği etkileme boyutu üzerinde durulmuştur.

2.4.8. Sevginin Evrimi Kuramı

Wilson'a (1981) göre, "korunma, koruma ve cinsel dürtü" ler bu kuramın temelini oluşturmaktadır. Eşlerde ortaya çıkan korunma talebinin geri planında bebeklik ve çocukluk çağındaki anneye bağlılık yataktadır. Bu kurama göre, eş korunma talebini anneden eşe devretmektedir. Ayrıca bu durumdaki erkekler, annelerine benzeyen eşleri seçme davranışı göstermektedir ve bu durum evlilik doyumunu etkilemektedir (akt. Gökmen (2001)).

2.4.9. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Kuram

Miller ve Steinberg (1975), eşlerin birbirlerini değerlendirirken bilişsel bir yol izlemesinin evlilik doyumunu etkilediğini belirtmektedir. Gökmen'e (2001) göre, çevresel etkilere aldırış etmeyip birbirini olduğu gibi kabul eden eşlerin oluşturduğu evliliklerde doyumun daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Uçar, 2018, s. 22). Çiftler eşlerini nevi şahsına münhasır kişilikler olarak kabul ettiklerinde eşlerin benlik saygıları ve özgüvenleri artmaktadır. Bu durum evlilik doyumunu da olumlu etkilemektedir.

2.5. Evlilikte Doyumu Etkileyen Etmenler

Evlilik iki kişinin birlikteliğinin resmi nikâh senedi ile topluma onaylatıldığı ve hukuki olarak güvenceye alındığı ortak bir yaşam şeklidir. Evlilikte eşler birbirlerinden güven, sevgi ve saygı görmeyi bekler. Bu duyguların olumlu yönde yaşanması eşlerin evliliklerinden doyum almalarını sağlamakla birlikte ilişkilerinin de devam etmesini sağlar. Evlilikten alınan doyum evliliğin istikrarını ve çiftlerin mutluluğunu destekler. Evlilikteki uyum, hoşça giden duygular, bilişsel ve kişisel benzerlikler evlilik doyumunu

artırmaktadır. Bilişsel ve duygusal benzerliklerin varlığı da evlilik uyumunu arttırmaktadır. Aynı zamanda yapılan araştırmalara göre, düşüncelerini organize edebilen eşlerin doyumlarının daha fazla olduğu da görülmüştür (Broderick & O'Leary, 1986) Erişim adresi: <https://psycnet.apa.org/record/1986-30618-001>, Erişim Tarihi: 15.07.2019).

Evlilik ilişkileri ve eşlerin birbirlerine ilişkin algılarına (evlilikten beklentileri, evlilikten sağladıkları yarar ve doyum) yönelik çalışmaların önemi, öncelikle evlilik aracılığıyla oluşan aile kurumunun öneminden ileri gelmektedir. Evlilik yolu ile kurulan ailenin, toplumların temel taşı olarak görülmesi doyumlu evlilik ilişkilerini betimlemeye yönelik çalışma ve araştırmalara önem verilmesine yol açmıştır (Yalçın, 2014, s. 251).

Kernberg'e (2011, s. 1501-1515) göre; evliliğin besleyicisi ve nedeni olan aşk, tarafları her anlamda etkiler. Bu durum Türk atasözündeki "*aşkın gözü kördür*" ifadesi ile daha net anlaşılabilir. Birey karşı cinse âşık olduğunda onun hiçbir anlamda eksik görmez. Her yönü ile onu sever. Bu tabii bir durumdur. Bu süreçte ilişkiler keyiflidir. Tüm zamanlar ortak harcanır. Bu durum ilişkilerin içselleştirilmesine yardımcı olur" (Epözdemir, 2014, s. 100). Ancak çevresel ve diğer faktörlerin zorlaması ve evliliğin kişilerin davranışlarını rutinleştirmesi doyumunu etkileyebilir. Yapılan çalışmalara göre evlilikteki doyumunu genel olarak; iletişim, empati, ailenin gelir düzeyi, cinsiyet rollerinin belirgin olması ve uygulamada aksaklıkların bulunmaması, çiftlerin evlenme yaşı ve yaş farkları, eğitim seviyesi, cinsel yaşamdaki uyum, çocuk sayısı, genel sağlık düzeyleri, dünyayı algılama düzeyleri ve sosyal sınıf ile ilgili algılar etkilemektedir. Bu etkiler aşağıda ele alınmıştır.

2.5.1. Evlilikte Doyum ve İletişim

Bertoni ve Bodenmann'a (2010, s. 175-184) göre, evli çiftler arasındaki duygusal bağın gücü ve empati kurabilme düzeyleri eşler arasındaki iletişimin kalite düzeyini göstermektedir. Çiftler birbirlerine karşı açık, şeffaf ve sevgi dolu oldukça iletişimlerini güçlenir (Uçar, 2018, s. 22). İletişim güçlendikçe evlilik doyumunu da arttırmaktadır. Kısaca iletişimin kalitesi evlilik doyumunu etkileyen önemli faktörlerden biridir.

Çağ ve Yıldırım'ın (2013) yaptıkları çalışmaya göre, evlilik doyumunu arttıran faktörlerden biri olan iletişim; evlilikteki sorunları çözme kalitesi, kuvvetli etkileşim,

ortak karar alabilme, cinsel uyum, duygusal uyum, güven, saygı, empatik ve adil davranma sürecinde işe yarayan önemli bir araçtır (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 14).

Yapılan çalışmalara göre, evli bireyler arasındaki iletişim ne kadar kaliteli olursa evlilik doyumu da aynı oranda kaliteli olmaktadır (Kaya, 2017, s. 33). İletişim yönünden zayıf olan eşlerin aile içi çatışmaları da daha çok olacağından evlilik doyumunu da olumsuz etkileyecektir.

2.5.2. Evlilikte Doyum ve Empati

Evlilikte eşlerin birbirlerinden algıladıkları destek ve gördükleri yakınlık evlilik doyumunu önemli oranda etkilemektedir. Evlilik doyumunda eş desteği, hem eşin ihtiyaç duyulduğu zamanda verdiği destekten anlaşılmakta hem de karşı tarafın algıladığı ve hissettiği destek boyutu ile ölçülebilmektedir. Eşlerin duygusal ve bilişsel olarak birbirini desteklemesi evliliklerinin güçlenmesine neden olmaktadır (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 14). Eşlerin birbirlerini anlamaya çalışması, kendilerini karşısındaki kişinin yerine koyarak düşünmeye çalışmaları evlilikteki sorunların çözülmesinde çok etkili bir yöntemdir. Bu nedenle empati duygusunu iyi kullanan eşler başarılı bir ilişkiyi de gerçekleştirebilirler.

2.5.3. Evlilikte Doyum ve Cinsellik

Çağ ve Yıldırım'ın yaptıkları çalışmada bireyler tarafından algılanan eş desteğinin, cinsel yaşam memnuniyetinin ve eğitim düzeyinin evlilik doyumu ile ilişkili olduğunu saptanmıştır (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 18). Cinsel uyumun ve fiziksel cazibenin evlilik doyumunu etkilediği bilinen bir gerçekliktir. Daha önce de belirttiğimiz üzere Özgüven'e göre, cinsel ihtiyaçların doyumu evlilik doyumunu etkilemektedir (Uçar, 2018, s. 18).

Eşlerin evliliğin ilerleyen yıllarında cinsel tatminsizlik yaşadıkları görülür. Cinsel anlamda birbirlerini mutlu edemeyeceklerini düşünen eşler psikolojik olarak yetersizlik hissetmekte evliliklerinden aldıkları doyumu olumsuz etkilemektedir. Evlilikte cinsel ihtiyaçların karşılanma düzeyi, evlilik doyumu açısından önemli bir faktördür. Ayrıca bu durum eşler arasında ve aile yaşantılarında önemli görülmektedir. Çağ ve Yıldırım (2013) evlilikte eşlerin cinsellik ile evlilikleri arasındaki doyum arasındaki ilişkiyi

inceledikleri çalışmalarında cinsel doyumu olan eşlerin evlilik doyumuna da sahip olduklarını gördüklerini belirtmişlerdir (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 18).

Cinsellik ve evlilik doyumu ilişkisini en kısa şekilde Gullledge, ve Stahman (2003, s. 233-242) “eşler birbirlerine dokunduklarında olumlu hisler uyanıyorsa evlilik doyumları kaliteli bir düzeydedir“ olarak ifade etmiştir.

2.5.4. Evlilikte Doyum ve Yaş

Güven ve Sevim (2007, s. 55) evlilik doyumunda eşlerin yaş ve cinsiyetlerinin etki etmediğini saptamış; bunun aksine Kaya (2017, s. 82), eşlerin yaşının evlilik doyumuna etki ettiğini, yaşın ilerlemesi ile evlilikte doyumun da arttığını belirtmiştir.

Süataç (2010) “yaş artıkça evlilik uyumunun düştüğünü, özellikle erkeklerin 40-50 yaşına kadar evlilik uyumunun kadınlara oranla daha hızlı düştüğünü, ancak kadınların her yaş döneminde evlilik uyumunda sürekli bir düşüş olduğunu” belirtmiştir. Şener ve Terzioğlu’na (2008, s. 7) göre ise, gerek kadınlarda gerekse erkeklerde evlenme yaşı yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir. En düşük evlilik uyumu 15-19 yaş arasında yapılan evliliklerde görülürken, 35 yaşından sonra yapılan evliliklerde eşlerin uyumunda düşüş olduğu görülmektedir. 20-35 yaş arasında ise uyumun yaş artışına göre yükseldiği görülmektedir (Şener & Terzioğlu, 2008, s. 7).

Bumpass, Sweet ve Castro Martin (1990); Spanier ve Glick (1980); Koo ve Suchindra (1984); Teachman ve Heckert (1985); Thornton’un (1977) yaptıkları araştırmalara göre, yaş faktörünün yeniden evlenmede önemli olduğu saptanmıştır. Kreider’e (2006) göre “yeniden evlenenlerin yaklaşık %60’ının 25-44 yaş dilimi arasında yer aldığı ve yaş ilerledikçe yeniden evlenme oranının düştüğü” belirtilmiştir. Aynı çalışmalarda “25 yaşın altında olan boşanmış kadınların %90’ının, 30’lu yaşlardaki kadınların %60’ının; 40’lı yaşlardaki kadınların ise %30’undan daha azının yeniden evlendiği” tespit edilmiştir. Bramlet ve Mosher’in (2001) araştırmasında “boşanan kişilerin %75’inin takip eden 10 yıl içerisinde tekrar evleneceği” belirtilirken yaş faktörünün yeniden evlenmedeki önemi vurgulanmıştır (Akt. Epözdemir (2014, s. 2).

Eurostat’ın 1999 yılında yaptığı çalışmaya göre, dünyadaki boşanma verileri şu şekildedir; Amerika’da boşanma oranı binde 4.2; Japonya’da binde 1.6; Türkiye’de binde 2.1 iken, 2007 yılında Türkiye’de binde 1.3 olarak belirlenmiştir (Arpacı &

Tokyürek, 2012, s. 3). Boşanma oranı verilerine göre, ABD'den geri iken Japon toplumundan ileri olduğumuz ve 8 yıllık süreçte boşanma oranımızın düştüğü görülmektedir. TÜİK verilerine göre, 2008 yılında binde 1.4 olan boşanma oranı, 2018 yılında binde 1.8'e yükselmiştir (TÜİK, 2019). Türkiye'deki boşanmaların yükseldiği tarihlere bakıldığında genellikle ekonomik krizlerin yaşandığı (1999 ve 2008 gibi) zamanlara denk geldiği görülmektedir.

TÜİK verilerine göre, 2016 yılında ülkemizde evlenme yaş ortalaması erkeklerde 27,1, kadınlarda 24 olarak tespit edilmiştir (TUİK, 2017). 2018 yılında ise bu durum erkeklerde 27,8, kadınlar için 24,8 olarak tespit edilmiştir (TUİK, 2019). Bu verilere göre iki yıl içinde hem kadınlarda hem de erkeklerde evlenme yaşının arttığı görülmektedir.

2.5.5. Evlilikte Doyum ve Eğitim Seviyesi

Ülkemizde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, evlilik doyumu ile eğitim düzeyi değişkeni arasında ters yönde bir ilişki bulunmuştur (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 17). Bu sonuçlara göre, evli bireylerin eğitim düzeyleri arttıkça evlilik doyumları azalmaktadır.

Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının çalışmalarına göre, eğitim arttıkça hiç evlenmemiş ve boşanmışların oranı genel hatlarıyla artmaktadır. 2006 yılında hiç evlenmemişlerin oranı eğitimsizlerde %15 iken, bu oran ilköğretim ve ortaokul mezunlarında %58'e, lise/lise dengi mezunlarında %49'a ve üniversite ve lisansüstü mezunlarında ise %36'ya yükselmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, s. 116). Eğitim düzeyi yükseldikçe bireyler daha seçici olmakta, evliliğe harcayacakları çabayı kariyerlerine harcamayı düşünebilmektedirler. Özellikle eskiden kadınlarda evlilik hayatın en önemli seçeneği iken, eğitim vb. seçenekler arttıkça evlenmenin önem derecesi düşmüştür. Geç evlilikler ve ülkedeki evlilik oranlarının geri gitmesi bu durumu doğrulamaktadır.

Boşanmış bireyler yeniden evlenme konusunda eğitim durumları doğrultusunda görüş geliştirmektedir. Yeniden evlenen bireyler önceki evliliklerindeki hataları yapmamaya özen göstermekte, boşanmış bireyler ilerleyen yaşlarında tek başlarına kalma kaygısı yaşamalarından dolayı yeniden evlilik düşünmektedir. Bu şekilde düşünenlerin ilköğretim

ve yüksekökol mezunları arasından oldukları belirtilmiştir (Arpacı & Tokyürek, 2012, s. 14).

2.5.6. Evlilikte Doyum ve Ekonomik Düzey

Yapılan birçok araştırmada ekonomik durumun evlilik doyumunu ikinci sırada yordadığı ve ekonomik durumu iyi olan kişilerin evlilik doyumlarının daha yüksek çıktığı bulunmuştur (Çağ & Yıldırım, 2013; Hatipoğlu, 1993; White & Keith, 1990). Başka bir çalışmada ise, ailenin ekonomik durumunun evlilik doyumunu yordamadığı ve eşlerin evlilik doyumlarının gelir düzeylerinden etkilemediği saptanmıştır (Çağ, 2011; Kubat, 2012). Batık ve Kalkan (2017) ise, gelir düzeyinin artması ile evlilikten alınan doyumun arttığını belirtmiştir (s. 2639). TÜİK verilerine bakıldığında Türkiye'nin ekonomik sıkıntı ve işsizlik sorununu ciddi bir şekilde yaşamaya başladığı 2013 yılından sonra boşanmaların arttığı görülmektedir. TÜİK'e göre 2013 yılında binde 1.65 olan boşanma oranı 2018 yılında binde 1.75'e yükselmiştir (TÜİK, 2019).

2.5.7. Evlilikte Doyum, Cinsiyet ve Roller

İlgili literatüre bakıldığında, klasik cinsiyet rolleri açısından kadınların evlilik uyumlarının erkeklere oranla daha düşük seviyelerde olduğu ancak cinsiyet rollerine dair görevler yeniden yapılandıkça bu durumun farklılık gösterdiği ifade edilmektedir (Çelik ve Tümkaya, 2012). Kabasakal ve Soylu'nun çalışmasında da, evlilik doyumunun cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, kadının gerek eğitim seviyesinin artması gerekse eğitim seviyesinin artarak iş yaşamına daha çok katılması ve böylece ev içi rollerin hem erkekler hem de kadınlar için eşit bir şekilde paylaşılmasıyla birlikte evlilik doyumu üzerindeki cinsiyetin farklılaştırıcı rolü ortadan kalkmaya başlamıştır. (Kabasakal & Soylu, 2016, s. 212).

Evlilik mutluluğunu belirlemede kadının cinsiyet rol tutumu, kocaninkinden daha belirleyici olmaktadır. Gottman ve Krokoff (1989)'a göre, "evlilikte tartışma ya kadının kocasına yapması gereken işleri söylemesinden ya da erkeğin karısına ortalığı toplama işini erteletmek istemesinden kaynaklanmaktadır" (Yalçın, 2014, s. 257).

Ailede genellikle kadınların daha fazla sorumluluk aldıkları görülür. Hochschild (1989), kadınların aile içindeki istekleri sürekli olarak yerine getirmeye çalışmalarından dolayı

evlilikten duygusal anlamda doyum alamadıklarını belirtmiştir. Ancak ev ile ilgili sorumlulukların eşler arasında adil bir şekilde yerine getirilmesi kadınların evlilikten daha fazla doyum almasını sağlamaktadır (Kaya, 2017, s. 33).

Eşler cinsiyetlerini daha baskın veya olduğundan farklı yansıtabilmektedir. Bu durum gerek biyolojik temelli gerek toplumsal yapı içerisinde şekillenir. Antill (1983), evlilikte cinsiyet rolü kadınsı olan kadınların evlilikten aldıkları doyum, cinsiyet rolü belirsiz olan kadınlardan daha yüksektir. Evlilikte kadınların hassas, sevecen, sıcak, kadınsı özelliklere sahip olmaları eşleri ile ilişkilerinde daha romantik ve mutlu olmalarını sağlamaktadır (Çınar L. , 2008, s. 84). Yukarıda özelliklerden farklı olarak pek çok çalışma biyolojik cinsiyetten farklı olan kadınsı ve erkeksi kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Bradbury, Fincham, & Campbell, 1995).

En mutlu kadınlar, kadınsı rolü en iyi gerçekleştirme becerisine sahip olan kadınlardır. Erkeksi rolleri sahiplenen kadınların evlilikten beklediği mutluluğu elde edemediği yukarıdaki çalışmalarda anlaşılmaktadır. Kadınların geleneksel olmayan yönelimleri, evliliğin çözülmesine yol açan stres ve olumsuz etkileri beraberinde getirmektedir. Erkek rolleri içinde belirlenen fiillerin yerine getirilmesi evlilik doyumunu etkilemektedir. Örneğin, erkeklerin mesleki doyumu ile eşlerinin evlilik uyumu arasında doğrusal bir ilişki söz konusudur. Erkeğin mesleki doyumu azaldıkça, eşinin de evlilik uyumunda bir azalma görülebilir.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan çalışmalarda erkeklerin sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça yeniden evlenme oranı da artarken, beklenenin aksine kadınların yeniden evlenme ihtimali düşmektedir. Bu durumu Bumpass, Sweet ve Castro Martin (1990, s. 747-756) kadınların eğitim ve gelir düzeyi arttıkça, karşı cinse dair daha seçici olduğu ancak buna karşın kendilerine uygun eşi bulup yeniden evlenme ihtimallerinin düşmesine bağlamışlardır (Epözdemir, 2014, s. 77). Erkek boşanma ya da eşin ölümü sonrasında yeniden evliliği düşünmektedir. Çünkü erkek kendisini toparlayacak ve ev işlerini halledecek birisine sürekli ihtiyaç duymaktadır. Ekonomik olarak bir erkeğe ihtiyaç duymayan kadınlar ise ev işlerini yapmada sıkıntı yaşamadıkları için zorda kalmadıkça yeniden evlenmeyi tercih etmemektedirler.

2.5.8. Evlilikte Doyum, Evlilik Şekli ve Süresi

Evlilik doyumu, evlilik süresine göre farklılaşabilmektedir. Genellikle evliliğin ilk yıllarında doyumu daha yüksektir. Demir (2014, s. vii) erkeklerin evlilik doyumlarının kadınlarınkinden fazla olduğunu, 3-6 yıl evli olanların 11-14 yıl evli olanlara oranla evlilikten daha fazla doyum aldıklarını; 20-30 yıl olanların 31-52 yıl olanlardan daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Evlilik süresi eşlerin birbirlerini daha iyi tanınması, birbirleri ile daha fazla vakit geçirmeleri veya ilk yıllardaki heyecana bağlı olarak eşlerde farklı duygular yaratmaktadır. Çınar (2008) tarafından yapılan araştırmada, evlilik süresinin evlilik doyumunu anlamlı olarak yordamadığı ancak 5 yıldan az süreyle evli olan bireylerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çınar L. , 2008, s. 86).

Evliliğin ilk yıllarında birbirlerini yeni tanıyan, yakınlık kurmaya başlayan eşlerin bir heyecanı olmaktadır. Kubat (2012), evlilik doyumunun evlilik süresine göre anlamlı olarak farklılık gösterdiğini ve 3 yıldan az süreyle evli olan çiftlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Akt. Çağ& Yıldırım (2013, s. 19).

Spainer ve Glick (1980), 1975 yılında Amerika İstatistik Bürosundan (U.S. Bureau of the Census' Current Population Survey) elde ettiği verilerle "ilk evliliğin süresi ile ikinci evliliğe geçiş süresi arasında güçlü bir ilişki olduğunu" ortaya koymuştur. Buna göre, "5 yıldan daha kısa bir sürede ilk evliliği boşanma ile sonuçlanan kadınların %37'si, ilk evliliği 10 yıl üzeri sürmüş kadınların ise sadece %20'si boşanmayı takip eden 5 yıl içerisinde yeniden evlenmektedir". Başka çalışmalarda da Becker, Landis & Michael, (1977); Koo, Suchindran & Griffith, (1984), "ilk evliliği daha uzun süren kadınların, daha yavaş bir şekilde ve daha uzun vadede ikinci evliliğe geçiş yaptığını" değinilmektedir.

2.5.9. Evlilikte Doyum ve Çocuk Sayısı

Ailede çocuk olması ve çocuk sayısı eşler arasındaki mutluluğu etkilemektedir. Özellikle Türk toplumunda çocuk aileyi birleştiren önemli bir faktördür. Ailenin genişliği de evlilik doyumu için önemli bir değerlendirme ölçütüdür. Aile Bakanlığı, çekirdek aileyi karı koca ve evlenmemiş çocuklardan oluşan bir yapı olarak

tanımlamaktadır. Çocuksuz çiftler de bu çekirdek aile olarak nitelendirilmektedir. Çoğunlukla tek ebeveynli aileler de “çekirdek aile” olarak anılmakla birlikte, “dağılmış aile” de denmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, s. 56)

Yapılan araştırmalarda eşlerin çocuk sahibi olup olmamalarının evlilik doyumlarını anlamlı olarak yordamadığı ve aralarında ilişki olmadığı saptanmıştır (Lindahlm vd. 1998; Vaillant & Vaillant, 1993; Çağ & Yıldırım, 2013; Hatipoğlu, 1993). Yine aynı araştırmalarda eşlerin çocuk sahibi olduktan sonra evlilik doyumlarını olumsuz etkileyerek düşürdüğü belirtilmişse de çocuk sahibi olmanın evlilik doyumunu yordamadığı sonucuna varmışlardır. Başka bir çalışmada, eşlerin evliliklerinde çocuk sahibi olduktan sonra evlilik doyumlarında bir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir Cox vd. (1999); Tucker & (Aron, 1993; White & Booth, 1985). Çağ (2011); Çınar (2008) ve Kubat’ın (2012) çalışmalarına göre, çocuğu olmayan eşlerin çocuğu olanlara göre evlilik doyumlarının daha yüksek olmaktadır. Belsky (1990) ise, çocukların varlığının eşleri mutlu ettiğine ve evlilikten daha fazla doyum almalarına katkı sağladığına değinmiştir (Batık & Kalkan, 2017, s. 2640).

Önceki evliliklerinde ya da mevcut evliliklerinde çocuk olup olmaması durumunun etkisine bakılarak yapılan araştırmalarda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Evlilik sayısı arttıkça şu anki evlilikte çocuk olma ihtimalinin azaldığı, diğer yandan ikinci evliliklere göre, üç ve üzeri evlilik yapan kişilerin belirgin bir şekilde daha fazlasının geçmiş evlilikten çocuğu olduğu saptanmıştır. Alan yazına bakıldığında, yeniden evlenme ve çocuk sahibi olma yönündeki betimleyici çalışmalar, daha çok çocuğun yeniden evlenmeye etkisi şeklindedir. Buna göre Becker, Landis ve Micheal (1977); Bumpass, Sweet ve Castro Martin, (1990); Coleman, Ganong ve Fine (2000); Spainer ve Glick (1980) araştırmalarında, geçmiş evlilikten çocuk sahibi olmanın her iki cinsiyet için de yeniden evlenmeyi olumsuz yönde etkilediğini saptamışlardır (Epözdemir, 2014, s. 78).

2.5.10. Evlilikte Doyum ve Kültürel Farklılıklar

Geleneksel Türk ailesinde yaşanan çözümler, kuşaklar arasında ortaya çıkan farklılıklar, boşanma oranlarında büyük artış, yabancılarla yapılan evliliklerde gözlenen artış, nikâhsız evlilik yaşamlarının günümüzde Türk ailesinin bir gerçeği haline

geldiğinin altı çizilmektedir. Kültürel değişim sosyal yaşamda da birtakım değişimler meydana getirmekte, daha doğrusu sosyal yapıda kültürel değişim ile paralel olarak değişmektedir. Toplumda geçerli olan değer yargıları ve bunların benimsenişi zaman almaktadır (Süleymanov, 2009, s. 7-13).

Kültürel değişim sosyal yaşamda da birtakım değişimler meydana getirmekte, daha doğrusu sosyal yapıda kültürel değişim ile paralel olarak değişmektedir. Toplumda geçerli olan değer yargıları ve bunların benimsenişi zaman içerisinde değişikliğe uğramakta, söz konusu değerler çağın ihtiyaçlarına göre değişmektedir.

Lee (1999) araştırmasında, Koreli Amerikan ailelerinde androjen cinsiyet rolüne sahip bireylerdeki evlilik doyumu ile olumsuz şekilde ilişkili olduğunu ifade etmiş ve buradaki farklılığın kültürel farklılıklardan etkilenmiş olabileceğini belirtmiştir (Çınar L. , 2008, s. 84).

Sanayi devrimi sayesinde ortaya çıkan iş gücü talebi kadınları da üretim sahasına çekmiş ve kadınlar bu sayede sosyal, siyasal ve ekonomik hayata daha fazla dâhil olmaya başlamışlardır. Sunulan her türlü imkândan faydalanmayı bilen kadınlar kendilerini her yönden geliştirmişlerdir. Bu durum onların kültürel anlamda kendilerini geliştirmelerine ve kendi dünya görüşlerini erkeklerden bağımsız oluşturabilmelerine neden olmuştur. Eskiden erkeğinin her sözünü doğru kabul eden kadın figürü yerini kendi görüşlerini cesurca ifade eden kadın figürüne bırakmıştır. Buna ek olarak insanların seyahat imkânlarının artması, özellikle sosyal medya üzerinden kurulan iletişim sayesinde farklı kültürlerle ilişkiler artmıştır. Bu durum evliliklere de neden olmakla birlikte kültürel farkların uyuşması konusunda sorunlarında beraberinde getirmektedir.

2.5.11. Evlilikte Doyum ve Kök Aileyle İlişkiler

Evlilik ilişkisine bakış açısı toplumdan topluma değişebilmektedir. Bazı toplumlarda aile kurmanın temel basamağı olarak görülen evlilik sözleşmesi, bazı toplumlarda da birlikteliğin öneminin evlilik sözleşmesine bağlı olmadığı şeklinde değerlendirilebilmektedir. Aile kurmanın evlilik sözleşmesi ile başlayan bir süreç olarak değerlendirildiği Türk toplumunun geleneğinde, aile olmak önemli bir birliktelik olarak

görülmektedir. Kök aile ile ilişkiler, çocuk sahibi olma ile birlikte rol-model olunması ve geçinebilme düzeyi de evlilik ilişkisinin devamlılığında önemli bir durumdur.

Günümüzde sanayileşme ve endüstrileşmenin etkisi ile evliliğin yapısı da değişmeye başlamıştır. Değişen toplumda yaşantıya adapte olmak ve hayatını olumlu sürdürebilmek için bireylerin evlilik yapısını da doğru bir şekilde anlaşılmasını gerektirmektedir (Yalçın, 2014, s. 251).

Evliliklerde eşler birbirlerini sevseler bile bazı sorunlar yaşayabildikleri görülür. Bu sorunlar ekonomik temelli, yoğun ve yorucu çalışma, ailenin büyükleri ya da diğer fertleri ile uyumsuzluk şeklinde olabilir. Eşler arasında herhangi bir iletişim sorunu olmamasına rağmen ailenin diğer fertleri ile yaşanan anlaşmazlıklar ya da uyumsuzluklar eşler arasında mutsuzluğa sebep olmaktadır. Geniş ailelerde yaşanan uyumsuzluklarla mücadele eden eşler zamanla birbirinden uzaklaşmaktadır ya da fiziksel şiddete dönüşmektedir. Evlilikte fiziksel şiddet görmenin yaş ve kaynana faktörü ile ilişkili olduğunu belirten Vahip & Doğanavşargil, ailenin genişledikçe eşler arasındaki sözlü veya fiziksel şiddeti arttırdığını, özellikle de kaynadan kaynaklı iletişim sorunlarının eşleri çatışmaya ittiğini belirtmiştir (Vahip & Doğanavşargil, 2006, s. 112)

Aile hukukunda erkek egemen bakış açısı 1926 Medeni Kanunu'nda korunmuştu. Ailenin reisinin erkek olduğu, evin seçimi, kadının dışarıda çalışıp çalışmaması gibi kararlarda erkeğin sözünün önemli olduğu yasalarca belirlenmişti. 2001 de yenilenen Medeni Kanun'a kadar, yani XX. yüzyıl boyunca gerek sosyal ve dini normlar, gerekse yasalarda bulunan cinsiyetçi bakış açısı, toplumda ve aile içinde kadınların eşit bireyler olma haklarını ciddi biçimde zedelemiştir. Yeni düzenlemelerle daha eşitlikçi bir bakış açısı getirilmiş olsa da uygulamada toplumun benimsediğine dair çok az belirti görülmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, s. 59).

2.5.12. Evlilikte Doyum ve Kişilik Özellikleri

Evlilik sürecinde bireylerin birbirleri ile olan ilişkisini etkileyen birçok etmen vardır. Bunlardan en önemlisi de kişilik özellikleridir. Kişilik özellikleri bakımından bireylerin birbirlerine uyumlu olmaları gerekmektedir. Eşlerin kişilik özelliklerindeki uyum birbirlerine karşı hoşgörüyü getirmekte ve mutlu olmalarını desteklemektedir.

Haldford, Kelly ve Markman (1997), evlilikteki uyumun, sağlıklı ve olumlu bir ilişki şemasına sahip olunması, eşlerin birbirlerine yönelik olumlu düşünce ve duygular barındırmaları, kendilerini rahatlıkla ifade edebilmeleri, çatışma çözme becerisine sahip olma, eşlerin birlikte zaman geçirirken eğlenmelerine bağlı olduğunu belirtmişlerdir (Yalçın, 2014, s. 251).

White ve Epston (1990) çalışmalarında ırk, kişilik ve benlik özelliklerinin birbirine benzer olduklarını düşünen eşlerin, evliliklerinden daha çok doyum aldıklarını, büyük bireysel farklılıkları olanların ise evlilik doyumlarının düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra Trent ve South (1992), eşler arasında kişilik ve ırk benzerliklerinin evlilik doyumlarını ve psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilediğini ifade eder. Hewitt (1995)'e göre, kişilik özellikleri kişinin mutluluk düzeylerini etkilemektedir. Mükemmeliyetçi bireyler, eşlerinden gerçekçi olmayan beklentiler içine girerek eşlerin mutluluk düzeylerini azaltmaktadır (Akt. (Kaya, 2017, s. 34-36).

McCranie ve Kahan'ın (1986) tıp fakültesinde okuyan erkek öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır; "Araştırmadan 20-30 yıl önce katılımcılara MMPI uygulanmış ve iki ya da daha çok kez boşananların, hiç boşanmayan ya da bir kere boşananlara göre MMPI'nin "psikopatik sapma" alt ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları kaydedilmektedir. Buna göre, bu kişilerin, daha az yapılandırılmış, daha çok risk alan bir yaşam şekillerinin olduğu ve daha dürtüsel olduklarını" belirtmiştir (Epözdemir, 2014, s. 4)).

Konuyla ilgili yapılan araştırmalara göre (Broady, Neubaum ve Forehand, (1988); Cherlin, (1978); Fustenberg ve Spainer, (1984); Hunter ve Schuman, (1980) "uygun olmayan eş seçiminin tekrar etmesinin, boşanmanın ilişkiye alternatif olarak deneyimlenmiş olmasının, dürtüsellik gibi çeşitli kişisel özelliklerin ve boşanmanın yarattığı yalnızlık ve kayıp duygusu ile başa çıkmanın bir yolu olarak yeniden evlenmenin, bu kişilerin benzer işlevsel olmayan ilişkileri tekrar tekrar yaşamalarına neden olduğu" sonucuna ulaşılmaktadır (Epözdemir, 2014, s. 5).

2011 yılında Türkiye'de eşleri ile aralarında konuşarak çözemedikleri bir anlaşmazlık olduğunda sesini yükselterek, bağırarak tepki verdiğini belirten cevaplayıcıların oranı (%52'si bazen, %8'i genellikle) %60'tır. Erkeklerde bu oran %65 (%56 bazen, %9

genellikle) iken, kadınlarda (%47 bazen, %7 genellikle) %54'tür (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, s. 150).

2.5.13. Evlilikte Doyum ve Bağlanma Stilleri

İnsanlar ait oldukları ortamlarda veya çevrelerde çeşitli bağlanma stilleri geliştirirler. Bu bağlanma stillerine güvenlik, sevgi, saygı, statü, maddiyat, maneviyat gibi değişkenler etki eder. Bireyler buldukları ortamda iletişim kurdukları kişilere yönelik psikolojik açıdan değerlendirmelerde bulunurlar. Evliler de eşleri için düşünce ve duyguları doğrultusunda çeşitli bağlanma stilleri geliştirmekte ve bunun sonucunda psikolojik etkilerini görmektedir.

Fikir birliğinde olan ve ortak paydada buluşabilen, pozitif eleştiri yapabilen, anlaşmazlık durumlarında acık fikirli olup uygun tutum belirleyebilen, çatışmadan kaçan ya da çatışmalı bir durumda uzlaşmacı tutum sergileyebilen, birbirlerini destekleyen gibi tutum ve davranışlar sergileyen çiftlerin evlilik doyumları yüksek olmaktadır. Güvensiz bağlanan evli çiftlerin diğer stillere oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eşlerden birinin güvenli bağlanması çiftlerin karşılıklı olarak evlilik doyumunu olumlu yönde etkilemekte güvenli bağlanan eşlerin evlilik uyumlarının yüksek olduğu görülmektedir (Kaya, 2017, s. 31-34).

Evliliklerde eşler birbirlerini tanımlarken o kişi için birçok bilgi biriktirir. Bu yolla kişiler iletişimlerini şekillendirir. Birbirlerini olduğu gibi kabul eden ve geleneksel adetlere göre algılamayan eşlerin evliliklerinden daha fazla doyum aldığını, bunun da eşlerin karşılıklı birbirlerine adil davranmalarından olduğunu belirtmektedir (Erdoğan, 2018, s. 16).

Kaya (2017), evli çiftlerin evlilik doyumunu ile bağımlılık ve kontrolçülük ilişkisini incelediği çalışmasında erkeklerin daha çok evliliklerinden doyum aldıklarını ve kontrolcü olarak algıladıkları eşleri ile daha doyumlu evlilikleri olduğunu buna karşı bağımlı olarak algıladıkları eşleri ile evliliklerinde doyumunsuz olduklarını tespit etmiştir. Kadınların ise eşlerini kontrolcü ve bağımlı algılamaları onların evlilik doyumuna etki etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca kadınlar eşlerini daha bağımlı bulurken erkekler eşlerini daha kontrolcü bulmaktadırlar (Kaya, 2017, s. 34).

2.5.14. Evlilikte Doyum ve İlk Evliliğin Sonlanma Şekli

TÜİK verilerine göre, 2007 yılında binde 1.34 olan kaba boşanma oranı, 2018 yılında binde 1.75'e çıkmıştır (TÜİK, 2019). Evlilik her anlamda sağlıklı olan bireylerle kurulan sağlıklı bir yapı olduğu sürece istikrar kazanmaktadır. Sağlıklı bir evlilik ilişkisinde evlilik doyumu görülür. Evlilikteki birçok gereksinimin karşılanması, tatmin olma duygusunu ve sosyal desteği yaşamasını sağlar. Sosyal destek evlilikte eşlerin ilişkilerinde önemli bir yöndür. Sosyal desteğin olmadığı ilişkiler, çoğu zaman boşanmayla sonuçlanır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun son birkaç yıla ait istatistiklerine göre, toplam nüfusun %25'inden fazlası bekârdır. Bekâr sıfatıyla; genç, orta, son ve ileri yetişkinlik dönemlerindeki "hiç evlenmemiş, boşanmış ve eşi ölmüş" bireyler kastedilmektedir. Evlilik ilişkisinin doğasında bulunan "süreklilik" taraflara güven vermektedir. Bekârken kurulan ilişkilerde, ilişkinin ne olacağındaki belirsizlik kaygı verici olabileceği gibi, ilişkiye bağlanmayı ve evlilik için gerekli maddi ve manevi hazırlığı da sağlayabilir (Aydın, 2018, s. 253-256)

Evlilikte uyum yakalayamayan, anlayamayan bireylerde çözümler başlamakta ve evliliği sonlandırma kararı almaktadırlar. Dengeli ve sağlıklı bir ilişki kuramayınca eşler boşanma kararı vermektedir. Boşanma; eşlerin hukuk karşısında yaşamlarını birlikte sürdüremeyeceklerine dair verilen mahkeme kararı ile evliliğin sonlandırılmasıdır. Evliliğinde doyum alamayan, sağlıklı ve uyumlu birliktelik kuramayan bireylerin yasal olarak evlilik ilişkilerine son vermeleridir (Arpacı & Tokyürek, 2012, s. 2). Evliliğin sonlanması hem kadın hem de erkek için duygusal, sosyal ve cinsel açıdan ilişkilerinin bitirilmesi anlamına gelmektedir.

Evlilikler eşlerin birbirleri ile geçirdikleri zamanın kalitesinin önemli olduğunu gösterir. Eşler arasında geçirilen kaliteli zaman ve aktiviteler eşlerin yaklaşmasına katkı sağlar. Türkiye İstatistik Kurumunun 2016 yılındaki verilere bakıldığında eşler arasında ev ve eşyalarla ilgili sorunların ilk sırada olduğu görülür. Eşlerin ailecek vakit geçirmemelerinin ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Eşlerin uzun mesai saatlerinin olması bireyleri olumsuz etkileyecektir. Yapılan çalışmalarda eşlerin zamanlarının çoğunu birlikte ve kaliteli geçirmelerinin evliliklerindeki doyumunu

artıracağı ve ilişkilerinin de yapıcı ve duygusal yönde ilerleyebileceği belirtilmektedir (Kaya, 2017, s. 74).

Yapılan çalışmalarda bireylerin ilk evliliklerini sonlandırma nedenleri incelendiğinde (Arpacı & Tokyürek, 2012, s. 6); “Fikir ve görüş ayrılıklarının (% 51.9) ilk sırada geldiği, bunu anne-baba gibi yakınların müdahalesi (% 34.9), ekonomik nedenler (% 32.1), sosyal çevre farklılığı ve uyumsuzluk (% 25.5) ile fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasının (% 23.6) izlediği görülmektedir. Eşlerde ruhsal sorunların olması (% 14.2), alkol ve madde bağımlılığı (% 12.3), eğitim düzeyi farklılığı (% 10.4), görünüş bozukluğu, sakatlık vb. fiziksel sorunlar (% 8.5) ve kadının ücretli işte çalışması (% 6.6) bireylerin önceki eşinden boşanmasının nedenleri arasındadır. Cinsel uyumsuzluk (% 3.8), yaş farkının fazla olması (% 2.8), din farklılığı (% 1.9), milliyet farklılığı (% .9) ve bireylerin önceki eşinden boşanma da” evlilik uyumunu ve doyumunu bozan nedenler arasında sayılmaktadır.

Bir başka çalışmada da evliliklerin bitmesinde şu sorunlar önemli rol oynamaktadır; (a) Evliliklerde ortaya çıkan çatışma ve sorunları çözebilecek bilgiye sahip olmama, (b) beklentilerin gerçekçi olmaması, (c) rollerin uyumsuzluğu, (d) cinsiyet sorunu, (d) ekonomik sorunlar, (e) iletişim sorunları, (f) yakın akrabaların etkisi, (g) cinsel sorunlar ve beklentilerin tatmin edilememesi, (h) çocuk sayısında ya da çocuk yetiştirme tarzında anlaşamama, (i) dini inanç farkı, (i) vakit ayırmama ve kaliteli zaman geçirememesi, (j) psikolojik ve fiziksel sorunlar, (k) çocuk sahibi olamama, (l) işe daha çok vakit ayırma ve (m) aldatma (Canel, 2012, s. 57).

2.6. Yapılmış Çalışmalar

2.6.1. Evlilik Doyumu ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar

Batıda eşler arasındaki ilişki üzerine birçok çalışma yapılırken, ülkemizde hala bu konuya ilişkin kuramsal yaklaşımlara yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Evlilik doyumuna yönelik birçok faktör açısından araştırmalar yapılmaktadır. Evlilik doyumunun artması veya azalması eğitim durumu, evlilik süresi, cinsiyet rolleri, toplumsal bakış açısı, kültürel özellikler, gelir durumu gibi birçok etken etkilemektedir. Kurdek (1987), eşlerin eğitim düzeylerinin artması ile kendilerini daha bağımsız hissettiklerini bunun sonucunda da boşanma isteğinin arttığını belirtmiştir. Ek olarak,

psikolojik uyum açısından da erkeklerin kadınlardan daha fazla paranoyak belirtileri gösterdiklerini saptamıştır (s. 549).

Tezer'in (1994) çalışmalarına göre, evlilik doyumu ve iş doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu, iş doyumunun evlilik doyumunu yordadığı saptanmıştır. (Tezer, 1994, s. 2-10)

Erbek,Beştepe, Akar,Eradamlar &Alpkan (2005) araştırmalarında “çatışmalarını başarılı bir şekilde çözümleyen eşlerin çocuklarına sorun çözmede çok iyi örnek olduklarını” saptamıştır. (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005, s. 42)

Güven ve Sevim (2007) yaptıkları çalışmalarda, “evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu birinci sırada, gerçekçi olmayan ilişki beklentilerine ilişkin bilişsel çarpıtmaların ise ikinci sırada yordadığı, incelenen diğer değişkenlerden kişisel değişkenler (yaş ve cinsiyet), yakınlıktan kaçınma ve zihin okumanın ise evlilik doyumunu yordamada bir etkisinin olmadığını” belirtmişlerdir. (Güven & Sevim, 2007, s. 49)

Üncü (2007), bireylerin evlilik doyumlarında eğitim durumlarının etkisini araştırdığı çalışmada “en yüksek evlilik doyumu ortalamasına lise mezunlarının, en düşük evlilik doyumu ortalamasına ilköğretim mezunlarının sahip olduğunu, üniversite mezunlarının ise evlilik doyumlarının orta düzeyde” olduğunu belirtmiştir (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 18).

Süleymanov (2009), Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Türkiye’deki 1993 yılından 2009 yılına kadar olan boşanma oranlarının %80,7 oranda yükseldiğini, 1993 yılında 27.725 boşanma vakası görülmesine karşılık, 2004 yılında bu sayı iki kat artarak 50,108 ve 2006 yılında boşanmaların 93,489’a yükseldiğini, her yıl giderek arttığını, evliliğinin ilk yıllarında boşanmaların da %57,3 arttığını belirtmiştir. Boşanmanın başlıca sebebi olarak da evlilerin kendi aralarındaki şiddetli geçimsizlikten kaynaklandığını ifade etmiştir (Süleymanov, 2009, s. 7).

Evlilik doyumu üzerine yapılan çalışmalarda (Bayraktaroğlu & Çakıcı, (2013) 2013; Çapkın (2012),; Javanmard, Barkhordari, Javanmard, Mostafavi & Pirjali, (2014); Kansız & Arkar (2011); Shanavas & Venkatammal (2014); Williamson vd. (2016); Yıldız & Çevik, (2016), evliliğin psikolojik, biyolojik, toplumsal, ekonomik, kültürel olmak üzere birçok yapıya sahip olduğu, evlilik doyumunun da bütün bu yapılarla

ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca eş desteği boyutunun da önemli olduğu evlilik doyumunda sosyal desteğin varlığını incelediklerinde Bu çalışmada eş desteği boyutu ele alınarak aile içerisindeki sosyal desteğin varlığını inceleyerek, eşten alınan desteğin arttıkça evlilikten sağlanan doyumun da arttığını ifade etmişlerdir (Kabasakal & Soylu, 2016, s. 211).

Çağ ve Yıldırım'ın (2013) çalışmalarında evlilik doyumunu ile eğitim arasında ters bir korelasyon bulunurken, cinsellik ile evlilik doyumunu arasında doğrusal bir korelasyon saptanmıştır (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 17).

Yalçın (2014) araştırmasında, “kadınların evlilik süresi ile evliliklerini değerlendirmeleri, cinsel yaşamlarını değerlendirmeleri ve eşine karşı duyguları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu ($p < 0,05$), ancak sorunlar karşısında sergilenen tutum ile evlilikte gerginlik yaşanma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$)” şeklinde bulgusuna yer vermiştir (Yalçın, 2014, s. 259).

Karadağ (2015) araştırmasında, eşler arasında ve aile içinde kurulan iletişimin evlilik uyumuna ne denli etkilediğini ortaya koyabilmek amacıyla Türkiye'nin Konya ili merkezinde yaşayan 827 kişi üzerinde çalışmıştır. Bu çalışmasında anket ve evlilik uyum ölçeğinden ortalama puan 43,99 olarak tespit edilmiş, “katılımcıların %56,0'ı uyumlu, %44,0'ının evliliklerinde uyumsuz” olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca eşler arasındaki iletişimin önemli ölçüde etkilediği görülmüştür (Karadağ, 2015, s. iv). İletişimde sorunlarla beraber yüzleşme ve birlikte çözüm bulma, üzüntüyü paylaşabilme, ev işlerinde adil olma, iletişim engellerinin farkında olma, birlikte vakit geçirme, duygu ve düşüncüleri yargılamadan paylaşabilme ve yaşayabilme gibi etkenlerin önemi üzerinde durulmuştur.

Sosyal ilişkilerden duyulan memnuniyetin yüksek oranda azalması; sosyal destek ve yakın ilişki kurma imkânları kısıtlı olan orta yaş ve yaşlılık dönemindeki bekâr bireylerin ruh sağlığının daha yüksek oranda risk altında olduğunu göstermektedir. TÜİK (2017) verilerine göre; “Evlenmelerin azalması ve bekâr sayısının artması, genç yetişkin bekârların da risk altında olduklarını göstermektedir. Temel ihtiyaçların karşılanmaması, bireysel gelişimi engellemekte ve kronik strese yol açmaktadır. Sürekli

ve yoğun olarak yaşanan stres, ruh ve beden sağlığını bozmaktadır (Aydın, 2018, s. 269).

Yıldız'ın (2017) yaptığı bir çalışmada, üniversiteli evli bireylerde evlilik doyumlarının yaş, cinsiyet, çocuk sahibi olup olamama, gelir düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Eğitim düzeyi ve evlilik sürelerinde ise anlamlı bir fark bulunmuştur (Yıldız Ö. , 2017, s. 66-72). Yıldırım'ın yaptığı başka bir çalışmada ise, evlilik doyumunu ile çocuk sayısı, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu değişkenleriyle anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Yıldırım Ş. , 2017, s. 68).

Aydın (2018), evlilerin, evli olmayanlara (boşanmış, dul ve hiç evlenmemişlere) göre daha sağlıklı bir profile sahip olduklarını, daha uzun süre yaşadıklarını belirtmektedir. Ayrıca hiç evlenmemiş olan erkekler arasında ölüm oranının da daha yüksek çıktığını ifade etmiştir (s. 266).

Mussatayeva'nın (2018) araştırma sonuçlarına göre, kadınların iletişim, problem çözme, cinsiyet rolleri, ilgi gösterme ve evlilik doyumunu puanları arasında anlamlı ilişki olduğunu, buna göre eşlerin aile işlevlerinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi evlilik doyumunu da arttıracaktır (s. 102).

Yeni evlenen bireylerin evlilik doyumları üzerine yapılan çalışmalarda problem çözme becerilerine sahip olanların daha mutlu olabildiklerini ve evlilik doyumlarının da yüksek çıktığı; evlilik doyumunda problem çözme becerilerine ilişkin eşlerin birbirlerine yönelik olumlu algıyı etkilediği artırdığı belirtilmiştir (Batık & Kalkan, 2017, s. 2639).

Haber Türk (2019) Türkiye İstatistik Kurumunun 2018 yılı evlenme boşanma verilerini paylaştığı sitesinde evlenenlerin sayısı 2017 yılında 569 bin 459 iken 2018 yılında 553 bin 202 ye düştüğünü belirtmiştir. Boşanan çiftlerin sayısının 2017 yılında 128 bin 411 iken 2018 yılında da 142 bin 448' e çıktığını belirtmiştir (Haber Türk, 2019) Erişim Tarihi: 15.07.2019, Erişim Adresi: <https://www.haberturk.com/evlenme-ve-bosanma-istatistikleri-aciklandi-2389156-ekonomi>).

Araştırmalardan elde edilen sonuca göre , “Eşler arasında evlilik doyumunu arttıkça, stresle başa çıkma tarzlarında kendine güven, iyimser yaklaşım ve sosyal destek arama çabaları artarken; çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım tarzları sergileme eğilimi azalmaktadır.” (Taşköprü, 2013, s. 81). Buna göre evlilik doyumları yüksek olan eşlerin

yaşam stres seviyeleri düşük, yaşamdan aldıkları mutluluk yüksek ve olumsuz yaşam koşullarına karşı dayanıklılıkları ise daha fazladır.

2.6.2. Evlilik doyumu ile ilgili yurt dışında yapılan bazı araştırmalar

Batıda eşler arasındaki ilişkiyi ve evlilik doyumunu araştıran birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Evlilik doyumu üzerine yapılan çalışmalar çeşitli değişkenler açısından araştırmalara konu olmaktadır. Evlilikte çatışma çözme becerileri, süresi, çocuk sahibi olma, yaş, cinsiyet, cinsellik, iletişim, kültür, yasal haklar, toplumsal beklentiler, gelenekler, çalışma hayatı gibi değişkenler evlilikte bireylerin ruh hallerini etkilemektedir. Canary (2003) araştırmasında eşlerin çatışmaları etkili bir şekilde yönetebilmesinin ilişkiden aldıkları doyumu ve yakınlığı artırdığını; Pruitt ve Kim (2004) ise eşlerin çatışmayı iyi yönetemediklerinde ilişkilerinden memnuniyetsiz olduklarını ve evliliklerinin zedelendiğini ifade etmişlerdir (Batık & Kalkan, 2017, s. 2632).

Julien ve Markman (1991) sosyal desteğin evlilik doyumu ile güçlü derecede ilişkili olduğunu belirtmiş; Brook ve Lawrence (2008), Cutrona ve Suhr (1994, s. 113-135), McCall ve Simmons, (1978), eşlerinden destek gören bireylerin evlilikten yüksek doyum aldıklarını belirtmişlerdir. Yine aynı şekilde Pasch ve Bradbury (1998), evlilikteki doyumu eşlerin birbirlerinden olumlu destek görmesi ve vermesi olduğu şeklinde ifade etmiştir. Teachman, Polonko ve Scanzoni (1987) , eğitim düzeyinin yüksek ya da düşük olmasının da evlilik doyumunu etkilediğini, eğitim durumunun bireylerin sosyal hayatlarına yönelik beklentilerini şekillendirdiğini belirtmektedir (Çağ & Yıldırım, 2013, s. 18).

Gottman (1988, s. 6-15), kaçınan çiftlerin eşler arasındaki farklılıkları kabul eder gibi göründüklerini ve güç durumlarda derin tartışmalara girmediklerini belirtmiştir. Çalışmalar kaçınan iletişim tarzı olan bazı çiftlerin kabul edilebilir bir evlilik uyumlan olabileceğini veya kaliteli bir evlilik sürdürebileceklerini göstermektedir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005, s. 44).

Angusamy ve arkadaşları (2017, s. 85-89) evlilik doyumu üzerine yaptıkları çalışmaları maliyet – fayda ekseninde değerlendirmişler ve sonuç olarak; evliliğinde beklediği ve beklediğinden daha fazla yararları elde eden evli bireylerin evlilik doyumlarının daha

yüksek düzeyde olduğu, tersi durumda ise evlilik doyumunun düşük olduğu saptanmıştır (Uçar, 2018, s. 5). Eşler harcadıkları çabaları maliyet olarak değerlendirerek sonuçta mutluluk, huzur ve evlilik istikrarı göremediklerinde evlilikten elde ettikleri tatmin düzeyi düşmektedir. Bu durumdan varsa çocuklar da etkilenmektedir.

Kültürel farklar evlilik doyumunu etkileyen değişkenlerdendir. Kamo (1993) “Japon çiftlerde erkeğin maddi geliri evlilik doyumunu etkilerken, Amerikan çiftlerinde bu durumun geçerli olmadığı, buna karşın Amerikan çiftler arasında yaş, evlilik doyumunu etkilerken Japon çiftleri etkilemediğini” belirtmiştir (Akt. Kaya (2017, s. 32).

Kültürün etkisi üzerine Halford’ın (1990) yaptığı araştırmada iletişimin evlilik sürecinde önemli bir etken olduğunu, “mutsuz çiftlerin olumsuz sözel ve sözel olmayan davranışlar gösterdiğini” belirterek, birbirlerine sözel şiddette bulduklarını saptamıştır. Örneğin, Alman çiftlerin Avusturyalı çiftlere oranla daha çok olumsuz sözel iletişim kullandıklarını, Avusturyalı çiftlerin ise eşleriyle ilişkilerinde olumlu sözel iletişim kurduklarını belirtmiştir (Akt. Kaya (2017, s. 32)). Ayrıca, evlilik doyumu ve evlilik süresi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yurtdışında yapılan çalışmalarda, “genellikle evliliğin ilk yıllarında doyumun yüksek olduğu daha sonrasında azaldığı sonradan tekrar yükseldiği” saptanmıştır (Çınar L. , 2008)

Waring ve Chelune (1983, s. 183-189) araştırmalarında kendini açan bireyle yakınlık kuran bireyin aynı sonuca ulaşamayacağını belirterek, kendini doğru ifade edebilen eşlerin aralarındaki yakınlık derecelerine olumlu katkı sağladığını buna rağmen erkek ve kadınlar arasındaki evlilik doyumu algılarının farklı olabileceğini saptamışlardır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005, s. 46)

Yeniden evlenme ilk evlilik kadar sıklıkla rastlanılan bir durumdur. Bumpass, Sweet ve Castro Martin (1990); Chadwick ve Heaton (1999); Kreider (2006, s. 10-14) yaptıkları araştırmalarda, “Amerika’da 1980-1990 yılları arasında mevcut evliliklerin yaklaşık %46-50’sinde, eşlerden birisinin geçmişte en az bir kere evlendiğini ve bu oranın 1970’li yıllarda %31 olduğu göstermektedir”. Chadwick ve Heaton (1999) “her iki eşin de daha önceden evlenmiş olma oranının 1970 yılında %16,5 iken, 1988 yılında bu oranın %23,4’e yükseldiğini” ifade etmişlerdir belirtilmektedir (Epözdemir, 2014, s. 1).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplanması ve verilerin işlenip değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel işlemler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Konya'da yaşayan birden fazla evlilik yapmış bireylerin cinsiyet, yaş, aylık gelir düzeyi, eğitim, bir işte çalışma durumu, ilk ve sonraki evlilikteki evlenme yaşları, evlilik süreleri, ilk evliliğin sonlanma şekli, çocuk sayısı, tartışma sıklığı, evliliklerini bitirmeyi düşünme, evlilik ilişkilerinde yaşadıkları sorunlar için profesyonel yardım alma, kişisel sorunları için profesyonel yardım almaları açısından evlilikte doyum düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaca bağlı olarak bireylerin evlilikte doyumları literatür taraması ve ölçek uygulaması ile belirlenmiş olup araştırmanın yürütülmesinde ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir (Karasar, 2012, s. 77). Genel tarama modelleri, ilişkisel tarama modelleri ve örnek olay tarama modelleri olarak türlere ayrılmaktadır.

Araştırmamızda kullandığımız İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. İlişkisel çözümleme korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki türlü yapılabilir (Karasar, 2012, s. 81). Korelasyon türü ilişkisel taramada değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte bir değişim varsa bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılır (Karasar, 2012, s. 82). Karşılaştırma türü ilişkisel taramada ise en az iki değişken vardır. Bunlardan birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturulur, öteki (bağımlı) değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığına bakılır. (Karasar, 2012, s. 84).

Veriler bu çerçevede analiz edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Konya ilinde yaşayan birden fazla evlilik yapmış bireylerdir. Bu evren içinden alınan araştırmanın örnekleme kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan ve rastlantısal olarak seçilmiş 150 bireyden oluşturulmuştur. Araştırmaya katılacakların gönüllülüğü esas alınmıştır. Ancak anketin hepsini eksiksiz cevaplayan kişi sayısı toplam 73 kişidir. Bu sebeple araştırmanın çalışma grubu Konya ilinde yaşayan ve ulaşılabilir birden fazla evlilik yapmış bireylerden seçkisiz olarak alınmış 73 evli bireyden oluşmaktadır.

Ulaşılabilir örneklem yöntemi ile belirlenen çalışma grubunu tanımlayabilmek için kişisel bilgi formu ayrıntılı olarak hazırlanmıştır. Tablo-1 de araştırma grubunun demografik değişkenlere göre sayısal dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik değişkenlere göre sayısal dağılımı

Değişkenler	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	41	56,2
	Erkek	32	43,8
Gelir Düzeyi	0-2500tl	29	39,7
	2501-5000tl	20	27,4
	5000tl ve Üzeri	24	32,9
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	36	49,3
	Lise	14	19,2
	Üniversite ve Üzeri	23	31,5
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	46	63,0
	Çalışmıyorum	27	37,0

Tanışma Durumu	Flört	32	43,8
	İsteyerek	31	42,5
	İstemeyerek	10	13,7
Evlilik Sonlanma Durumu	Eş Ölümü	17	23,3
	Boşanma	56	76,7
Önceki Evlilikten Çocuk Olma Durumu	Yok	20	27,4
	Var	53	72,6
Şimdiki Evlilikten Çocuk Olma Durumu	Yok	28	38,4
	Var	45	61,6
Tartışma Sıklığı	Neredeyse Hiç	21	28,8
	Ayda 1-2 Kez	23	31,5
	Haftada 1-2 Kez	17	23,3
	Neredeyse Her gün	12	16,4
Ayrılma Düşüncesi	Evet	30	41,1
	Hayır	43	58,9
Evlilik Problemi ile İlgili Yardım Aldınız mı?	Evet	11	15,1
	Hayır	62	84,9
Kişisel Problem ile İlgili Yardım Aldınız mı?	Evet	19	26,0
	Hayır	54	74,0

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve bireylerin evlilikten sağladığı doyumunu ölçmek amacıyla Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin cinsiyet, yaş ve ekonomik durum, evlilik süresi, eğitim durumu, çalışma durumu, kendisinin ve eşinin ilk evliliklerinden ayrılma şekli, çocuk sayısı, gibi çeşitli bilgileri öğrenmeye yönelik 18 sorudan oluşmaktadır. Katılımcılardan isimlerini ya da kimlik bilgilerini içeren bilgiler istenmemiştir.

3.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)

Araştırmada birden fazla evlilik yapmış bireylerin evlilik doyum düzeylerini belirlemek için Canel tarafından geliştirilen Evlilik Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Evlilik Doyum Ölçeğinde çocuk sahibi olmayan bireyler için cevaplanması gereken 92 madde, çocuk sahibi bireyler için cevaplanması gereken 101 madde bulunmaktadır. Ölçek maddeleri Doğru-yanlış olarak iki seçenekten oluşmakta ve ölçekte puanlarken çevrilmesi gereken ters maddeler bulunmaktadır. Ölçekten yüksek puan almak, bireylerin evlilik doyumunun düşük olduğu; düşük puan almak bireylerin evlilik doyumunun yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin 5 alt boyutu vardır; Evlilik Uyumu (Bu alt boyut da ilişki mutluluğu, çatışma ve yakınlık olmak üzere üçe ayrılmaktadır), Öfke, Eşin Ailesiyle İletişim, Ekonomik Anlayış ve Ebeveynlik Anlayışıdır.

Testin birinci alt ölçeği, içeriğindeki maddelerin genel olarak “evlilik uyumu” kavramı ve tanımına uygunluğu göz önüne alınarak “Evlilik Uyumu” ismiyle nitelendirilmiştir. Birinci alt ölçeğin içeriğinde yer alan birinci alt boyut, “İlişki Mutluluğu” olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyutta, kişinin ilişkisi hakkında genel memnuniyeti, ilişkisinin geleceğine duyduğu güven, çiftlerin genel olarak birbirlerine uyumu gibi konuları ele alan soru maddeleri yer almaktadır. Birinci alt ölçeğin ikinci alt boyutu “Çatışma” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu boyutta, ilişkideki sözel çatışmanın yoğunluğu

ve miktarı, çiftlerin arasındaki problem çözücü iletişim tarzının varlığı, çiftlerin birbirlerini kabullenip kabullenmemesi, genel bir uyuşmazlık, problem çözme becerilerinde eksiklik gibi konuları ele alan soru maddeleri yer almaktadır. Birinci alt ölçeğin üçüncü alt boyutu “Yakınlık” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu boyutta, ilişkide karşılıklı sevgi, ilgi, eşe duyulan yakınlık, eşle birliktelikten alınan zevk, hayranlık gibi kavramların varlığı, eşle dostça bir iletişim geliştirilip geliştirilmediği, ortak ilgi ve paylaşımların varlığı gibi konuları ele alan soru maddeleri yer almaktadır (Canel, 2007,s. 278).

Testin ikinci alt ölçeği, “Öfke” olarak isimlendirilmiştir. Bu boyut, soru maddelerinin içeriği itibariyle, ilişki içerisinde yer alan şiddetin ortaya konulması, fiziksel veya duygusal şiddetin ve istismarın varlığı, eslerin birbirlerine duydukları öfke gibi durumları ortaya çıkartmayı hedeflemektedir (Canel, 2007, s. 278).

Testin üçüncü alt ölçeği, “Eşin Ailesiyle İletişim” olarak isimlendirilmiştir. Bu boyutta, eşin ailesinden dolayı yaşanan anlaşmazlıklar, uyuşmazlıklar, eşin ailesinin beraberlik üzerindeki olumsuz etkileri gibi konuları ortaya çıkartmayı amaçlayan soru maddeleri yer almaktadır (Canel, 2007, s. 278)(Canel, 2007, s. 278).

Testin dördüncü alt ölçeği “Ekonomik Anlayış” olarak isimlendirilmiştir. Bu boyutta, mali konulardan kaynaklanan uyuşmazlıklar, aile bütçesiyle ilgili endişeler, mali konularda eşe güvensizlik, bu konulardan kaynaklanan tartışmalar gibi durumları ortaya çıkartmayı amaçlayan soru maddeleri yer almaktadır (Canel, 2007, s. 278).

Testin besinci alt ölçeği, “Ebeveynlik Anlayışı” olarak isimlendirilmiştir. Bu boyut sadece çocuk sahibi kişiler tarafından cevaplanmaktadır ve çocuk yetiştirme konusunda eşle yaşanan anlaşmazlıklar, eşin çocuk yetiştirme konusundaki sorumluluklarını yeterince üstlenip üstlenmediği, eşin çocuklarla ilişkisinin kalitesinin değerlendirilmesi, disiplin yöntemleri konusunda eşle uyuşmazlık ve bu konuların ilişkiye yansımalarının değerlendirilmesine yönelik soru maddeleri yer almaktadır (Canel, 2007, s. 278).

EDÖ'nin iç tutarlılığı, ölçeğin tümü ve her bir alt ölçek için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Genelde ölçeğin iç tutarlılık sonuçlarının çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum ölçeğin güvenilir olduğuna dair önemli bir gösterge olarak kabul edilebilir. Sonuçlar, $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur (Canel, 2007, s. 255).

Ölçeğin maksimum iç tutarlılığı Cronbach Alfa yöntemiyle elde edilmiştir (.97). Minimum iç tutarlılığı ise Guttman tekniği ile bulunmuştur (.93). Bu testin iç tutarlılık güvenilirliği. 96 ile. 94 arasındadır. Bir testin iç tutarlılık katsayısının. 90'nın üstünde olması, o testin mükemmel güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan EDÖ testinin mükemmel bir güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır (Canel, 2007, s. 257).

3.4. Veri Toplanması

Araştırmanın verileri 18 Ekim 2019- 31 Aralık 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aşamasında veriler iki şekilde toplanmıştır. Bunlardan birincisi; Araştırmacının adı, bölümü, mail adresinin yazılı olduğu ve araştırmanın amacı, ölçek hakkında bilgi ve nasıl doldurulacağı hakkında açıklamaların yer aldığı online olarak oluşturulmuş anket linkidir. Link Konya İlinde oturan ve gönüllü olan kişilere online olarak gönderilmiş olup isim soy isim sorulmamış ve veriler online olarak araştırmacıya ulaşmıştır.

İkinci olarak ise ölçekler bir form haline getirilip kapalı zarflar içine konulmuş rastgele seçilen katılımcılara anketler zarf içinde verilmiştir. Anketin başına online anketteki gibi Araştırmacının adı, bölümü, mail adresinin yazılı olduğu ve araştırmanın amacı, ölçek hakkında bilgi ve nasıl doldurulacağı bilgilerinin yer aldığı açıklama eklenmiştir. Zarfların verildiği katılımcıların ayrıca sormak istedikleri varsa soruları cevaplanmış ve tüm maddeleri eksiksiz içtenlikle doldurmalarının önemi vurgulanmıştır. Katılımcıların ölçekleri rahat ve yalnız bir ortamda cevaplanması sağlanmıştır. Kimi katılımcılara anketler aracı kişiler aracılığı ile ulaştırılmıştır, Araştırma konusu kişisel bilgileri ve özel hayat bilgilerini içerdiğinden, araştırmacının dışında aracı kişilerin okuması endişesini ortadan kaldırmak için anket özellikle ağzı yapıştırabilir zarfın içine koyulmuştur geri alınırken de zarfın ağzının kapalı olmasına dikkat edilmiştir. Tüm anketler toplandıktan sonra tek tek kontrol edilmiş, eksik madde ve birden fazla işaretlenmiş maddeler varsa o anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Anketin tamamlanması yaklaşık 15-20 dakika sürmektedir. Bazı katılımcıların anketi daha uzun sürede bitirdikleri gözlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Tüm veriler bilgisayarda SPSS (statistical package for social sciences) for Windows 22 programına kaydedilerek analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ilk olarak hangi testlerin (parametrik/nonparametrik testler) uygulanacağına karar vermek için karşılanması gereken varsayımlar test edilmiştir. Dağılımın normalliğine karar vermek için Kolmogorov-Smirnov, normal dağılımın diğer varsayımları olan basıklık ve çarpıklık değerleri ve histogram grafiğinden yararlanılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerleri $\pm 2,0$ arasında olmasında (George ve Mallery, 2010) değerlerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bağımsız iki grup karşılaştırmasında normal dağılım gösteren verilerde t-testi (Independent sample t-testi) normal dağılım göstermeyen verilerde Man Whitney-U testi, ilişkisiz iki ya da daha fazla grupların karşılaştırılmasında normal dağılım gösteren verilerde tek yönlü varyans analizi ve farkın kaynağının belirlenmesi için post hoc testlerinden Tukey testi kullanılmış, normal dağılım göstermeyen verilerde Kruskal Wallis H testi ve farkın kaynağının belirlenmesi için ikili karşılaştırmalar (pairwise comparisons) analizleri kullanılmıştır. Anova ve t testlerinde varyansın homojenliğini belirlemek için Levene istatistiğine bakılmış varyansların homojen olduğu bulunmuştur. ($p > 0.05$) Değişkenler arasındaki ilişkiye Spearman korelasyon katsayısı ile bakılmıştır. Elde edilen değerlerin anlamlı olup olmadığının yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında cevaplayıcıların % 56,2'si (41 kişi) kadın , % 43,8'i (32 kişi) erkektir. Kişilerin %39,7'sinin (29 kişi) gelir düzeyi 0-2500tl arasında %27,4'ünün (20 kişi) 2501-5000 tl arasında olduğu, %32,9'unun (24 kişi) 5000tl ve üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 49,3'ü (36 kişi) ilköğretim mezunu , % 31,5'i (23 kişi) üniversite ve üzeri mezun, % 27,4'ü (20 kişi) lise mezunudur. %63'ü (46 kişi) bir işte çalıştığını, % 37'si (27 kişi) herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiştir. Ankete katılan kişilerin %43,8'i (32 kişi) flört ederek evlendiğini, % 42,5'i (31 kişi) görücü usulü isteyerek evlendiğini, % 13,7'si (10 kişi) görücü usulü istemeyerek evlendiğini belirtmiştir. Kişilerin % 76,7'si (58 kişi) önceki evliliğinde boşanarak ayrıldığını, % 23,3'ü (17 kişi) eş ölümü ile evliliklerinin sonlandığını belirtmiştir. Katılımcıların % 72,6'sının önceki evliliğinden çocuğu varken % 27,4'ünün (20 kişi) önceki evliliğinden çocuğu yok, % 61,6'sının (45 kişi) şimdiki evliliğinden çocuğu var, % 38,4'ünün (28 kişi) şimdiki evliliğinden çocuk sahibi değildir. Kişilerin % 28,8'i (21 kişi) neredeyse hiç, % 31,5'i (23 kişi) ayda 1-2 kez, % 23,3'ü (17 kişi) haftada 1-2 kez %16,4'ü (12 kişi) neredeyse her gün tartıştıklarını belirtmiştir. Cevaplayıcıların %58,9'u (43 kişi) ayrılmayı hiç düşünmediğini, %41,1'i (30 kişi) ayrılmayı düşündüklerini belirtmiştir. Kişilerin %84,9'u (62 kişi) evlilik sorunları yaşadığında profesyonel destek almadıklarını, % 15,1'i (11 kişi) profesyonel destek aldıklarını, % 74'ü (54 kişi) kişisel sorunları ile ilgili profesyonel destek almadıklarını , % 26'sı (19 kişi) profesyonel destek aldıklarını belirtmiştir. (Tablo 2)

Tablo 2. Demografik özelliklere ilişkin bulgular

Değişkenler	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	41	56,2
	Erkek	32	43,8
Gelir Düzeyi	0-2500 tl	29	39,7

	2501-5000 t1	20	27,4
	5000 t1 ve Üzeri	24	32,9
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	36	49,3
	Lise	14	19,2
	Üniversite ve Üzeri	23	31,5
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	46	63,0
	Çalışmıyorum	27	37,0
Tanışma Durumu	Flört	32	43,8
	İsteyerek	31	42,5
	İstemeyerek	10	13,7
Evlilik Sonlanma Durumu	Eş Ölümü	17	23,3
	Boşanma	56	76,7
Önceki Evlilikten Çocuk Olma Durumu	Yok	20	27,4
	Var	53	72,6
şimdiki Evlilikten Çocuk Olma Durumu	Yok	28	38,4
	Var	45	61,6
Tartışma Sıklığı	Neredeyse Hiç	21	28,8
	Ayda 1-2 Kez	23	31,5
	Haftada 1-2 Kez	17	23,3
	Neredeyse Her gün	12	16,4
Ayrılma Düşüncesi	Evet	30	41,1
	Hayır	43	58,9
Evlilik Problemi ile İlgili Yardım Aldımız mı?	Evet	11	15,1
	Hayır	62	84,9
Kişisel Problem ile İlgili Yardım	Evet	19	26,0

4.2. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar için normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 3. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre dağılımı

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	p
EDÖ Toplam	Kadın	41	35,92±31,98		t: 1,07	0,29
	Erkek	32	28,68±23,70			
Evlilik Uyumu	Kadın	41	23,92±22,66		t: 0,65	0,52
	Erkek	32	20,59±20,50			
Öfke	Kadın	41	3,463±4,405	40,71	z: -1,84	0,07
	Erkek	32	1,25±2,271	32,25		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Kadın	41	4,097±3,865		t: 0,15	0,88
	Erkek	32	3,968±3,533			
Ekonomik Anlayış	Kadın	41	1,804±1,977		t: 1,82	0,07
	Erkek	32	1,062±1,342			
Ebeveynlik Anlayışı	Kadın	34	3,176±2,467	31,76	t: -1,26	0,21
	Erkek	24	2,416±2,145	26,29		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 3’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının cinsiyete göre dağılımı ($p < 0,05$) Ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı kadınlarda ($\bar{X}:23,92$) erkeklerde ($\bar{X}:20,59$) ve ($p < 0,52$), öfke uyum alt puanı kadınlarda ($\bar{X}:3,46$) erkeklerde ($\bar{X}:1,25$) ve ($p < 0,07$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı kadınlarda ($\bar{X}:4,97$) erkeklerde ($\bar{X}:3,96$) ve ($p < 0,88$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı kadınlarda ($\bar{X}:1,80$) erkeklerde ($\bar{X}:1,06$) ve ($p < 0,07$), Ebeveynlik alt boyut puanı kadınlarda ($\bar{X}:3,17$) erkeklerde ($\bar{X}:2,41$) ve ($p < 0,21$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı kadınlarda ($\bar{X}:35,92$) erkeklerde ($\bar{X}:28,68$) ve ($p < 0,29$) olarak bulunmuştur. Başka bir deyişle evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

4.3. Bireylerin Evlilik Doymu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının bir işte çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar için normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 4. Evlilik doyumu envanterinin ve alt puanlarının çalışma durumuna göre karşılaştırılması

Ölçek	Çalışma Durumu		$\bar{X} \pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	p
	N					
EDÖ Toplam	Evet	46	24,02±23,43		t: -3,68	0,01
	Hayır	27	47,62±31,07			
Evlilik Uyumu	Evet	46	16,76±19,44		t: -3,11	0,01
	Hayır	27	32,18±22,11			
Öfke	Evet	46	1,304±2,623	30,54	z: -3,69	0,01
	Hayır	27	4,518±4,552	48,00		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Evet	46	3,239±3,413		t: -2,51	0,02
	Hayır	27	5,407±3,825			

Ekonomik Anlayış	Evet	46	1,195±1,668		t: -1,83	0,07
	Hayır	27	1,962±1,828			
Ebeveynlik Anlayışı	Evet	34	2,058±1,668	24,01	z: -3,05	0,01
	Hayır	24	4±2,718	37,27		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 4’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının çalışma durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) Ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı çalışanlarda ($\bar{X}:16,76$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:32,18$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı çalışanlarda ($\bar{X}:1,30$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:4,51$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı çalışanlarda ($\bar{X}:3,23$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:5,40$) ve ($p < 0,02$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı çalışanlarda ($\bar{X}:1,19$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:1,96$) ve ($p < 0,07$), Ebeveynlik alt boyut puanı çalışanlarda ($\bar{X}:2,05$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:4,0$) ve ($p < 0,01$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı çalışanlarda ($\bar{X}:24,02$) çalışmayanlarda ($\bar{X}:47,62$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur. Başka bir deyişle evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. ($p > 0,05$)

4.4. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik Sonlama Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin önceki evliliklerinin boşanmayla mı eş vefatıyla mı sonlanmasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar içi normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 5. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının evlilik sonlama durumuna göre karşılaştırılması

Ölçek	Evlilik Sonlanma Şekli	N	$\bar{X} \pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	p
EDÖ Toplam	Eş Ölümü	17	29,70±25,52		t: -0,50	0,62

	Boşanma	56	33,67±29,74		
Evlilik Uyum	Eş Ölümü	17	22,88±21,33	t: 0,09	0,93
	Boşanma	56	22,33±21,94		
Öfke	Eş Ölümü	17	1,823±2,603	28,07	z: -3,08 0,01
	Boşanma	56	2,696±4,058	42,56	
Eşin Ailesi ile İletişimi	Eş Ölümü	17	2,470±2,502	t: -2,04	0,06
	Boşanma	56	4,517±3,884		
Ekonomik Anlayış	Eş Ölümü	17	0,764±1,147	t: -1,95	0,06
	Boşanma	56	1,696±1,857		
Ebeveynlik Anlayışı	Eş Ölümü	11	2,727±2,649	t: -0,21	0,84
	Boşanma	47	2,893±2,305		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 5’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının ilk evliliğin eşin ölümü veya boşanma şeklinde sonlanmasına göre dağılım ($p < 0,05$) Ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:22,88$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:22,33$) ve ($p < 0,93$), öfke uyum alt puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:1,82$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:2,69$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:2,47$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:4,51$) ve ($p < 0,06$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:0,76$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:1,69$) ve ($p < 0,06$), Ebeveynlik alt boyut puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:2,72$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:2,89$) ve ($p < 0,84$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı eşin ölümüyle sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:29,70$) boşanmayla sonlanan evliliklerde ($\bar{X}:33,67$) ve ($p < 0,62$) olarak bulunmuştur. Başka bir deyişle evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları ilk evliliğin sonlanma şekline göre sadece öfke alt boyut puanında anlamlı farklılık göstermiş olup evlilik uyumu, eşin ailesi ile iletişim, ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayış alt boyutlarına ve evlilik doyumu toplam puanına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

4.5. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Önceki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin önceki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar içi normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 6. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının ilk evlilikten çocuğu olma durumuna göre karşılaştırılması

Ölçek	Çocuk Olma Durumu	N	$\bar{X}\pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	P
EDÖ Toplam	Var	53	34,71±28,84		t: 0,95	0,35
	Yok	20	27,55±28,36			
Evlilik Uyumu	Var	53	23,67±22,02		t: 0,78	0,44
	Yok	20	19,25±20,87			
Öfke	Var	53	2,433±3,613		t: -0,22	0,83
	Yok	20	2,65±4,258			
Eşin Ailesi ile İletişimi	Var	53	4,207±3,743		t: 0,62	0,54
	Yok	20	3,6±3,633			
Ekonomik Anlayış	Var	53	1,547±1,782		t: 0,53	0,60
	Yok	20	1,3±1,719			
Ebeveynlik Anlayışı	Var	53	2,849±2,323	30,1	z: -0,09	0,93
	Yok	5	3±2,915	29,44		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 6’da evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının önceki evlilikten çocuklarının var olma durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) Ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :23,67) ilk eşten çocukları olmayanlarda (\bar{X} :19,25) ve ($p < 0,44$), öfke uyum alt puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :2,43) ilk eşten çocukları olmayanlarda (\bar{X} :2,65) ve ($p < 0,83$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :4,20) ilk eşten çocukları olmayanlarda

(\bar{X} :3,60) ve ($p < 0,54$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :1,54) ilk eşten çocukları olmayanlarda (\bar{X} :1,30) ve ($p < 0,60$), Ebeveynlik alt boyut puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :2,84) ilk eşten çocukları olmayanlarda (\bar{X} :3,0) ve ($p < 0,93$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı ilk eşten çocukları olanlarda (\bar{X} :34,71) ilk eşten çocukları olmayanlarda (\bar{X} :27,55) ve ($p < 0,35$) olarak bulunmuştur.

4.6. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Şuan ki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Independent Sample t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 7. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının şimdiki evlilikten çocuğu olma durumuna göre karşılaştırılması

Ölçek	Çocuk Durumu	N	$\bar{X} \pm Ss$	İstatistik Test	P
EDÖ Toplam	Var	45	41,77±29,97	3,69	0,01
	Yok	28	18,25±19,45		
Evlilik Uyumu	Var	45	28,82±22,84	3,40	0,01
	Yok	28	12,25±15,00		
Öfke	Var	45	3,4±4,041	2,72	0,01
	Yok	28	1,035±2,781		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Var	45	4,777±3,860	2,22	0,03
	Yok	28	2,857±3,135		
Ekonomik Anlayış	Var	45	1,711±1,841	1,44	0,16
	Yok	28	1,107±1,571		
Ebeveynlik Anlayışı	Var	34	45±3,066	1,24	0,22
	Yok	24	13±2,153		

Tablo 7’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının şuan ki evlilikten çocuklarının var olma durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) Ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:28,82$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:12,25$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:3,4$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:1,03$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:4,77$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:2,85$) ve ($p < 0,03$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:1,71$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:1,10$) ve ($p < 0,16$), Ebeveynlik alt boyut puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:45,0$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:13,0$) ve ($p < 0,22$) evlilik doyum envanteri toplam puanı şuan ki eşten çocukları olanlarda ($\bar{X}:41,77$) çocukları olmayanlarda ($\bar{X}:18,25$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.7. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Ayrılmayı Düşünme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin ayrılmayı düşünme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar içi normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 8. Evlilik doyumu envanterinin ve alt boyut puanlarının ayrılmayı düşünme durumuna göre karşılaştırılması

Ölçek	Ayrılmayı Düşünme	N	$\bar{X} \pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	P
EDÖ Toplam	Evet	30	60,6±20,98	57,13	z: -6,78	0,01
	Hayır	43	13,32±12,93	22,95		
Evlilik Uyumu	Evet	30	43,66±14,65	56,92	z: -6,71	0,01
	Hayır	43	7,674±10,54	23,10		
Öfke	Evet	30	5,633±4,172	53,90	z: -6,18	0,01

	Hayır	43	0,302±0,637	25,21		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Evet	30	5,033±4,311		t: 1,95	0,01
	Hayır	43	3,348±3,069			
Ekonomik Anlayış	Evet	30	2,633±1,790	50,73	z: -4,87	0,01
	Hayır	43	0,674±1,209	27,42		
Ebeveynlik Anlayışı	Evet	27	4,037±2,472	38,98	z: -4,13	0,01
	Hayır	31	1,838±1,695	21,24		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 8’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının eşlerinden ayrılmayı düşünme durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:43,66$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:7,67$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:5,63$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:0,30$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:5,03$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:3,34$) ve ($p < 0,01$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:2,63$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:0,67$) ve ($p < 0,01$), Ebeveynlik alt boyut puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:4,03$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:1,83$) ve ($p < 0,01$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı ayrılmayı düşünenlerde ($\bar{X}:60,6$) ayrılmayı düşünmeyenlerde ($\bar{X}:13,32$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.8. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alıp almadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gruplar içi normal dağılım gösteren durumlarda Independent Sample t testi, normal dağılım göstermeyen durumlarda Man Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 9. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Yardım Alma Durumu	N	$\bar{X} \pm Ss$	Sıra Ort.	İstatistik Test	p
EDÖ Toplam	Evet	11	11,72±11,54	21,18	z: -2,69	0,01
	Hayır	62	36,48±29,26	39,81		
Evlilik Uyumu	Evet	11	6,727±9,198	18,91	z: -3,08	0,01
	Hayır	62	25,25±22,07	40,21		
Öfke	Evet	11	0,181±0,603	22,59	z: -2,66	0,01
	Hayır	62	2,903±3,949	39,56		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Evet	11	3,454±3,777		t: -0,57	0,57
	Hayır	62	4,145±3,705			
Ekonomik Anlayış	Evet	11	0,454±0,934	24,50	z: -2,23	0,03
	Hayır	62	1,661±1,810	39,22		
Ebeveynlik Anlayışı	Evet	8	1,25±0,462	16,50	z: -2,43	0,02
	Hayır	50	3,12±2,429	31,58		

t: Independent Sample t testi, z:Man whitney-U testi

Tablo 9’da evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:6,72$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:25,25$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:0,18$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:2,90$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:3,45$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:4,14$) ve ($p < 0,57$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:0,45$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:1,66$) ve ($p < 0,03$), Ebeveynlik alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:1,25$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:3,12$) ve ($p < 0,02$) evlilik doyum envanteri toplam puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:11,72$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:36,48$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.9. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının kişilerin kişisel sorunları için yardım alıp almadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği gösteren durumlarda Independent Sample t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 10. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Yardım Alma Durumu	N	$\bar{X}\pm Ss$	İstatistik Test	p
EDÖ Toplam	Evet	19	33,36±30,83	0,11	0,91
	Hayır	54	32,53±28,20		
Evlilik Uyumu	Evet	19	22,52±21,51	0,01	0,99
	Hayır	54	22,44±21,91		
Öfke	Evet	19	3,631±4,524	1,54	0,13
	Hayır	54	2,092±3,427		
Eşin Ailesi ile İletişimi	Evet	19	3,631±3,890	-0,56	0,58
	Hayır	54	4,185±3,655		
Ekonomik Anlayış	Evet	19	1,263±1,484	-0,62	0,54
	Hayır	54	1,555±1,849		
Ebeveynlik Anlayışı	Evet	14	3,142±2,381	0,51	0,61
	Hayır	44	2,772±2,361		

Tablo 10’da evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının kişisel sorunları için yardım alma durumlarına göre dağılım ($p<0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı yardım alanlarda (\bar{X} :22,52) yardım almayanlarda (\bar{X} :22,44) ve ($p<0,99$), öfke uyum alt puanı yardım alanlarda (\bar{X} :3,63) yardım almayanlarda (\bar{X} :2,09) ve

($p < 0,13$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:3,63$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:4,18$) ve ($p < 0,58$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:1,26$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:1,55$) ve ($p < 0,54$), Ebeveynlik alt boyut puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:3,14$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:2,77$) ve ($p < 0,61$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı yardım alanlarda ($\bar{X}:33,36$) yardım almayanlarda ($\bar{X}:32,53$) ve ($p < 0,91$) olarak bulunmuştur.

4.10. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği normal dağılım göstermeyen verilerde Kruskal Wallis H testi kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında fark tespit edilen durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğu Bonferroni düzeltmesinin yapıldığı ikili karşılaştırmalar (pairwise comparisons) aracılığıyla saptanmıştır.

Tablo 11. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Sıra Ortalaması	X^2	p	Fark
Toplam	(1) İlköğretim	36	43,08	44,14	12,760	0,01	1>3
	(2) Lise	14	35,21	39,75			
	(3) Üniversite ve Üzeri	23	15,09	24,15			
Evlilik Uyumu	(1) İlköğretim	36	29,31	43,89	14,778	0,01	1>3 2>3
	(2) Lise	14	26,29	42,32			
	(3) Üniversite ve Üzeri	23	9,43	22,98			
Öfke	(1) İlköğretim	36	3,97	45,29	14,615	0,01	1>3
	(2) Lise	14	1,71	34,43			
	(3) Üniversite ve Üzeri	23	0,65	25,59			
Eşin Ailesiyle İletişimi	(1) İlköğretim	36	4,53	40,17	1,629	0,44	
	(2) Lise	14	3,71	34,50			
	(3) Üniversite ve Üzeri	23	3,48	33,57			
Ekonomik Anlayış	(1) İlköğretim	36	1,94	42,85	7,439	0,02	1>3
	(2) Lise	14	1,43	36,43			
	(3) Üniversite ve Üzeri	23	0,78	28,20			

		Üzeri				
Ebeveynlik Anlayışı	(1) İlköğretim	33	3,6364	34,47	10,74	0,01
	(2) Lise	12	2,4167	29,42		
	(3) Üniversite ve Üzeri	13	1,3077	16,96		

Tablo 11’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre dağılım ($p < 0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:29,31$), lise mezunlarında ($\bar{X}:26,29$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:9,43$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:3,97$), lise mezunlarında ($\bar{X}:1,71$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:0,65$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:4,53$), lise mezunlarında ($\bar{X}:3,71$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:3,48$) ve ($p < 0,44$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:1,94$), lise mezunlarında ($\bar{X}:1,43$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:0,78$) ve ($p < 0,02$), Ebeveynlik alt boyut puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:3,63$), lise mezunlarında ($\bar{X}:2,41$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:1,30$) ve ($p < 0,01$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı ilköğretim mezunlarında ($\bar{X}:43,08$), lise mezunlarında ($\bar{X}:35,21$) üniversite ve üzeri mezunlarda ($\bar{X}:15,09$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.11. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tartışma Sıklıklarına Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği normal dağılım göstermeyen verilerde Kruskal Wallis H testi kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında fark tespit edilen durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu Bonferroni düzeltmesinin yapıldığı ikili karşılaştırmalar (pairwise comparisons) aracılığıyla saptanmıştır.

Tablo 12. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tartışma Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Tartışma Sıklığı	n	Ort	Sıra Ortalaması	x	p	Fark
Toplam	(1) Neredeyse	21	11,48	21,52	41,235	0,01	1<3

	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	23	18,17	27,63				1<4
	Defa								
	(3) Haftada	1-2	17	49,24	49,76				2<3
	defa								
	(4) Neredeyse		12	74,58	63,96				2<4
	Her Gün								
	(1) Neredeyse		21	6,05	21,90				1<3
	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	23	10,83	26,11				1<4
	Defa								
Evlilik Uyumu	(3) Haftada	1-2	17	35,94	50,97	44,393	0,01		2<3
	defa								
	(4) Neredeyse		12	54,42	64,50				2<4
	Her gün								
	(1) Neredeyse		21	0,33	23,95				1<3
	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	23	1,22	28,87				1<4
	Defa								
Öfke	(3) Haftada	1-2	17	3,59	46,47	37,092	0,01		2<3
	defa								
	(4) Neredeyse		12	7,17	62,00				2<4
	Her gün								
	(1) Neredeyse		21	3,57	34,62				
	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	23	3,43	34,98				
	Defa								
Eşin Ailesiyle İletişimi	(3) Haftada	1-2	17	3,94	35,06	3,79	0,285		
	defa								
	(4) Neredeyse		12	6,17	47,79				
	Her gün								
	(1) Neredeyse		21	0,43	24,57				1<3
	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	23	1,04	30,80				1<4
	Defa								
Ekonomik Anlayış	(3) Haftada	1-2	17	2,76	51,74	24,077	0,01		2<3
	defa								
	(4) Neredeyse		12	2,33	49,75				2<4
	Her gün								
	(1) Neredeyse		14	1,64	19,21				1<4
	Hiç								
	(2) Ayda	1-2	18	1,88	24,11				2<4
	Defa								
Ebeveynlik Anlayışı	(3) Haftada	1-2	15	3,40	34,2	18,7	0,01		
	defa								
	(4) Neredeyse		11	4,91	45,0				
	Her gün								

Tablo 12’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının çiftlerin evlilik birliktelikleri içinde birbirleri ile tartışma sıklıklarına göre dağılım ($p < 0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:6,05$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:10,83$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:35,94$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:54,42$) ve ($p < 0,01$), öfke uyum alt puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:0,33$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:1,22$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:3,59$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:7,17$) ve ($p < 0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:3,57$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:3,43$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:3,94$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:6,17$) ve ($p < 0,28$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:0,43$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:1,04$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:2,76$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:2,33$) ve ($p < 0,01$), Ebeveynlik alt boyut puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:1,64$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:1,88$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:3,40$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:4,91$) ve ($p < 0,01$) evlilik doyumu envanteri toplam puanı neredeyse hiç tartışmayanlarda ($\bar{X}:11,48$), ayda 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:18,17$) haftada 1-2 defa tartışanlarda ($\bar{X}:49,24$), neredeyse her gün tartışanlarda ($\bar{X}:74,58$) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.12. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği normal dağılım gösteren verilerde tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında fark tespit edilen durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğu post hoc testlerinden Tukey testi aracılığıyla saptanmıştır.

Tablo 13. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Varyansın Kaynağı	Tanışma Durumu	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	\bar{X}	F	p	Fark
Toplam	Guruplar	(1)	8045,619	2	4022,8	24,81	5,49	0,01	1<

	arası			09	3			3
	Gruplar	(2)	51249,94	70	732,14	33,03		2<
	içi		3		2	2		3
	Toplam	(3)	59295,56	72		57,3		
			2					
Evlilik Uyumu	Guruplar	(1)	4882,128	2	2441,0	16,03		1<
	arası				64	1		3
	Gruplar	(2)	28902,03	70	412,88	23,03	5,91	0,01
	içi		6		6	2		2<
	Toplam	(3)	33784,16	72		41,3		3
			4					
Öfke	Guruplar	(1)	92,589	2	46,295	1,906		1<
	arası							3
	Gruplar	(2)	931,657	70	13,309	2,194	3,48	0,04
	içi							
	Toplam	(3)	1024,247	72		5,3		
Eşin Ailesiyle İletişimi	Guruplar	(1)	16,808	2	8,404	3,719		
	arası							
	Gruplar	(2)	968,069	70	13,830	4,000	0,61	0,65
	içi							
	Toplam	(3)	984,877	72		5,2		
Ekonomik Anlayış	Guruplar	(1)	7,408	2	3,704	1,219		
	arası							
	Gruplar	(2)	214,811	70	3,069	1,516	1,21	0,31
	içi							
	Toplam	(3)	222,219	72		2,2		
Ebeveynlik Anlayışı	Guruplar	(1)	9,698	2	4,849	2,480		
	arası							
	Gruplar	(2)	305,198	55	5,549	2,958	0,87	0,42
	içi				3			
	Toplam	(3)	314,897	57		3,666		
						7		

(1) Flört

(2) Görücü Usulü / İsteyerek

(3) Görücü Usulü / İstemeyerek

Tablo 13’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının çiftlerin tanışma durumlarına göre dağılım ($p<0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :16,03), görücü usulü isteyerek evlenenlerde (\bar{X} :23,03) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :41,03) ve ($p<0,01$), öfke uyum alt puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :1,90), görücü usulü isteyerek evlenenlerde (\bar{X} :2,19) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :5,30) ve ($p<0,04$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :3,71), görücü usulü isteyerek evlenenlerde

(\bar{X} :4,0) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :5,20) ve ($p<0,65$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :1,21), görücü usulü isteyerek evlenenlerde (\bar{X} :1,51) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :2,20) ve ($p<0,31$), Ebeveynlik alt boyut puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :2,48), görücü usulü isteyerek evlenenlerde (\bar{X} :2,95) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :3,66) ve ($p< 0,42$) evlilik doyum envanteri toplam puanı flört ederek evlenenlerde (\bar{X} :24,81), görücü usulü isteyerek evlenenlerde (\bar{X} :33,03) görücü usulü istemeyerek evlenenlerde (\bar{X} :57,30) ve ($p< 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.13. Bireylerin Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyum envanteri ve alt boyut puanlarının gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği normal dağılım gösteren verilerde tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında fark tespit edilen durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğu post hoc testlerinden Tukey testi aracılığıyla saptanmıştır.

Tablo 14. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Varyansın Kaynağı	Gelir Durumu	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	\bar{X}	sd	F	p	Fark
Toplam	G.arası	(1)	9736,668	4868,334	36,759	2			1>3
	G. içi	(2)	49558,894	707,984	45,750	70	6,876	0,01	2>3
	Toplam	(3)	59295,562		17,083	72			
Evlilik Uyum	G.arası	(1)	5446,566	2723,283	25,034	2			1>3
	G. içi	(2)	28337,599	404,823	32,600	70	6,727	0,01	2>3
	Toplam	(3)	33784,164		10,917	72			

	G.arası	(1)	123,488	61,744	3,000	2			1> 3
Öfke	G. içi	(2)	900,758	12,868	3,900	70	4,798	0,01	2> 3
	Toplam	(3)	1024,247		0,708	72			
Eşin Ailesiyle İletişimi	G.arası	(1)	30,417	15,209	4,414	2			
	G. içi	(2)	954,459	13,635	4,600	70	1,115	0,33	
	Toplam	(3)	984,877		3,125	72			
Ekonomik Anlayış	G.arası	(1)	14,767	7,383	1,621	2			
	G. içi	(2)	207,453	2,964	2,000	70	2,491	0,09	
	Toplam	(3)	222,219		0,875	72			
Ebeveynlik Anlayış	G.arası	(1)	22,709	11,355	3,391	2			
	G. içi	(2)	292,187	5,312	3,118	55	2,137	0,13	
	Toplam	(3)	314,897		1,9444	57			
	(1)	0-2500tl							
	(2)	2501-5000tl							
	(3)	5001tl ve üzeri							

Tablo 14’de evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının çiftlerin gelir durumlarına göre dağılım ($p<0,05$) ortalamalarına bakıldığında evlilik uyum alt puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :25,03), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :32,60) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :10,91) ve ($p<0,01$), öfke uyum alt puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :3,00), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :3,90) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :0,70) ve ($p<0,01$), Eşin ailesi ile iletişim alt boyut puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :4,41), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :4,60) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :3,12) ve ($p<0,33$), Ekonomik anlayış alt boyut puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :1,62), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :2,00) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :0,87) ve ($p<0,09$), Ebeveynlik alt boyut puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :3,39), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :3,11) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :1,94) ve ($p<0,13$) evlilik doyumu envanteri toplam

puanı 0-2500tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :36,75), 2501tl-5000tl arası geliri olanlarda (\bar{X} :45,75) 5001tl ve üzeri geliri olanlarda (\bar{X} :17,08) ve ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur.

4.14. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisinin İncelenmesi

Çalışma kapsamındaki bireylerin evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanlarının yaş, ilk evlilik yaşı, sonraki evlilik yaşı ve evlilik süresi ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına pearson korelasyon katsayısı ile bakılmıştır.

Tablo 15. Evlilik Doyumu Envanterinin ve Alt Boyut Puanlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisi

Pearson Korelasyon		Toplam Edö	Evlilik Uyumu	Öfke	Eşin ailesiyle İletişimi	Ekonomik Anlayış	Ebeveyn Anlayışı
Yaş	r	0,16	0,19	0,03	0,06	0,01	0,14
	p	0,19	0,11	0,80	0,64	0,92	0,31
İlk Evlilik Yaşı	r	-0,41	-0,39	-0,45	-0,06	-0,31	0,13
	p	0,01	0,01	0,01	0,62	0,01	0,21
Sonraki Evlilik Yaşı	r	-0,15	-0,09	-0,22	-0,12	-0,16	-0,20
	p	0,21	0,43	0,07	0,33	0,19	0,14
Evlilik Süresi	r	0,39	0,39	0,33	0,12	0,20	0,18
	p	0,01	0,01	0,01	0,30	0,08	0,18

Evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları yaşa ve sonraki evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki göstermemektedir. ($p > 0,05$)

Evlilik doyumu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları, öfke alt boyut puanları ve ekonomik anlayış alt boyut puanları ilk evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir ilişki göstermektedir. (sırasıyla r :-0,41, r :-0,39, r :-0,45, r :-0,31, $p < 0,05$)

Evlilik doyumu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları ve öfke alt boyut puanları evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzeyde ilişki göstermektedir. (sırasıyla $r:0,39$, $r:0,39$, $r:0,33$, $p<0,05$)

5. YORUM VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın amaçları bağlamında elde edilen bulguların yorumlanması ve bu yorumlar ışığında getirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Yorumlar

5.1.1. Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Evlilik doyumu envanterinin alt boyut puanlarının cinsiyete göre dağılım ortalamalarına bakıldığında, evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

5.1.2. Bireylerin Evlilik Doyumunun Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Evlilik doyum envanteri toplam puanı bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında çalışan kişilerin ($\bar{X}:24,02$) çalışmayanlara göre ($\bar{X}:47,62$) evlilik doyum envanteri toplam puanı daha düşüktür. Başka bir ifadeyle çalışan bireylerin evlilik doyumunu çalışmayanlara göre daha yüksektir.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından evlilik uyumu alt boyut puanları bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında çalışan kişilerin ($\bar{X}:16,76$) çalışmayanlara göre ($\bar{X}:32,18$) evlilik uyumu alt boyut puanları daha düşüktür. Başka bir ifadeyle çalışan bireylerin evlilik uyumu çalışmayanlara göre daha yüksektir.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından öfke alt boyut puanları bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında çalışan kişilerin ($\bar{X}:1,30$) çalışmayanlara göre ($\bar{X}:4,51$) öfke alt boyut puanları daha düşüktür. Başka bir ifadeyle çalışan bireylerin öfke durumu çalışmayanlara göre daha olumludur.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından eşin ailesi ile iletişimi alt boyut puanları bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında çalışan kişilerin ($\bar{X}:3,23$)

çalışmayanlara göre (\bar{X} :5,40) eşin ailesi ile iletişimi alt boyut puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla çalışan kişilerin çalışmayanlara göre eşin ailesi ile iletişim düzeyi daha yüksektir.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından ekonomik anlayış alt boyut puanları bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

Evlilik doyum envanteri boyutlarından ebeveynlik anlayışı alt boyut puanları bireylerin çalışıp çalışmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara ve sıra ortalamalarına bakıldığında çalışan kişilerin (\bar{X} :2,05) çalışmayanlara göre (\bar{X} :4) ebeveynlik anlayışı alt boyut puanları daha düşüktür. Diğer bir deyişle çalışanların ebeveynlik düzeyi çalışmayanlara göre daha yüksektir.

5.1.3. Bireylerin Evlilik Doyumunun İlk Evlilik Sonlanma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Evlilik doyum envanteri toplam puanı, evlilik alt boyut puanları, eşin ailesi ile ilişkisi alt boyut puanları, ekonomik anlayış alt boyut puanları ve ebeveynlik anlayışı alt boyut puanları bireylerin evlilik sonlanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

Evlilik doyum envanteri alt boyutlarından öfke puanları kişilerin evlilik sonlanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.($p < 0,05$) Ortalama ve sıra ortalamasına bakıldığında eşin ölümü ile sonlanmış bireylerin öfke alt boyut puanları (\bar{X} :1,82), evliliği boşanma ile sonlanan kişilere göre (\bar{X} :2,62) daha düşüktür. Diğer bir ifade ile evliliği eşin ölümü ile sonlanmış bireylerin öfke düzeyleri, evliliği boşanma ile sonlanan kişilere göre daha olumludur.

5.1.4. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Önceki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Evlilik Doyumu envanteri ve alt boyut puanları kişilerin önceki evliliklerinden çocuk sahibi olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

5.1.5. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Şuan ki Evlilikten Çocuğu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 7 incelendiğinde evlilik doyumu envanteri toplam puanları kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında şimdiki evliliklerinden çocuğu olan kişilerin evlilik doyumu envanteri puanları ($\bar{X}:41,77$) çocuğu olmayanlara göre ($\bar{X}:18,25$) daha yüksektir. Başka bir ifadeyle yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin evlilik doyumu düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından evlilik uyumu puanları kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında şimdiki evliliklerinden çocuğu olan kişilerin evlilik uyumu puanları ($\bar{X}:28,82$) çocuğu olmayanlara göre ($\bar{X}:12,25$) daha yüksektir. Başka bir ifadeyle yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin evlilik uyumu düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından öfke puanları kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında şimdiki evliliklerinden çocuğu olan kişilerin öfke puanları ($\bar{X}:3,4$) çocuğu olmayanlara göre ($\bar{X}:1,03$) daha yüksektir. Başka bir ifadeyle yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin öfke düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından eşin ailesi ile iletişimi puanları kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında şimdiki evliliklerinden çocuğu olan kişilerin eşin ailesi ile iletişimi puanları ($\bar{X}:4,77$) çocuğu olmayanlara göre

(\bar{X} :2,85) daha yüksektir. Başka bir ifadeyle yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin eşin ailesi ile iletişimi düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayışı puanları kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$)

5.1.6. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Ayrılmayı Düşünme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 8 incelendiğinde Evlilik doyumu envanteri toplam puanı bireylerin ayrılmayı düşünme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Ortalamalara bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin (\bar{X} :60,6) ayrılmayı düşünmeyenlere göre (\bar{X} :13,32) evlilik doyumu envanteri toplam puanı daha yüksektir. Başka bir ifadeyle ayrılmayı düşünen bireylerin evlilik doyumu ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri boyutlarından evlilik uyumu alt boyut puanları bireylerin ayrılmayı düşünme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Ortalamalara bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin (\bar{X} :43,66) ayrılmayı düşünmeyenlere göre (\bar{X} :7,67) evlilik uyumu alt boyut puanları daha yüksektir. Başka bir ifadeyle ayrılmayı düşünen bireylerin evlilik uyumu ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri boyutlarından öfke alt boyut puanları bireylerin ayrılmayı düşünüp düşünmeme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Ortalamalara bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin (\bar{X} :5,63) ayrılmayı düşünmeyenlere göre (\bar{X} :0,30) öfke alt boyut puanları daha yüksektir. Başka bir ifadeyle ayrılmayı düşünen bireylerin öfke durumu ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri boyutlarından eşin ailesi ile iletişimi alt boyut puanları bireylerin ayrılmayı düşünüp düşünmeme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Ortalamalara bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin (\bar{X} :5,03) ayrılmayı düşünmeyenlere göre (\bar{X} :3,34) eşin ailesi ile iletişimi alt

boyut puanları daha yüksektir. Diğer bir anlatımla ayrılmayı düşünen kişilerin ayrılmayı düşünmeyenlere göre eşin ailesi ile iletişim düzeyi daha düşüktür.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından ekonomik anlayış alt boyut puanları bireylerin ayrılmayı düşünüp düşünmeme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p > 0,05$) Ortalamalara bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin ($\bar{X}:2,63$) ayrılmayı düşünmeyenlere göre ($\bar{X}:0,67$) ekonomik anlayış alt boyut puanları daha yüksektir. Başka bir ifadeyle ayrılmayı düşünen kişilerin ayrılmayı düşünmeyenlere göre ekonomik anlayış düzeyi daha düşüktür.

Evlilik doyum envanteri boyutlarından ebeveynlik anlayışı alt boyut puanları bireylerin ayrılmayı düşünüp düşünmeme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara ve sıra ortalamalarına bakıldığında ayrılmayı düşünen kişilerin ($\bar{X}:4,03$) ayrılmayı düşünmeyenlere göre ($\bar{X}:1,83$) ebeveynlik anlayışı alt boyut puanları daha yüksektir. Diğer bir deyişle ayrılmayı düşünen ebeveynlik düzeyi ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha düşüktür.

5.1.7. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Evlilik İlişkilerindeki Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 9 incelendiğinde evlilik doyum envanteri toplam puanları kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik doyum envanteri puanları ($\bar{X}:11,72$) yardım almayanlara göre ($\bar{X}:36,48$) daha düşüktür. Başka bir ifadeyle evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik doyum düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksektir.

Evlilik uyumu puanları kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik uyum puanları ($\bar{X}:6,72$) yardım almayanlara göre ($\bar{X}:25,25$) daha düşüktür. Başka bir ifadeyle evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik uyum düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksektir.

Öfke puanları kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara bakıldığında evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin öfke puanları ($\bar{X}:0,18$) yardım almayanlara göre ($\bar{X}:2,90$) daha düşüktür. Başka bir ifadeyle evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin öfke düzeyleri yardım almayanlara göre daha düşüktür.

Ekonomik anlayış puanları kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara ve sıra ortalamalarına bakıldığında evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin ekonomik anlayış puanı ($\bar{X}:0,45$) yardım almayanlara göre ($\bar{X}:1,66$) daha düşüktür. Başka bir ifadeyle evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin ekonomik anlayış düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlik anlayışı puanları kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Ortalamalara ve sıra ortalamalarına bakıldığında evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin ebeveynlik anlayışı puanları ($\bar{X}:1,25$) yardım almayanlara göre ($\bar{X}:3,12$) daha düşüktür. Başka bir ifadeyle evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin ebeveynlik anlayışı düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksektir

Eşin ailesi ile iletişimi kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

5.1.8. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Kişisel Sorunlar İçin Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Evlilik Doyumu envanteri ve alt boyut puanları kişilerin kişisel sorunları için yardım alıp almadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p > 0,05$)

5.1.9. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Tablo 11 incelendiğinde evlilik doyumu envanteri toplam puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$) Farkın

hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda ilköğretim mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre evlilik doyum puanları daha yüksek diğer bir ifade ile evlilik doyum düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından evlilik uyumu puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda ilköğretim ve lise mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre evlilik uyum puanları daha yüksek diğer bir ifade ile evlilik uyum düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından öfke puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda ilköğretim mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre öfke puanları daha yüksek diğer bir ifade ile öfke düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından ekonomik anlayış puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda ilköğretim mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre ekonomik anlayış puanları daha yüksek diğer bir ifade ile ekonomik anlayış düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından ebeveynlik anlayış puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda ilköğretim mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre ebeveynlik anlayış puanları daha yüksek diğer bir ifade ile ebeveynlik anlayış düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından eşin ailesiyle ilişkisi puanları kişilerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$)

5.1.10. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Tartışma Sıklıklarına Göre karşılaştırılması

Tablo 12 incelendiğinde evlilik doyumunu envanteri toplam puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın

hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta da 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik doyumu envanteri puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik doyumu düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından evlilik uyum puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik uyum puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik uyum düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından öfke puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre öfke puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre öfke düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından ekonomik anlayış puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili karşılaştırmalar sonunda neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre ekonomik anlayış puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre ekonomik anlayış düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından ebeveynlik anlayışı puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan ikili

karşılaştırmalar sonunda neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre ebeveynlik anlayışı puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre ebeveynlik anlayışı düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından eşin ailesiyle ilişkisi puanları kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$)

5.1.11. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Tanışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Tablo 13 incelendiğinde evlilik doyumu envanteri toplam puanları kişilerin tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik doyumu envanteri puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik doyumu düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından evlilik uyumu puanları kişilerin tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik uyumu puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik uyumu düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından öfke puanları kişilerin tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre öfke puanları daha düşüktür. Diğer bir anlatımla flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre öfke düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından eşin ailesiyle ilişkisi, ekonomik anlayış ve ebeveyn anlayışı puanları kişilerin tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$)

5.1.12. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Tablo 14 incelendiğinde evlilik doyumu envanteri toplam puanları kişilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik doyumu envanteri puanları daha yüksektir. Diğer bir anlatımla 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik doyumu düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt ölçeklerinden evlilik uyum puanları kişilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik uyum puanları daha yüksektir. Diğer bir anlatımla 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik uyum düzeyleri daha düşüktür.

Evlilik doyumu envanteri alt ölçeklerinden öfke puanları kişilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey testi sonunda 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre öfke puanları daha yüksektir. Diğer bir anlatımla 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre öfke düzeyleri daha yüksektir.

Evlilik doyumu envanteri alt boyutlarından eşin ailesiyle ilişkisi, ekonomik anlayış ve ebeveyn anlayışı puanları kişilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$)

5.1.13. Bireylerin Evlilik Doyumlarının Yaş, İlk Evlilik Yaşı, Sonraki Evlilik Yaşı ve Evlilik Süresi ile İlişkisinin İncelenmesi

Evlilik doyumu envanteri ve alt boyut puanları yaşa ve sonraki evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki göstermemektedir. ($p>0,05$)

Evlilik doyumu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları, öfke alt boyut puanları ve ekonomik anlayış alt boyut puanları ilk evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir ilişki göstermektedir. (sırasıyla $r:-0,41$, $r:-0,39$, $r:-0,45$, $r:-0,31$, $p<0,05$)

Evlilik doyumu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları ve öfke alt boyut puanları evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzeyde ilişki göstermektedir. (sırasıyla $r:0,39$, $r:0,39$, $r:0,33$, $p<0,05$)

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulguların ve sonuçların değerlendirilmesi sonucunda bu alanda yapılmış ve yapılacak olan çalışmalara yön vermesi açısından geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Araştırmamıza Yönelik Öneriler

1. Evlilik yapısını güçlendirmek ve bireylerin daha mutlu evlilik ilişkilerinin olmasına destek olmak amacıyla Evlilik ve Aile Danışma Merkezleri'nin sayısı ve içerik kalitesinin artırılması sağlanmalıdır. Böylelikle evlilik kurumunun ve evlilik doyumunun korunarak artırılacağı düşünülmektedir.
2. Aile danışmanlarının yürüttükleri hizmetlerinde evlilik birlikteliklerinde çeşitli nedenlerle problem olan çiftlerle evlilik uyumu, öfke, aile içi iletişim, ev ekonomisi, eşin ailesi ile iletişim, ebeveynlik anlayışı konularına özellikle değinmelerinin bireylerin var olan sorunların çözülmesine ve evliliklerinden sağlayacakları doyuma olumlu etkisinin olacağı düşünülmektedir.
3. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının işbirliğiyle öğrencilere evlilik, aile, çocuk konulu temel eğitimler verilmesi sağlanabilir.

4. Boşanmaların arttığı günümüzde, Evlilik ve Aile Danışma Merkezleri, Üniversiteler, İl ve İlçe Belediyeleri, Halk Eğitim Merkezleri mahalle, bölge, meslek edindirme kursları vb. aracılığıyla, kadın, erkek ve genç nüfusa evlilik öncesi ve evlilik döneminin getirdiği yaşamsal akış döngüsüne istinaden düzenli eğitimler verilmesi hatta evlilik okullarının açılması sağlanabilir.
5. Birden fazla evlilik yapan bireylere evlilik doyumunu artırıcı özel grup çalışmaları planlanarak yapılabilir. Böylelikle ilk evliliklerinin eşin ölümü veya boşanma ile sonuçlanan bireylerin ortak gruplarda yer alarak benzer sorunlarla baş etme yöntemleri, evlilik dinamiklerinin oluşturulması ve bu evlilik dinamiklerinin önceki evlilikle aynı olmadığı gibi birçok açıdan yarar sağlayarak evlilik doyumlarının artacağı düşünülmektedir.
6. Evlenmek için belediyelere başvuru yapan çiftlere evlilik öncesi; evlilik, birlikte yaşam, iletişim, empati, çatışma, problem çözme, çocuk, cinsel yaşam vb. seri eğitim oturumlarından oluşan zorunlu evlilik eğitimleri verilmesi planlanabilir.
7. Evlilik doyumunu ve evlilik ilişkilerini geliştirmeye yönelik yapılan grup ve eğitim çalışmalarının kalıcı etkilerinin oluşması için eğitimin ya da grup çalışmasının içeriğine bağlı olarak 6 ay, 1 yıl, 2 yıl gibi belirli aralıklarla verimliliği gözden geçirilmeli ve sonraki çalışmalara daha fayda sağlayıcı olacak şekillerde düzenlemeler yapılmalıdır.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmadaki bulgular 18 Ekim 2019- 31 Aralık 2019 tarihleri arasında Konya İlin de yaşayan birden fazla evlilik yapmış 73 kişiden elde edilen veriler ile sınırlıdır. Bu konuda katılımcı sayısının daha fazla olduğu ve farklı çalışmalar yapılabilir.
2. Araştırmanın Konya'da olması genelleme yapılması bakımından bir eksikliktir. Bu bağlamda gelecek çalışmalarda farklı illerden ve ilçelerden de örneklem seçilmesi, daha genellenebilir sonuçların elde edilmesi açısından önemlidir.
3. Örneklem grubunda evli kadın ve erkek sayısının eşit olmaması ve çoğunluğunun kadınlardan oluşması araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Ataerkil toplum yapısına sahip ülkemizde çalışmaya dâhil olan evli kadın ve

erkek sayısının eşit olması araştırma sonuçlarının daha sağlıklı yorumlanmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

4. Literatür incelendiğinde bu yapılan çalışmada olduğu gibi evlilik doyumuna ilişkin yapılan araştırmaların çoğunluğunun tarama yöntemi ile yapılan çalışmalar olduğu görülmüştür. Evlilik doyumuna ilişkin deneysel çalışmaların da yapılmasının literatüre yeni veriler ve detaylı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir.
5. Bu çalışmada birden fazla evlilik yapan bireylerin evlilikte doyumunu etkileyen etmenlerden cinsiyet, bireylerin çalışma durumu, ilk evliliğin sonlanma şekli, ilk evlilikten ve şuan ki evlilikten çocuğun olması, devam eden şuan ki evlilik birlikteliğinden ayrılmayı düşünme, eğitim, tanışma şekli, tartışma sıklığı, gelir düzeyi, yaş, ilk evlilik yaşı, sonraki evlilik yaşı ve evlilik süresi değişkenleri açısından incelenmiştir. Başka bir çalışmada farklı değişkenler ile birden fazla evlilik yapan bireylerin evlilik doyumu incelenebilir.
6. Literatürde evlilik doyumuna ilişkin birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen ayrıncı olarak birden fazla evlilik yapan bireyleri konu edinen araştırmanın olmaması sonuçların değerlendirilmesi konusunda sınırlılıklar oluşturmuştur. Bu konuyla alakalı daha kapsamlı nitel ve nicel araştırma yapılabilir.

6. SONUÇ

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumu ve alt boyutları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli ve çalışan bireylerin evlilik doyumu çalışmayanlara göre daha yüksektir. Çalışan bireylerin evlilik uyumu, ebeveynlik düzeyi ve eşin ailesi ile iletişim düzeyi çalışmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanırken çalışan bireylerin öfke durumu çalışmayanlara göre daha olumludur. Ekonomik anlayışları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerde, ilk evliliği eşin ölümü ile sonlanmış bireylerin öfke düzeylerinin evliliği boşanma ile sonlanan kişilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Eşin ailesi ile iletişim düzeyi, ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayışları bireylerin ilk evliliklerinin sonlanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumu kişilerin önceki evliliklerinden çocuk sahibi olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerde yeni evliliklerinden çocuğu olan kişilerin evlilik doyum düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha düşüktür. Alt boyutlarını incelediğimizde ise yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin evlilik uyum ve eşin ailesi ile iletişim düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha düşük olduğu görülürken yeni evlilikten çocuğu olan kişilerin öfke düzeyleri çocuğu olmayanlara göre daha yüksektir. Ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayışı kişilerin şimdiki evliliklerinden çocuk sahibi olup olmamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerde ayrılmayı düşünen bireylerin evlilik doyumu ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha düşüktür. Alt boyutları açısından incelediğimizde ise ayrılmayı düşünen bireylerin evlilik uyumu, ekonomik anlayış düzeyi, ebeveynlik düzeyi ve eşin ailesi ile iletişim düzeyi ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha düşükken ayrılmayı düşünen bireylerin öfke durumu ayrılmayı düşünmeyenlere göre daha yüksektir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerde evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik doyum düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksektir. Alt boyutlarına bakıldığında ise evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alan kişilerin evlilik uyumu, ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayışı düzeyleri yardım almayanlara göre daha yüksekken öfke düzeyleri yardım almayanlara göre daha düşüktür. Eşin ailesi ile iletişimi kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorunlar için yardım alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyum düzeyleri kişilerin kişisel sorunları için yardım alıp almadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin evlilik doyumları eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir. İlköğretim mezunu kişilerin, üniversite ve üzeri mezun kişilere göre evlilik doyum düzeyleri daha düşüktür. Alt boyutlarına baktığımızda ise evlilik uyum, ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayış düzeyleri ilköğretim ve lise mezunu kişilerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre daha düşüktür. İlköğretim mezunu evli bireylerin üniversite ve üzeri mezun kişilere göre öfke puanları daha yüksek diğer bir ifade ile öfke düzeyleri daha yüksektir. Eşin ailesiyle ilişki düzeyleri ise eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik doyum düzeyleri daha yüksektir. Alt boyutlarını incelediğimizde ise neredeyse hiç tartışma yapmayan ve ayda 1-2 defa tartışan kişilerin, hafta 1-2 defa ve neredeyse her gün tartışan kişilere göre evlilik uyum, ekonomik anlayış ve ebeveynlik anlayış düzeyleri daha yüksekken öfke düzeyleri daha düşüktür. Eşin ailesiyle ilişkisi kişilerin tartışma düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerin flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik doyum düzeyleri daha yüksektir. Alt boyutlarına baktığımızda flört ederek ya da görücü usulü isteyerek evlenen kişilerin, görücü usulü istemeyerek evlenen kişilere göre evlilik uyum düzeyleri daha yüksekken öfke düzeyleri daha düşüktür. Eşin ailesiyle ilişkisi,

ekonomik anlayış ve ebeveyn anlayışı puanları kişilerin tanışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Birden fazla evlilik yapmış evli bireylerde 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik doyum düzeyleri daha düşüktür. Alt boyutlarına baktığımızda 0-2500 tl arası ve 2501-5000 tl arası gelire sahip kişilerin, 5000 tl ve üzeri gelire sahip olan kişilere göre evlilik uyum düzeyleri daha düşükken öfke düzeyleri daha yüksektir. Evlilik doyumunu envanteri alt boyutlarından eşin ailesiyle ilişkisi, ekonomik anlayış ve ebeveyn anlayışı puanları kişilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Evlilik doyumunu envanteri ve alt boyut puanları yaşa ve sonraki evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki göstermemektedir.

Evlilik doyumunu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları, öfke alt boyut puanları ve ekonomik anlayış alt boyut puanları ilk evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir ilişki göstermektedir.

Evlilik doyumunu envanteri toplam puanları, evlilik uyumu alt boyut puanları ve öfke alt boyut puanları evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzeyde ilişki göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması: Tespitler, Öneriler*. İstanbul: Çizge.
- Altun, E. (1994). *Sağlıklı Toplumlar İçin Sağlıklı Aileler*. Sivas: Rektörlük Basımevi.
- Angusamy, A., Kuppusamy, J., Anantharaman, R. N., & Syafiqah, S. A. (2017). Study on Marital Satisfaction Among Malaysian Women. *International Journal for Studies on Children, Women, Elderly and Disabled*, 1(1), 85-89.
- Arpacı, F., & Tokyürek, Ş. (2012). Boşanmış Bireylerin Yeniden Evlilik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 31(1), 1-15
- Aydın, K. B. (2018). Bekâr Popülasyonlar için Önerilen Yasal Düzenlemeler. *Ankara Barosu Dergisi*, 3(1), 251-286.
- Azizoğlu-Binici, S. (2000). *Psikolojik Yardım İçin Başvuruda Bulunan ve Bulunmayan Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Barkers, P. (1998). *Basic Family Therapy*. New York: Oxford University Press.
- Başbakanlık Mevzuat Bilgi Sistemi, Medeni Kanun. (2019). Erişim Adresi: <http://basbakanlik.mevzuat.gov.tr>. Erişim Tarihi: 03.05.2019
- Batık, M. V., & Kalkan, M. (2017). Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2630-2646.
- Baucom, D. H., Epstein, N., Daiuto, A. D., Carels, R. A., Rankin, L. A., & Burnett, C. K. (1996). Cognitions in Marriage: The Relationships Between Standards and Attributions. *Journal of Family Psychology*, 10(2), 209-222.
- Bayraktaroğlu, H., & Çakıcı, E. (2013). Factors Related With Marital Adjustment. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal Of Educational Research*, 53/A, 297-312.
- Becker, G. S., Landis, M., & Micheal, R. (1977). An Economic Nanlysis of Marital Instability. *Journal of Political Economy*, 85(1), 1141-1187.
- Bertoni, A., & Bodenmann, G. (2010). Satisfied and Dissatisfied Couples: Positive and Negative Dimensions, Conflict Styles and Relationships With Family of Origin. *European Psychologist*, 15(3), 175-184.
- Beşpınar, F. U. (2010). Questioning Agency and Empowerment: Women's Work-Related Strategies and Social Class in Urban Turkey. *In Women's Studies International Forum*, 33(6), 523-532.
- Bradbury, T. N., & Fincham, F. D. (1990). Attributions in Marriage: Rewiey ans Critique. *Psychological Bulletin*, 107 (1), 3-33.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Campbell, S. M. (1995). Longitudinal and Behavioral Analysis of Masculinity and Femininity in Marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2), 320-341.

- Broderick, J., & O'Leary, K. (1986). Contributions of affect, attitudes, and behavior to marital satisfaction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54(4), 514-517. Erişim Adresi:APA PscyNet American Psychological Association: <https://psycnet.apa.org/record/1986-30618-001>. Erişim Tarihi: 07.15.2019
- Brody, H. G., Neubaum, E., & Forehand, R. (1988). Serial Marriage: A Heuristic Analysis of an Emerging Family Form. *Psychological Bulletin*, 103(2), 211-222.
- Buluř, M., & Bağcı, B. (2016). Evlilik Doyumu: Aile Yılmazlığı ve Etkili İletişim Becerilerinin Rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*,40(1), 136-152.
- Bulut, M. (2008, Ekim). Kadınlarda Boşanma ve Kólter İlişkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 19(2), 111-118.
- Bumpass, L., Sweet, J., & Castro Martin, T. (1990). Changing Patterns of Remarriage. *Journal of Marriage and Family*, 52 (3), 747-756.
- Canel, A. N. (2007). *Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,İstanbul.
- Canel, A. N. (2012). *Evlilik Ve Aile Hayatı: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları*. Ankara: Nakış Ofset.
- Chadwick, B. A., & Heaton, T. B. (1999). *Statistical Handbook on the American Family*. Phoenix: AZ: Oryx.
- Cherlin, A. (1978). Remarriage as an İncomplete İnstitution. *American Journal of Sociology*, 84(3), 634-650.
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji ABD, Ankara.
- Cutrona, C. E., & Suhr, J. A. (1994). *Social Support Communication İn The Context Of Marriage: An Analysis Of Couples' Supportive İnteractions. Communication Of Social Support: Messages, İnteractions, Relationships, And Community*. CA:Sage, Thousand Oaks.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çapkın, M. (2012). *Romantik Kıskançlığın, Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumunu: Cinsiyet Rollerini ve Yardım Arama Tutumunu*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, E. (2014). *Farklı Denetim Odağına Sahip Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Demir, Y., & Durmuş, E. (2015). Uzun Evlilikler: Bir Yastıkta Kırk Yıl. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(26), 636-645.
- Demirbilek, M. (2016). Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 109-120.
- Dowd, D. A., Means, M. J., Pope, J. F., & Humphries, J. H. (2005). Attributions and Marital Satisfaction: The Mediated Effects of Self-Disclosure. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 97 (1), 22-27.
- Epözdemir, H. (2014). *Seri Evlilik Yapan Bireylerin İlk ve İkinci Evliliğini Yapmış Bireyler ile Nesne İlişkileri, Yansıtmacı Özdeşleşim, Savunma Mekanizmalarının Düzeyi, Psikolojik Belirtiler ve İlişki Doyumu Açısından Karşılaştırılması: Nesne İlişkileri Çift Terapisi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam Dergisi*, 18(1), 39-47.
- Erdinç, İ. (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Erkan, V. U. (2018). Türk Medeni Kanunu'nda Evlilik Birliği İçerisinde Kadının Ekonomik ve Sosyal Hakları. *TBB Dergisi*, 134(1), 431-450.
- Eurostat. (2019). *Yaşa ve Cinsiyete göre İlk Evlilik Oranları*. Erişim Adresi: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>. Erişim Tarihi: 17 Temmuz.2019.
- Furstenberg, F. F., & Spanier, B. G. (1984). The Risk of Dissolution in Remarriage: An Examination of Cherlin's Hypothesis of Incomplete Institutionalization. *Family Relations*, 33(3), 433-441.
- Giddens, A., Duneier, M., & Appelbaum, R. P. (1996). *Introduction to Sociology*. WW Norton.
- Girgin, B. (2018). *Çatalca'da Yaşayan Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık Düzeyi Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gottman, J. (1988). The Roles of Conflict Engagement, Escalation and Avoidance in Marital Interaction: A Longitudinal View of Five Types of Couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(1), 6-15.
- Gökmen, T. (2001). *Evli eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algularının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gulledge, A. K., Gulledge, M. H., & Stahman, R. F. (2003). Romantic Physical Affection Types and Relationship Satisfaction. *The American Journal of Family Therapy* 31(1), 233-242.
- Güven, N., & Sevim, S. (2007). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 49-61.

- Güven, T. (2010). *Eşler Arası Şiddete Yönelik Nedensellik- Sorumluluk Yüklemeleri ve Evlilik Doyumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Haber Türk. (01 Mart 2019). *Evlenme ve boşanma istatistikleri açıklandı*. Erişim Adresi:www.haberturk.com: <https://www.haberturk.com/evlenme-ve-bosanma-istatistikleri-aciklandi-2389156-ekonomi>. Erişim Tarihi:15 Temmuz 2019.
- Halford, W. K., Kelly, A., & Markman , H. L. (1997). *Clinical Handbook of Marriage and Couples Interventions*. New York, John Wiley & Sons Inc.
- Hunter, J. E., & Schuman, N. (1980). Chronic Reconstitution as a Family Style. *Social Work*, 25(6), 446-451.
- Javanmard, Z., Barkhordari, N., Javanmard, F., Mostafavi, M., & Pirjali, S. (2014). The Relationship Marital Satisfaction With Depression and Loneliness in Middle Aged Women. *Reef Resources Assessment and Management Technical Paper*, 40(4), 717-724.
- Julien, D., & Markman, H. J. (1991). Social Support And Social Networks As Determinants Of Individual And Marital Outcomes. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 8(1), 549-568.
- Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2016, Kasım). Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Desteğine göre İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 208-214.
- Kansız, M., & Arkar, H. (2011). Mizaç Ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Kapusuzoğlu, G. (2015). Çin Kaynaklarına Göre Türk Kültür Çevresinde Evlenme ve Cenaze Gelenekleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 34(58), 507-522.
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik Uyumu İlişkisinde Aile İçi İletişimin Rolü: Konya Örneği*.Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Konya.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Methods, and Research . *Psychological Bulletin*, 118(1), 3-34.
- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Düzeylerinin Karşılaştırılması ve İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaypak, Ş. (2014). Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısından Kente Bakmak. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 344-357.
- Kernberg, O. F. (2011). Limitations to The Capacity to Love. *International Journal of Psychoanalysis*, 92(1), 1501-1515.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.

- Koo, H., Suchindran, C., & Griffith, J. D. (1984). The effects of Children on Divorce and Remarriage: A multivariate Analysis of Life Table Probabilities. *Population Studies*, 38(1), 451-472.
- Kreider, R. M. (2006, August). *Remarriage in the United States*. Poster presented at the annual meeting of the American Sociological Association. Montreal.
- Kurdek, L. A. (1987). Sex Role Self Schema and Psychological Adjustment in Coupled Homosexual and Heretosexual Men and Women. *Sex Roles*, 17(9-10), 549-562.
- Kurdek, L. A. (1991). Correlates of Relationship Satisfaction in Cohabiting Gay and Lesbian Couples: Integration of Contextual, Investment and Problem Solving Models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(6), 910-922.
- Locke, H., & Wallace, K. (1959). Short Marital Adjustment and Predictions Tests: Their Reliability and Validity. *Marriage and Family Living*, 21(1), 251-255.
- Mccall, G. J., & Simmons, J. L. (1978). *Identities And Interactions: An Examination Of Human Associations In Everyday Life* (Rev.Ed.). New York: Free Pres.
- McCranie, E. W., & Kahan, J. (1986). Personality and Multiple Divorce: A Prospective Study. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 174(1), 161-164.
- Mussatayeva, M. (2018). *Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Kadınların Evlilik Doyumu ile Aile İşlevlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nedir.Org. (2019). Evlilik Türleri nelerdir? Erişim Adresi: <http://evlilik-turleri.nedir.org/> Erişim Tarihi:26 Haziran 2019
- Özgülven, İ. E. (2017). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pasch, L. A., & Bradbury, T. N. (1998). Social Support, Conflict, And The Development Of Mairital Dysfunction. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 66(1), 219-230.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E., & Hattie, J. A. (2004). The Relationship Between Marital Characteristics, Marital İnteraction Processes anc Marital Satisfaction. *Journal of Counseling & Development* 82(1) , 58-68.
- Sarı, E. (2017). *Aile'de Mutluluk*. Antalya: Net Medya Yayıncılık.
- Saxton, L. (1982). *Marriage. the nature of marriage, the individual, marriage, and the family*. California: Wadsworth.
- Scharff, J. S., & Scharff, D. E. (1997). Object Relations C ouple Therapy. *American Journal of Psychotherapy*, 51(2), 141-173.
- Shanavas, P., & Venkatammal, P. V. (2014). A Study On Determinants Of Marital Adjustment. *Online International Interdisciplinary Research Journal*, 4(4), 261-269.
- Spanier, G. B., & Glick, P. C. (1980). Paths to Remarriage. *Journal of Divorce*, 3(3), 283-298.
- Stack, S., & Eshleman, J. R. (1998). Marital Status and Happiness: A 17-Nation Study. *Journal of Marriage and Family*, 60 (2), 527-536.

- Süataç-Özmen, A. (2010). *Evlilik Uyumunun Kişilerarası Tarz ve Öfke Açısından Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Süleymanov, A. (2009). Çağdaş Türk Toplumlarında Aile ve Evlilik İlişkileri. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 11(5), 7-17.
- Şener, A., & Terzioğlu, G. (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(13), 7-13.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler*. İstanbul: Çizge.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik Doyumu ile Problem Çözme Becerileri, Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Teachman, J. D., Polonko, K. A., & Scanzoni, P. (1987). *Democracy Of The Family. Handbook Of Marriage And The Family*. Newyork: Plenum.
- Tezer, E. (1994). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi: İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(1), 1-12.
- TUİK. (2017). *Türkiye İstatistik Kurumu:TÜİK*. Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24642>. Erişim Tarihi:02 Temmuz 2019
- TUİK. (2019). *Türkiye İstatistik Kurumu: TUİK*. Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>. Erişim Tarihi:01 Temmuz 2019.
- TUİK. (2019). *Türkiye İstatistik Kurumu: TUİK*. Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30698>. Erişim Tarihi:02 Temmuz 2019
- Turan, N. (1999). *Sosyal Kişisel Çalışma: Birey ve Aile için Sosyal Hizmet*. Ankara: Aydınlar Matbaa.
- Türk Medeni Kanunu. (2001). *Türk Medeni Kanunu*. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>. Erişim Tarihi:29.Haziran 2019
- Uçar, E. (2018). *Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık, Evlilik Doyumu ve Problem Çözme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Üncü, S. (2007). *Duygusal Zeka Ve Evlilik Doyumu İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vahip, I., & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- Waring, E., & Chelune, G. (1983). Marital Intimacy and Self Disclosure. *Journal of Clinical Psychology*, 39(1), 183-189.

- Whitton, S. W., Schulz, M. S., Crowell, J. A., Waldinger, R. J., Allen, J. P., & Hauser, S. T. (2008). Prospective Associations From Family of Origin Interactions to Adult Marital Interactions and Relationship Adjustment. *Journal of Family Psychology* 22(2), 274-286.
- Williamson, H. C., Altman, N., Hsueh, J., & Bradbury, T. N. (2016). Effects Of Relationship Education On Couple Communication And Satisfaction: A Randomized Controlled Trial With Low-Income Couples. *Journal Of Consulting & Clinical Psychology*, 84(2), 156-166.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.
- Yıldırım, Ö. (2018). *Felsefe.Gen.tr: Evlilik Türleri, Evlilik Tipleri Nelerdir?* Erişim Adresi: http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/evlilik_turleri_nelerdir.asp. Erişim Tarihi: 26 Haziran 2019
- Yıldırım, Ş. (2017). *Görücü usulü evlenen ve flört ederek evlenen çiftlerin duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme düzeylerinin evlilik doyumuna etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, M. A., & Büyüksahin Çevik, G. (2016). Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. *International Journal Of Human Sciences*, 13(1), 227-242.
- Yıldız, Ö. (2017). *Üniversite mezunu evli bireylerin evlilik doyumları ve cinsellik olgusuna bakışları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar. *Aille ve Toplum*, 4(1), 1-10.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sıdıka ŞİRİN

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2015, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet

Yüksek Lisans Öğrenimi : KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Aile Danışmanlığı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2015, Korucuyu Aile ve Evlat Edinme Birimi, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Konya İl Müdürlüğü

:2014, 3. Aile Mahkemesi, Konya Adalet Sarayı

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : 2016, Sosyal Hizmet Uzmanı, Özel Konya Engelli Bakım Merkezi

:2017, Karatay Belediyesi Alzheimer Gündüz Yaşam Merkezi

:2018, Karatay Belediyesi, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Çocuk Gündüz Bakımevi

:2019, Karatay Belediyesi, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Sosyal Yardımlar Birimi (Halen devam ediyor)

Tarih: 16 Mart 2021

EK 1. EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ

EDÖ SORU FORMU

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatlice okuyunuz ve eşinizle olan ilişkinizi göz önüne alarak yanıtlayınız. Her bir durumun yanında, D () doğru ve Y () yanlış seçenekleri bulunmaktadır. Tüm maddeleri dikkatlice okuyarak, kendi evlilik yaşamınız açısından değerlendiriniz ve size en uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Eğer okuduğunuz maddenin evlilik ilişkiniz açısından doğru veya kısmen doğru olduğunu düşünüyorsanız D, yanlış veya çoğu zaman yanlış olduğunu düşünüyorsanız Y şıklarının yanındaki parantezlere X işareti koyunuz. Lütfen her bir madde için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

1. İlişkimiz bana mutluluk veriyor. D () Y ()	28. Eşime her konuda güvenirim. D () Y ()
2. Evlilik hayatım böyle olmamalıydı. D () Y ()	29. Eşim bana çok ters davranıyor. D () Y ()
3. İçimden eşime sevgi göstermek gelmiyor. D () Y ()	30. Cinsel birlikteliğimizde bazı sorunlar var. D () Y ()
4. Tartışmalarımızın çoğu moral bozukluğuyla sonuçlanır. D () Y ()	31. İlişkimizin geleceği, ileriye dönük ciddi bir plan yapamayacak kadar belirsiz. D () Y ()
5. Eşimin sürekli bir şeylerden şikayet etmesinden bıktım. D () Y ()	32. Eşim benimle kavga etmeye çok meraklı. D () Y ()
6. Eşimle konuşabileceğimiz fazla ortak konumuz yok. D () Y ()	33. Cinsel ilişkimizde bir sorun olduğunu düşünmüyorum. D () Y ()
7. Eşim bütçemizi çok iyi idare eder. D () Y ()	34. Bir gün eşimin ailesi yüzünden boşanabileceğimizi düşünüyorum. D () Y ()
8. Cinsel hayatımızla ilgili her türlü konuyu, eşimle rahatlıkla konuşabilirim. D () Y ()	35. Birbirimizi yeterince sevmediğimizi düşünüyorum. D () Y ()
9. Bazen eşimin ailesinin davranışlarından dolayı mutsuzluk duyuyorum. D () Y ()	36. Eşimin beni aldattığından şüpheleniyorum. D () Y ()
10. Beraberliğimizden her zaman memnuniyet duydum. D () Y ()	37. Aramızdaki küçük anlaşmazlıklar, çoğu zaman büyük münakaşalara dönüşüyor. D () Y ()
11. Eşimin pek çok özelliğine hayranım. D () Y ()	38. Eşimin sinirlendiğinde kontrolünü yitirmesi beni korkutuyor. D () Y ()
12. Eşimle aramızdaki anlaşmazlıkları gidermenin bir yolunu bulamıyoruz. D () Y ()	39. Para konusunda eşime tamamen güvenirim. D () Y ()
13. Eşim beni sürekli eleştirir. D () Y ()	40. Eşimin çok çekici olduğunu düşünüyorum. D () Y ()
14. Eşim beni hiçbir zaman fiziksel olarak incitmemiştir. D () Y ()	41. Keşke eşim aileme biraz daha yakın davranabilseydi. D () Y ()
15. Şimdiki aklım olsa eşimle evlenmezdim. D () Y ()	42. Beraberliğimizde beni hayal kırıklığına uğratan şeyler var. D () Y ()
16. Eşimle birbirimize sık sık "seni seviyorum" deriz. D () Y ()	43. Tartışmalarımız çoğunlukla, birimizin incinmesi yada ağlamasıyla sonuçlanır. D () Y ()
17. Eşimle birbirimize sinirlenmeden tartışmayı başaramıyoruz. D () Y ()	44. Eşim öfkeli olduğunda ondan korkuyorum. D () Y ()
18. Eşim her şeye sinirlenir. D () Y ()	45. Mutlu bir beraberliği olan çiftler, bizden daha iyi geçiniyor olmalılar. D () Y ()
19. Hayatımızda beraberce yapmaktan zevk aldığımız pek çok şey var. D () Y ()	46. Eşim çok fazla ailesinin etkisi altında kalıyor. D () Y ()
20. Arkadaşlarımla eşimle olduğundan daha çok eğleniyorum. D () Y ()	47. Bazen beraberliğimizin ayrılık veya boşanmayla bitebileceğini düşündüğüm oluyor. D () Y ()
21. Bazen eşimin ailesinden kaynaklanan küskünlük ve kırgınlıklarımız olur. D () Y ()	48. Eşimin ailesiyle olan ilişkimden memnunum. D () Y ()
22. Beraberliğimizin iyi yönleri, kötü yönlerinden daha fazla. D () Y ()	49. Bu beraberliğe başlamasaydım daha mutlu olabilirdim. D () Y ()
23. İlişkimizde beni üzen bir şey olduğunda, bunu eşime rahatlıkla söyleyebilirim. D () Y ()	50. Eğer eşimin ailesi, bize bu kadar karışmasaydı, daha mutlu bir beraberliğimiz olabilirdi. D () Y ()
24. Eşim ne kadar sinirlenirse sinirlensin, bana asla vurmaz. D () Y ()	51. İlişkimizde halledemediğimiz bazı ciddi problemler var. D () Y ()
25. Eşim sık sık onu anlamadığımdan yakınır. D () Y ()	52. Eşimden ayrılmayı istediğim zamanlar oldu. D () Y ()
26. Eşimin zekasına ve yeteneklerine her zaman güvenirim. D () Y ()	53. Bu ilişkide bazı önemli ihtiyaçlarımın karşılanmadığını düşünüyorum. D () Y ()
27. Eşim benim olaylara bakış açımı anlayamıyor. D () Y ()	54. İlişkimizde eşimin ailesinden dolayı mutsuzluk yaşanmaz. D () Y ()

55. Evin içinde iki yabancı gibiyiz. D () Y ()	74. Tatmin edici bir beraberliğimiz var. D () Y ()
56. Eşimle beraberken hiç canımız sıkılmaz. D () Y ()	75. Eşim hiçbir zaman kıymetimi bilmedi. D () Y ()
57. Eşime her zaman isteyerek ve sevgi ile dokunuyorum. D () Y ()	76. Eşim kişiliğimin bazı yönlerini değiştirmemi istiyor. D () Y ()
58. Eşimin ailesinin bazı gelenek ve adetlerine uymakta zorlanıyorum. D () Y ()	77. Biz birbirimizin en iyi arkadaşız. D () Y ()
59. Eşimle her hangi bir konuda aynı fikirde olmadığımız zaman, bunu oturup tartışırız. D () Y ()	78. Hiçbir zaman eşimin ailesinden kaynaklanan bir sorun yaşamayız. D () Y ()
60. Eşim sinirlendiği zaman etraftaki eşyaları fırlatır veya yere atar. D () Y ()	79. Oldukça mutlu bir çift olduğumuza inanıyorum. D () Y ()
61. Eşim kazancımızdan fazlasını harcamaktan bir türlü vazgeçmiyor. D () Y ()	80. İlişkimizde yoğun bir aşk ve sevgi var. D () Y ()
62. Eşimin ailesiyle sürekli beraber olmamız beni rahatsız ediyor. D () Y ()	81. Eşim bana karşı çok acımasız. D () Y ()
63. Her gün eşimle beraber paylaşabileceğim bir şeye zaman ayırırm. D () Y ()	82. Eşimle beraber boş zamanlarımızı çok güzel değerlendiririz. D () Y ()
64. Eşim cinsel birlikteliğimizden benim kadar zevk alır. D () Y ()	83. Eşimin kredi kartı borçları beni bıktırdı. D () Y ()
65. Eşim sinirliken bana kaba kuvvet sergilemez. D () Y ()	84. Onsuz bir hayatı düşünemiyorum. D () Y ()
66. Eşim boş zamanlarını benimle paylaşmaktan mutluluk duyar. D () Y ()	85. Tartıştığımız zaman, eşim ortak bir noktada buluşmamıza yardımcı olur. D () Y ()
67. Eşim ailesiyle ilgili eleştirileri duymaya dayanamaz. D () Y ()	86. Huzurlu bir evlilik ortamının özlemi içerisindeyim. D () Y ()
68. Başarılı bir beraberliğimiz olduğuna inanıyorum. D () Y ()	87. Eşimin beni yeterince sevmediğini düşünüyorum. D () Y ()
69. Eşim hiçbir zaman beni, zarar vermek yada canımı yakmakla tehdit etmedi. D () Y ()	88. Eşimle beraber her şeyin üstesinden gelebileceğimize inanıyorum. D () Y ()
70. Eşimle beraber oyun ve eğlenceye bir hayli zaman ayırırız. D () Y ()	89. Eşim bana yeterince ilgi göstermiyor. D () Y ()
71. Eşimin vücudumda çürük veya darbe izleri bıraktığı oluyor. D () Y ()	90. Birbirimize yeterince yakın değiliz. D () Y ()
72. Eşim beni içinden gelerek sarılıp öpmez. D () Y ()	91. Bazen aramızdaki anlaşmazlığın günlerce sürdüğü oluyor. D () Y ()
73. Biz birbirimiz için yaratılmışız. D () Y ()	92. Bazen kendimi çok yalnız hissediyorum. D () Y ()

Bu Bölümdeki Sorular Sadece Çocuk Sahibi

Çiftlere Aittir

93. Çocuklarımızı yetiştirmek konusunda eşimle mükemmel bir uyum içerisindeyiz. D () Y ()	98. Çocuklarımızı yetiştirme konusunda eşimle eşit sorumluluğa sahibiz. D () Y ()
94. Eşim mükemmel bir anne / baba dır. D () Y ()	99. Eşim çocuklara yeterince ilgi göstermez. D () Y ()
95. Eşim çocuklarla yeterince zaman geçirmez. D () Y ()	100. Çocuklarla ilgili kuralları, eşimle beraber koyarız. D () Y ()
96. Çocuklarımıza vereceğimiz terbiye konusunda çoğu zaman hem fikiriz. D () Y ()	101. Eşimle çocuklarla ilgili konularda anlaşmazlık yaşamayız. D () Y ()
97. Eşim çocukların bakımını üstlenmeyi daha çok benden bekler. D () Y ()	

Yrd. Doç. Dr. Azize Nilgün
CANEL

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Elinizdeki anket, evlilik doyumu konusunda gerçekleştirilmekte olan bilimsel bir araştırmaya veri sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.

Anketi cevaplarırken isim yazmanız **istenmemektedir**. Araştırmanın gerçekçi sonuçlar verebilmesi için anketi **doğru, içten ve eksiksiz** olarak yanıtlamanızı rica ederim. Katılımınız için teşekkür ederim.

Sıdıka ŞİRİN (Sosyal Hizmet Uzmanı)
(KTO Karatay Üniversitesi Aile Danışmanlığı
Yüksek Lisans Programı)

1. Cinsiyetiniz : Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız :
3. Eşinizin Yaşı :
4. Aylık Gelir Düzeyiniz (Haneye giren toplam gelir) :
a. 0 - 2500tl () b. 2500tl – 5000tl ()
c. 5000tl – 9000tl () d. 9000tl ve üzeri ()
5. Eğitim düzeyiniz :
a. Okur yazar () b. İlköğretim () c. Lise ()
d. Ön Lisans () e. Lisans () f. Lisans üstü ()
6. Eşinizin eğitim düzeyi:
a. Okur yazar () b. İlköğretim () c. Lise ()
d. Ön Lisans () e. Lisans () f. Lisans üstü ()
7. Halen bir işte çalışıyor musunuz ?
a. Çalışıyorum () b. Çalışmıyorum ()
c. Emekliyim
8. Eşiniz halen bir işte çalışıyor mu?
a. Çalışıyorum () b. Çalışmıyorum ()
c. Emekliyim ()
9. Kaç yaşında evlendiniz?
İlk İkinci Diğer
evliliğiniz evliliğiniz

10. Eşinizle nasıl tanışıp evlendiniz?

- a. Flört (Anlaşarak, kendimiz karar verdik) ()
- b. Görücü Usulü / İsteyerek ()
- c. Görücü Usulü / İstemeyerek ()
- d. Diğer (Belirtiniz)

11. Ne kadar süredir evlisiniz?

12. İlk evliliğiniz nasıl sonlandı?

- a. Eşin ölümü () b. Boşanma ()

13. Eşinizin ilk evliliğinin sonlanma şekli?

- a. Eşin ölümü () b. Boşanma ()
c. Eşin ilk evliliği ()

14. Kaç çocuğunuz var?

- a. Sizin ve Eşinizin önceki evliliklerinden olan çocuklarınız da dahil olmak üzere bakımını üstlendiğiniz sizinle beraber yaşayan toplam çocuk sayısı?
- b. Şuan ki eşinizle çocuğunuz var mı? Varsa çocuk sayınız?

15. Eşinizle genellikle ne sıklıkla tartışırsınız?

- a. Neredeyse hiç () b. Ayda 1-2 defa ()
c. Haftada 1-2 defa () d. Her gün 1 defa ()
e. Her gün 1'den fazla ()

16. Evliliğinizi bitirmeyi hiç düşündünüz mü?

- a. Evet () b. Hayır ()

17. Evlilik ilişkilerinizde yaşadığınız sorunlar için daha önce profesyonel yardım aldınız mı? (Aile danışmanı, Psikolog vb.)

- a. Evet () b. Hayır ()

18. Kişisel sorunlarınız için daha önce profesyonel yardım aldınız mı? (Psikiyatri, Psikolog vb.)

- a. Evet () b. Hayır ()



T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu



Sayı : 46409256-200
Konu : İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Karar
Sureti (Sıdika Şirin)

Sayın Sıdika ŞİRİN

Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM sorumluluğunda "Birden Fazla Evlilik Yapan Bireylerin Evlilikte Doyumlarının İncelenmesi: Konya İli Örneği " isimli araştırma projesi çalışmasının yürütülmesine ilişkin 17.10.2019 tarih ve 2019/06/05 sayılı İnsan Araştırmaları Etik Kurulu karar sureti ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek: Sıdika ŞİRİN (1 sayfa)

Evrakı Doğrulamak İçin: <http://belgedogrulama.karatay.edu.tr/enVision-Sorgula/Belgedogrulama.aspx?V=BEL9F45S>

Akabe Mahallesi Alaaddin Kap Caddesi No:130 Karatay/Konya
Telefon No: 444 1251 Faks No: 0332 202 00 44
E-Posta: rektorluk@karatay.edu.tr İnternet Adresi: www.karatay.edu.tr
Kep Adresi: ktokaratayuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin: Esra ERKUŞ
Unvan: Etik Kurul Sekreteri
Telefon No: 444 1251-7473



T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARI

Toplantı Sayısı: 6

Toplantı Tarihi:17.10.2019

Karar Sayısı: 2019/06/05: Prof. Dr. Hüsameddin ERDEM'in “Birden Fazla Evlilik Yapan Bireylerin Evlilikte Doyumlarının İncelenmesi: Konya İli Örneği” isimli araştırma projesi çalışması ile ilgili 15.10.2019 tarihli dilekçesi ve ekleri görüşüldü. Görüşme sonunda araştırma projesi çalışmasının Prof. Dr. Hüsameddin ERDEM sorumluluğunda yürütülmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir

Sorumlu Araştırmacı : Prof. Dr. Hüsameddin ERDEM

Yardımcı Araştırmacılar: Sıdıka ŞİRİN